Safer 1441

tevhid

"Tağuta kulluk etmekten kaçınıp, Allah'a yönelenlere müjde vardır. Kullarımı müjdele!" (39/Zümer, 17)

AYLIK İSLAMİ EĞİTİM DERGİSİ | EKİM '19 | YIL: 8 | SAYI: 86 | FİYATI: 9₺ | ISSN: 2148-4635

Maneviyat ve Kardeşliği Artıracak Etkenler NELERDİR?

HASBiHAL' 04

23
Üstün Zekâ Değil, Güçlü İrade!
Özcan YILDIRIM

50
Nur ve Nâr
Berâ SÂİKA

64
Bâtınîliğin İçyüzü
Bedirhan EREN

بسم الله الرحمن الرحيم

YER, **ŞİDDETLE** SARSILDIĞINDA

*VE AĞIRLIKLARINI **(ÖLÜLER VE MADENLERİ)** DIŞARI ATTIĞINDA,*

*İNSAN: **"BUNA NE OLUYOR BÖYLE?"** DEDİĞİNDE,*

O GÜN YER, (ÜZERİNDE İŞLENENLERE DAİR) HABERLERİNİ ANLATIR.

ÇÜNKÜ **RABBİN**, ONA **("KONUŞ" DİYE)**

Vahyetmiştir...

(99/ZİLZÂL,1-5)

EDİTÖR

بسم الله الرحمن الرحيم

Allah’a hamdeder, Resûl’e salât ve selam ederiz.

İslami eğitim dergimizin 86. sayısı ile siz okuyucu kardeşlerimizi selamlıyoruz.

Bu ay sayımızda dinimize dair bir çok hususu, sağlık ve çocuk eğitimi konularını işlemeye devam ediyoruz.

Hocamızın bu ay yanıtladığı sorular şöyle:

Soru: Hocam! Hicret için olması gereken şartlar nelerdir? Medine gibi bir yurt şartı var mıdır?

Soru: Kurumsallaşmak ve uzmanlaşmak işlerin kalitesini arttırıyor. Diğer taraftan fedakârlığa zarar veriyor. Dengeyi nasıl koruyabiliriz!

Soru: Hocam! Yaşadığı bir sorunda haksızlığa uğradığını düşünen bir Müslim ne yapmalıdır? Kastım şudur: Biriyle sorun yaşıyorum. Bazı konuların ilgililere eksik iletildiğini düşünüyorum. Beni dinlemeden tek taraflı anlatımla hakkımda bir yargıya varıldığına inanıyorum. Ne yapmalıyım?

Soru: Hocam! Maneviyat, kardeşlik ve dayanışmayı arttıracak programları yeterli bulmuyorum. Bunun sebebini öğrenmek istiyorum.

Soru: Çocuklarımızın İslam üzere yetişmesi için ne yapmalıyız? Müslim olmayanların çocukları Müslim çocuklarından daha akıllı ve terbiyeli diye düşünüyorum, buna katılır mısınız?

Soru: Hocam! Benim iki sorum olacak: • Allah'a hamdolsun tevhid daveti yayılıyor. Davete icabet edenler her geçen gün artıyor. Ben bu durumdan dolayı endişeleniyorum. Acaba hızlı mı büyüyoruz? Bu kalabalığı kontrol edebilir miyiz? Büyüme karşısında ne yapmamız lazım? • Mescidlerde davet yapan kardeşlerinize neler tavsiye etmek istersiniz?

Ekleyelim;

10 Ekim günü Halis Hocamızın mahkemesi görülecektir. Rabbimizden Hocamızı uzun bir ayrılıktan sonra vuslata erdirmesi, ailesine ve biz sevdiklerine kavuşturmasıdır.

Bizde Hocamız için dua etmeyi ihmal etmemeliyiz.

Kıymetli okuyucular, sizleri emanetleri zayi etmeyen Allah’a emanet ediyor ve dergimiz ile basbaşa bırakıyoruz.

Selam ve dua ile...

Editör

Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü
Abdullah DEMİR

Yayın Türü
Yaygın Süreli

Reklam ve Abonelik
www.tevhiddergisi.org
tevhiddergisi@gmail.com

Adres
Kirazlı Mh. Mahmutbey Cd. No: 120
34212 Bağcılar/İSTANBUL

Abonelik
0 (545) 762 15 15

Yazışma Adresi
Abdullah DEMİR
Güneşli Merkez Postane P.K. 51
Bağcılar/İSTANBUL

Basım
Mavi Ay Ofset, Litros yolu 2. Mat. Sit.
Giriş kat 1BF2 Topkapı/İSTANBUL
0 (212) 613 47 65

Dergi içerisinde yer alan
yazılardan ilgili yazar mesuldür.
Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Satış Noktaları, Tevhid Kitabevi
İstanbul : Kirazlı Mh. Mahmutbey Cd. No: 120/A 34212 Bağcılar/İSTANBUL 0 545 762 15 15
Ankara : Piyade Mh. İstasyon Cd. No: 190 Etimesgut/ANKARA 0 543 225 50 48
Diyarbakır : Kaynartepe Mh. Gürsel Cd. No: 90/A 21090 Bağlar/DİYARBAKIR 0 543 225 50 43
Konya : Mengene Mh. Büyük Kumköprü Cd. No:78/A 42020 Karatay/KONYA 0 543 225 50 49
Van : Vali Mithatbey Mh. Koçibey Cd. Armoni İş Mer. No: 14/D 65100 İpekyolu/VAN 0543 225 50 45

İrtibat Büroları
Merkez : Kirazlı Mh. Mahmutbey Cd. No: 120 34212 Bağcılar/İSTANBUL
Avcılar : Firuzköy Mh. Kazım Karabekir Cd. Tütün Sk. No: 2 34325 Avcılar/İSTANBUL
Sultangazi : İsmetpaşa Mh. 95. Sk. No: 41/A 34270 Sultangazi/İSTANBUL
Diyarbakır : Mezopotamya Mh. 327. Sk. Seval Kent Sitesi A Blok No: 1/A Kayapınar/DİYARBAKIR
Konya : Mengene Mh. Büyük Kumköprü Cd. No:78/A 42020 Karatay/KONYA
Van : Bahçıvan Mh. Sıhke Cd. Karatekin Sk. Yavuz Canlı Apt. Kat: 2 65040 İpekyolu/VAN
Bursa : Bağlarbaşı Mh. Nilüfer Cd. 2. Fırın Sk. No: 4 16160 Osmangazi/BURSA
Ankara : Piyade Mh. İstasyon Cd. No: 190 Etimesgut/ANKARA

Safer 1441 | EKİM '19
Yıl: 8 | Sayı: 86 | Fiyatı: 9 ₺
ISSN: 2148-4635

teuhid

AYLIK İSLAMİ EĞİTİM DERGİSİ

İÇİNDEKİLER

MANEVİYAT VE KARDEŞLİĞİ ARTIRACAK ETKENLER NELERDİR?

Halis BAYANCUK (Ebu Hanzala)

Yalnızca farz namaz dahi hakkı verilerek kılınsa, kişiyi kötülüklerden alıkoyacak etkiye ve onu arındıracak güce sahiptir. Ancak elindeki hazinenin kıymetini bilmeyen insan, namazı zayi edip kendisini kötülükten alıkoyup arındıracak programlara heves eder. Allah'ın programıyla arınıp ıslah olmayanı hangi program ıslah edebilir ki?

Allah'ın adıyla!

Allah'a *(cc)* hamd, Resûlü'ne salât ve selam olsun.

Es-Selamu Aleyküm ve Rahmetullahi ve Berekatuhu

Kıymetli kardeşlerim!

Her birinizin avf ve afiyet içinde olmanızı diliyorum. Rabbim sizleri rahmeti ve inayetiyle kuşatsın. Yüce Allah'a hamd olsun, ben iyiyim. Sizlerin de iyi olmasını umuyorum. Rabbim sizleri sevip razı olduğu işlere muvaffak kılsın.

Soru: Hocam! Hicret için olması gereken şartlar nelerdir? Medine gibi bir yurt şartı var mıdır?

H-c-r kökünden türeyen hicret, mutlak olarak terk etmek/bırakmak anlamındadır.

İslami ıstılahta ise hicret, bir şeyi Allah rızası için terk etmek/bırakmak anlamına gelir. Bir yurdu Allah için terk edip başka bir yurda intikal hicret

olduğu gibi; Allah'ın *(cc)* rızasını gözeterek bir masiyeti terk etmek de hicrettir.[1]

Soruda kastedilen hicret, bir mıntıkadan başka bir mıntıkaya intikal anlamında hicrettir. Bu hicretin farziyeti için hem terkedilen hem de yurt edinilecek yerde bazı şartların oluşması gerekmektedir.

Terkedilen yurtta; kişilerin dininde fitneye düşüyor olması (baskılar nedeniyle dinden dönme), tevhid üzere kulluğun zorlaşması ve davetin dar bir alana sıkışması gerekir.

Hicret edilecek yurtta ise, Müslimleri misafir edip koruyacak bir otorite (İslam olması şart değildir) veya Müslim bir topluluk olması gerekir. Birinciye örnek Necaşi'nin Habeşistan'ı, ikinciye örnek Ensar'ın Medine'sidir. Bu şartı nereden anlıyoruz? Allah Resûlü'nün uygulamalarından! Zira o *(sav)*, hicret için tüm şartlar bir araya gelmesine rağmen Mekke'yi terk etmemiştir. Kabilelerle görüşmüş, Taif'e yolculuk yapmış ve bazı kabilelerin şartlı destek olma sözüne rağmen onlara hicret etmemiştir.[2]

Habeşistan gibi adaletinden emin olduğu bir Kral ve Medineliler gibi şartsız teslim olan bir topluluk/yurt bulunca hicret için adım atmıştır. Şüphe yok ki Allah Resûlü, yalnızca namazı öğretmek için gönderilmemiştir insanlığa... Namazımız, haccımız, orucumuz... onun *(sav)* gösterdiği gibi olmak zorundaysa; -ki öyledir- davetimiz, hicretimiz, cihadımız ve metodumuz da onunki gibi olmak zorundadır. Onu örnek almayan girişimlerin, İslam tarihi boyunca nasıl akamete uğradığı ve insanları perişan ettiği izahtan vareste olsa gerektir.

Bireysel Hicret ve Toplumsal Hicret Farkı!

Bir gerçeğin altını çizmek zorundayız: Bireysel hicretle toplumsal hicret arasında bariz bir fark vardır. Bireysel hicret; bir yerde dinini yaşayamayan ya da zorlanan bir insanın, dinini daha iyi yaşayacağı bir yere hicret etmesidir. Bu bazen bir ülkeden başka bir ülkeye olabileceği gibi, bir şehirden başka bir şehire, hatta bir mahalleden başka bir mahalleye taşınarak da olur. Bireysel hicret için, sayılan şartların hiçbirine ihtiyaç yoktur. Dinimizi daha iyi yaşayabileceğimiz herhangi bir yere hicret edebiliriz.

Toplumsal hicret ise bir tıkanıklığı gidermek, mücadelede yeni bir merhale başlatmak ve ***"yol gösteren kitabı, yardım eden güçle"*** buluşturma arayışıdır. Hâliyle toplumsal hicret için özel şartlar gerekmektedir. Aksi hâlde İslam cemaatini bir zulümden başka bir zulme savurmak, bir tağuti sistemden daha azgın olanının pençesine düşürmek söz konusu olur. Bunun için Allah Resûlü'nün *(sav)* yaptığı gibi, ince bir tetkik ve sıkı bir eleme sonrasında adım atmak gerekir. Elinden gelenin en iyisini ortaya koymak, sonra da Allah'a *(cc)* tevekkül etmek...

Toplumsal hicret için özel şartlar gerekmektedir. Aksi hâlde İslam cemaatini bir zulümden başka bir zulme savurmak, bir tağuti sistemden daha azgın olanının pençesine düşürmek söz konusu olur.
Bunun için Allah Resûlü'nün (sav) yaptığı gibi, ince bir tetkik ve sıkı bir eleme sonrasında adım atmak gerekir.

Hicret Bağlamında Yaşadığımız Sorun!

Genel itibariyle hicret muvahhidlerin gündeminde yer bulmuyor. Allah *(cc)* en doğrusunu bilir, zannımca bunun iki temel nedeni var:

İlki; coğrafyamızda var olan Batılı Emperyalist tağutların fiilî işgali ve buna karşı koyan cihadi cemaatlerin varlığıdır. Yani; daha açık bir ifadeyle cihad, hicretten önce Müslimlerin gündemine girmiştir. Daha önceki yazılarımda da temas etmiştim; bu, peygamberlerin sünnetinde ve hareket metodunda olmayan/yaşanmamış bir durumdur.

1. *Hadiste "Muhacir, Allah'ın yasakladığını terk eden kimsedir." (Buhari, 10) buyrulmuştur.*
2. *Amiroğulları ve Şeybanoğulları görüşmesi bunun örneklerindendir.*

Belki işkenceyle dinimizden döndürülmüyoruz, ama daha tehlikeli bir fitneyle adım adım dinden, tevhidden, bizi biz yapan hassasiyetlerden uzaklaşıyoruz… Rahatlığın, geniş imkânların ve konforun fitnesine düşüyoruz…

İkincisi; davetin her geçen gün ilerliyor olması ve Müslimlerin davet cemaatleri içinde dinlerini muhafaza etmesidir. Henüz Müslimleri dininden döndürmeye yönelik fiilî baskıyla karşılaşılmamıştır. Bu durum hicretin Müslimlerin gündemine gelmesine engel teşkil etmektedir.

Asıl sorun!

Üzülerek belirtmeliyim ki; bugün çok daha çetin bir problemle karşı karşıyayız. Evet, belki işkenceyle dinimizden döndürülmüyoruz, ama daha tehlikeli bir fitneyle adım adım dinden, tevhidden, bizi biz yapan hassasiyetlerden uzaklaşıyoruz… Rahatlığın, geniş imkânların ve konforun fitnesine düşüyoruz…

Daha iyi anlaşılması için kurbağalarla ilgili yapılan bir deneyi hatırlayabiliriz. Bir kurbağayı kaynar suyun içine atarsanız, can havliyle kendini dışarı atar. Ama ılık suya atıp dereceyi yavaş yavaş yükseltirseniz; sıcak suyun rehavetine kapılır ve haşlanır… Bugün yaşadığımız biraz da bu… Haşlanıyoruz ama farkında değiliz… Yeni nesil bu fesadın içine doğuyor; bizim sorun olarak kabul ettiğimiz şeyler, onlar için sorun dahi değil… On yıl önce çocukken şu anda genç olanlar, zikrettiğim sorunun en açık delilidir. Allah'ın rahmet ettikleri müstesna; gündemleri, öncelikleri, dertleri… bizden çok farklı!

Allah'ın doğada yarattığı bir kanun vardır: Akan/hareket eden yenilenir, hayat bulur ve çevresine hayat olur. Duran/hareketsiz kalan bozulur, çürür ve kokar. Cahiliye ortamında kalanlar yenilenemedikleri için zamanla çürüyorlar… Arkadan gelenleri de bu çürümüşlüğe alıştırıyor, dahası çürümeyi meşrulaştırıyorlar. Cahiliyeyi aşmanın, İslami kurallar gözetilerek oluşturulmuş bir toplum kurmanın, bir adım ileriye geçmenin yolunu göstermiyorlar. Çakılıp kalmanın, kokuşan hayatları makyajla/estetikle kapamanın, cahiliyenin açtığı gedikleri yamamanın yollarını gösteriyorlar.

Bugün, bu sorunun farkında olan birileri var. Yarın ya bunlar olmayacak ya da onlar da çürümüşlüğe alışacak. Asıl felaket o gün yaşanacaktır. Öyleyse herkes bu meseleyi aklı, kapasitesi ve imkânları oranında dert edinmek zorundadır. Muvahhidlerin gündemini ve yürek sancılarını belirleyen dualarla, bu meseleyi hem gönül gündemine hem de sema gündemine taşımakla yükümlüdür. Biz böyle bir ümmet değil miyiz? Derdimizi duamıza yansıtırız; duamız da derdimizi diri tutar! Çokça unutan ve gaflete ma'lul insanlar olarak, duayla garantiye alırız kendimizi. Değerli bir hazineyi muhkem bir kasaya saklar gibi, unutmamamız gerekenleri duamızın içine saklar ve Rabbimizin yanında muhafaza ederiz. Biz unutsak dahi, duamız bizi bulur ve hatırlatır.

Soru: Kurumsallaşmak ve uzmanlaşmak işlerin kalitesini arttırıyor. Diğer taraftan fedakârlığa zarar veriyor. Dengeyi nasıl koruyabiliriz!

İnsanla ilgili olan her şey eksiktir, sorunludur. Çünkü insanın kendisi eksik ve sorunlu bir varlıktır. Ayıp ve kusurdan uzak olmak Allah'a *(cc)* mahsustur. Hâliyle insanla ilgili işlerde ne yaparsak yapalım, hangi metodu seçersek seçelim eksiklik olacaktır. Bunu menhecî bir ilke olarak kabul edebiliriz. İlkeyi kabul

ettiğimiz takdirde birçok konuyu anlamamız kolaylaşır. Hangi işi yaparsak yapalım bazı olumsuzlukların yaşanacağını bilir; o sorunları asgariye indirmenin yollarını ararız. Böylece işin olumsuzlukları bizi işten alıkoymadığı gibi, sürekli iş/metot değiştirerek uzmanlaşmamıza, bir işi ihsan üzere yapmamıza engel de olmaz.

Hiç şüphesiz yaptığımız işlerde kurumsallaşma ve uzmanlaşma işlerin kalitesini arttırıyor. Bunun yanında bazı olumsuzluklarda yaşıyoruz. Ancak şu da bir gerçek ki; ortaklaşa/imece usulü yapılan işlerin de kendine özgü olumsuzlukları var. Bize düşen iki usulü karşılaştırmak, olumlu ve olumsuz yönlerini tespit etmektir. İslami çalışmalarda faydası/olumlu yönleri zararından/olumsuzluklarından fazla olanı tercih etmek, olumsuzlukları ıslah için ilave bir çaba içinde olmaktır.

İki metodu karşılaştırdığımızda uzmanlaşma ve kurumsallaşmanın çalışmalar için daha faydalı olduğunu gördük. Hem de kıyas kabul etmeyecek oranda… Hâliyle işlerimizde uzmanlaşma ve kurumsallaşmanın gereğine inandık. Yaşanacak muhtemel olumsuzlukları şu adımları atarak asgariye indirebileceğimizi düşünüyoruz:

• Bir alanda uzmanlaşacak kardeşlerimizi yetenek ve işini sevmek özellikleri yanında; yardımı, fedakârlığı, paylaşmayı seven insanlardan seçmek.

• Birbirine hakkı ve sabrı tavsiye etme zorunluluğu olan bizler, uzmanlaşan kardeşlerimize diğer alanlarda çalışan kardeşlerimize yardımcı olmanın lüzum ve faziletini anlatmak, nasihat etmek.

• Sorumlu kardeşlerimizin uzmanlaşan kardeşlerimize başka alanlarda görev vererek, İslam'a hizmetin bir alanla sınırlı olmadığını, her an farklı alanlarda çalışılabileceğini hissettirmek.

• Uzmanlaşmayı kapitalist şirketlerin çalışma usulüyle karıştıran, uzmanlaşmanın kendisi için bir afete dönüştüğü kişileri yaptığı işten el çektirmek. Zira bu anlayış İslami hizmetin esası olan ihlas, gönüllülük, adanmışlık ve fedakârlık özellikleriyle tezat oluşturmaktır ve çalışmaya vereceği muhtemel zararlar yanında kardeşimize de zarar verecektir.

Soru: Hocam! Yaşadığı bir sorunda haksızlığa uğradığını düşünen bir Müslim ne yapmalıdır? Kastım şudur: Biriyle sorun yaşıyorum. Bazı konuların ilgililere eksik iletildiğini düşünüyorum. Beni dinlemeden tek taraflı anlatımla hakkımda bir yargıya varıldığına inanıyorum. Ne yapmalıyım?

İnsanın olduğu yerde mutlaka ihtilaf, tartışma ve sorun olur. Yeryüzünün en seçkini ve kıyamete kadar insanlığa örnek gösterilen toplumu dahi sorunlar yaşamış, tartışmış, kavgaya tutuşmuştur.

Ebu'd-Derda *(ra)* dedi ki:

"Peygamber'in yanında oturuyordum, aniden Ebu Bekir'in –elbisesinin eteğini diz kapağı görününceye kadar toplamış olarak- geldiğini gördüm. Peygamber şöyle buyurdu:

— Sizin bu arkadaşınız tartışmış bulunuyor, Ebu Bekir selam vererek:

— Ey Allah'ın Resûlü, dedi. Benimle Hattab'ın oğlu arasında bir anlaşmazlık oldu. Ben de acelecilik ederek ona bir şeyler söyledikten sonra pişman oldum. Beni affetmesini istediğim hâlde kabul etmedi. Ben de senin yanına geldim.

Allah Resûlü: -Üç defa- 'Allah sana mağfiret etsin ey Ebu Bekir', dedi. Daha sonra Ömer pişman oldu, Ebu Bekir'in evine gitti ve:

— Ebu Bekir burada mıdır, diye sordu.

— Hayır, dediler.

Peygamber'in yanına gitti. Peygamber'in kızgınlıktan yüzünün rengi değişmeye başladı. Hatta Ebu Bekir korktu, bunun üzerine dizleri üzerine çökerek: 'Ey Allah'ın Resûlü', dedi. 'Allah'a yemin ederim ben daha çok haksızlık yaptım.' Bu sözlerini iki defa tekrarlayınca Peygamber şöyle buyurdu:

'Allah beni size (peygamber olarak) gönderdi. Sizler, 'Yalan söylüyorsun.' dediniz. Ebu Bekir ise 'Doğru söylüyor.' dedi, canıyla, malıyla beni koruyup gözetti. Benim arkadaşımı bana bırakmayacak mısınız? (onu rahatsız edecek şeyler yapmaktan vazgeçmeyecek

misiniz), sözünü iki defa tekrarladı ve bundan sonra onu rahatsız edecek bir şey yapılmadı." [3]

"Peygamber 'in huzurunda iki adam birbirine ağır sözler söyledi. Biz de onun yanında oturuyorduk. Onlardan birisi öfke ile arkadaşına söverken yüzü de kızarmıştı. Peygamber bunun üzerine: 'Şüphesiz ki ben bir söz biliyorum. Onu söyleyecek olsa mutlaka o hissettiği hâli çekip gidecektir. Eğer kovulmuş olan şeytandan Allah'a sığınırım, diyecek olsa bu hâli kaybolup gider.' buyurdu. Bunun üzerine orada bulunanlar adama:

— Peygamber'in ne dediğini duymuyor musun? dediler. Adam:

— Ben deli değilim, diye cevap verdi." [4]

İnsanın olduğu yerde sorun kaçınılmazsa, yaşanan sorunlarda şer'i usule göre hareket etmek de kaçınılmazdır.
Aksi hâlde normal olan insani sorunlar, İslam açısından normal olmayan kin, düşmanlık ve gruplaşmaya neden olur.

Enes'ten *(ra)*:

"Rubeyy'in kız kardeşi Ümmü Harise bir kimseyi yaralamıştı. Peygamber'in huzurunda yargılandılar. Sonunda Resûlullah:

— Kısas yapılsın! Kısas yapılsın! buyurdu. Bunun üzerine Ümmü Rubeyy:

— Ey Allah'ın Resûlü, falan kadından dolayı kısas yapılır mı? Allah'a yemin olsun ki o kadından dolayı kısas yapılamaz, dedi. Resûlullah:

— Subhanallah! Ey Ümmü Rubeyy, kısas Allah'ın emridir, buyurdu.

Ümmü Rubeyy: 'O kadından dolayı asla kısas yapılamaz.' dedi. Sürekli bu konuşma devam etti neticede karşı taraftakiler kısas yerine diyet almayı kabul ettiler. Bunun üzerine Resûllulah: 'Allah'ın kullarından öyleleri vardır ki, eğer Allah'a yemin etseler Allah onların yeminlerini doğru çıkarır.' buyurdu." [5]

İnsanın olduğu yerde sorun kaçınılmazsa, yaşanan sorunlarda şer'i usule göre hareket etmek de kaçınılmazdır. Aksi hâlde normal olan insani sorunlar, İslam açısından normal olmayan kin, düşmanlık ve gruplaşmaya neden olur. Ki, şeytanın istediği de budur. Sorundan öte, sorunların Müslimleri düşmanlaştırması ve gruplaşmaya yani İslam toplumunu içten bölmeye sevk etmesidir.

Yaşadığımız insani sorunların biri bize, biri de sorumlulara bakan iki yönü vardır. Bize bakan yönü; olanı olduğu gibi anlatmak, şeytan ve nefse uyarak, kin ve intikam duygusunun yönlendirmesiyle adaletten sapmamaktır. Allah da *(cc)* bizden bunu istemektedir.

"Ey iman edenler! Allah için hakkı ayakta tutan adaletli şahitler olun. Bir kavme olan öfkeniz/kininiz, sizi adaletsizlik yapmaya sevk etmesin. Adaletli olun! O, takvaya daha yakındır. Allah'tan korkup sakının. Şüphesiz ki Allah, yaptıklarınızdan haberdardır." [6]

Sorumlulara bakan yönü; iki tarafı dinlemek ve tarafları dinledikten sonra haklı ile haksızı birbirinden ayırmaktır. İki tarafın sorun yaşadığı bir olayda tek tarafı dinleyerek hareket etmenin zulüm olduğunu ve kıyamet günü zulmün, zulumat/karanlıklar olarak kendilerini kuşatacağını unutmamaktır.[7]

Şu bir gerçek; bazı insanlar öyle etkili konuşur ki, Allah Resûlü'nü *(sav)* dahi etkiler ve haksız karar çıkmasına neden olurlar. Allah Resûlü şöyle buyurdu:

"Şüphesiz ki siz bana anlaşmazlıklarınızı getiriyorsunuz, bu arada biriniz delilini diğerinden daha etkili (belağatlı) anlatabilir. Bu yüzden ben de duyduğuma

3. Buhari, 3661
4. Buhari, 6115; Müslim, 2610
5. Buhari, 4611; Müslim, 1675
6. 5/Mâide, 8
7. Bk. Buhari, 2447; Müslim, 2579

göre onun lehine hüküm verebilirim. Dolasıyla her kime (haksız yere) kardeşinin hakkından bir şey bölüp verirsem onu almasın. Çünkü ben ona ateşten bir parça bölmüşümdür." buyurmuştur.[8]

Ne olursa olsun, sorumlular iki tarafı dinlemeli, anlatılanları tetkik etmeli, gerekirse şahit dinlemeli ve konuya tüm yönleriyle vakıf olduktan sonra karar vermelidirler.

Şayet süreç bu şekilde işlemiş; tek taraflı dinlemeyle yetinilmiş veya tarafların iddialarının doğruluğu tahkik edilmeden hüküm inşa edilmişse ortada bir zulüm var demektir.

Yaşadığı bir sorunda tek tarafın dinlenilerek kendisiyle konuşulan/nasihat edilen kardeşimiz mutlaka bunu cemaate iletmeli, şeriata aykırı bu usulden yöneticilerin haberdar olmasını sağlamalıdır. Şayet bu zulmü yapan yönetimse (veya lider) onlarla şeriat önünde muhakeme olmak istediğini belirtmeli, iki tarafın rıza göstereceği üçüncü bir şahıs/kurum karşısında sorun çözülmelidir. **Zira çözülmemiş her sorun, yapıdaki bir çatlaktır ve oradan içeriye fitne, kin, vesvese dışında bir şey girmeyecektir.**

Şunu unutmamak gerekir ki; şeriata muhalefet zulümdür. Bir yapıda var olan her zulüm; yapının temellerini sarsan, birliğini bozan, Allah'ın *(cc)* yardımını geciktiren bir illettir. Hiçbir Müslim zulmün hiçbir çeşidine sessiz kalmamalı, İslam'ın emrettiği edep, itidal ve vakarla zulmün giderilmesini sağlamalıdır. Allah Resûlü'nün *(sav)* hikmet pınarından bir damlayla sözümü noktalamak istiyorum:

Enes bin Malik'in nakline göre Resûlullah *(sav)*:

" 'Müslim kardeşine zalim iken de mazlum iken de yardım et.' buyurdu. Bir kişi:

— Ya Resûlullah! Müslim kardeş mazlum olduğu zaman ona yardım ederim, fakat o zalim olduğu zaman ona nasıl yardım edeceğim söyler misin? diye sordu. Resûlullah:

— Onu zulmünden alıkoyarsın ya da zulmüne engel olursun işte bu ona yardım etmektir, buyurdu." [9]

8. Buhari, 6967; Müslim, 1713
9. Buhari, 6952; Müslim, 2443

Soru: Hocam! Maneviyat, kardeşlik ve dayanışmayı arttıracak programları yeterli bulmuyorum. Bunun sebebini öğrenmek istiyorum.

İslam'ın maneviyata yönelik nizamı bellidir. Günlük beş vakit namaz, farz olan hac, zekât, oruç... Bu ibadetler kişiyi Rabbine yakınlaştırmak, onu ateşten kurtarıp cennete eriştirmek için yeterlidir. Rabbine daha fazla yakınlaşmak ve cennette yüksek makamlar elde etmek için Ramazan Ayı, Kadir Gecesi, Zilhicce'nin ilk on günü meşru kılınmıştır. Daha fazlasına talip olan ve ihsan üzere kulluk yapmak isteyenler için nafile namaz, nafile oruç, zikir, infak/sadaka gibi ibadetler ve tüm bunların zirvesi olan Allah yolunda cihad meşru kılınmıştır.

Şeriata muhalefet zulümdür. Bir yapıda var olan her zulüm; yapının temellerini sarsan, birliğini bozan, Allah'ın (cc) yardımını geciktiren bir illettir.
Hiçbir Müslim zulmün hiçbir çeşidine sessiz kalmamalı, İslam'ın emrettiği edep, itidal ve vakarla zulmün giderilmesini sağlamalıdır.

Kişi bu ibadetlerin kıymetini bilse ve şeytanın ibadetlerini zayi etmesine engel olsa, Nebevi ifadeyle kulluğu için ribat/nöbet tutsa; bu kadarı ruhu doyurmak ve arındırmak için yeterlidir. Örnek olarak farz namazı ele alalım; Allah *(cc)* ve Resûlü *(sav)* beş vakit farz namaz için şöyle buyuruyor:

"Sana vahyedilen Kitab'ı oku ve namazı dosdoğru kıl. Şüphesiz ki namaz, insanı fuhşiyat ve münkerden

Elimizdekinin kıymetini bilelim. Şeytanın ibadetlerimizi talan etmesine müsaade etmeyelim. Bizi Allah'a yakınlaştıracak ve arındıracak ibadetler, her bir gün ve geceye Allah tarafından yerleştirilmiştir.

alıkoyar. (Kıldığınız namaza karşılık) Allah'ın sizi anması daha büyüktür. Allah yaptıklarınızı bilir." [10]

Ebu Hureyre'den *(ra)* şöyle nakledilmiştir:

"Peygamber:

— Sizden birinizin kapısının önünden günde beş kez yıkandığı bir nehir aksa, ne dersiniz bu yıkanma onun üzerinde bir kir bırakır mı, diye sordu. Ashab-ı kiram:

— Kirden eser bırakmaz, diye cevap verdi.

Bunun üzerine Allah Resûlü (sav) şöyle buyurdu: 'Beş vakit namaz da böyledir. Onlar sayesinde Allah, günahları siler.' " [11]

Yalnızca farz namaz dahi hakkı verilerek kılınsa, kişiyi kötülüklerden alıkoyacak etkiye ve onu arındıracak güce sahiptir. Ancak elindeki hazinenin kıymetini bilmeyen insan, namazı zayi edip kendisini kötülükten alıkoyup arındıracak programlara heves eder. Allah'ın *(cc)* programıyla arınıp ıslah olmayanı hangi program ıslah edebilir ki? Böyle insanların durumu şuna benzer: Önünde insanı doyuracak, besleyecek ve güç verecek mükellef bir sofra vardır. *"Her gün aynı şeyleri yiyorum."* diyerek sofraya burun kıvırır. Sonra beslenmek için insan vücuduyla uyumsuz, kimyasallarla genetiği bozulmuş, zararlı yiyeceklere yönelir. Doymadığı ve beslenmediği gibi kendi vücudunu zehirler. Yalnızca ağzında güzel bir tat hisseder. Ki, bu da yapay bir tattır ve tamamen beyni yanıltmaya yönelik bir hilenin eseridir.

Tasavvufu ortaya çıkaran ve zamanla İslam'dan tamamen ayrı yapay bir din hâline getiren, insanoğlunun yapay maneviyat arayışıdır. Bir tarafta daha iyisini arayan zahidler, öte tarafta nefisleriyle mücadeleyi göze alamayıp kısa yoldan arınmak isteyen günahkârlar; el birliğiyle tasavvufu ortaya çıkarmıştır. Bugün kesin olarak biliyoruz ki; bu yapay programlar (Tasavvuf ve öğretileri) insanları arındırmadığı gibi, günahtan çok daha tehlikeli şirk sarmalına düşürmüştür.

Sözün özü; Elimizdekinin kıymetini bilelim. Şeytanın ibadetlerimizi talan etmesine müsaade etmeyelim. Bizi Allah'a yakınlaştıracak ve arındıracak ibadetler, her bir gün ve geceye Allah tarafından yerleştirilmiştir. Şüphesiz ki O *(cc)* bizi bizden daha iyi tanımakta, bizi ıslah edecek olanın kemmiyet ve keyfiyetini en iyi bilmekte olandır. O'nun bizim için razı olduğuyla yetinelim... Yapay programlarla ruhun sonsuzluğunun giderilmeyeceğini bilelim.

Kardeşlik ve Dayanışma!

Kardeşlik ve dayanışma; kalpte yer eden merhamet duygusunun ve kişinin mücahadeyle kazandığı empati, cömertlik, iyilik yapma (birr) vb. ahlakların amele dökülmüş hâlidir. Kardeşlik ve dayanışmaya dönük programlar; var olan merhamet duygusunu ve mezkûr ahlakları açığa çıkarabilir, güçlendirebilir. Ancak hiç olmayan bu duyguları oluşturmaz. Bilakis merhametten ve kardeşliğe sevk eden ahlaklardan uzak insanlar, bu programlardan sıkılır, çoğu zaman bir yük gibi görür. Böyle insanlar için bu programların getiriden ziyade götürüsü olur.

Allah korkusu ve ahirete iman şuuruyla sorum-

10. *9/Ankebût, 45*
11. *Buhari, 528; Müslim, 667*

luluğunu yerine getirmeyen çoğu insan, sorunun kendinden kaynaklandığını görmek istemez. Yapması gerekip de yapamadığı şeyleri, ondan kaynaklanmayan eksikliklere bağlar. Örneğin yeterince program olsa, Müslimlere karşı sorumluluğunu yerine getireceğine ve iyi bir insan olacağına inanır. Aslında bir insanın kardeşliğe dair sorumluluklarında eksik olduğunu hissetmesi güzeldir. Bu, kalbinin masiyetler ve akidevi hastalıklarla ölmediğini gösterir. Sorun, şeytanın bu hayat alametine hücum edip boğmaya çalışması; sıkıntının kişiden değil program eksikliğinden kaynaklandığına ikna etmesidir. Zira bu inanç, kişinin düzelmesinin önünde bir engeldir.

Bir kardeşiniz olarak gönül rahatlığıyla şunu söyleyebilirim: İnsan çevreyi ıslah etmek için harcadığı düşünsel, dilsel ve eylemsel çabayı, öz benliğini ıslah için harcasa; iyi bir kul ve iyi bir kardeş olacağı muhakkaktır. Yine şunu gönül rahatlığıyla söyleyebilirim: Bugüne kadar yapılan kardeşlik ve dayanışma programları bu illetle muzdarip insanlara hiçbir katkı sunmamıştır. Daha dakik bir ifadeyle olumsuz bir katkısı olmadıysa, olumlu bir katkısı olmamıştır. Bu gözler/kulaklar yetimler için yapılan kermeste pazarlık yapanları; kermese yardımcı olup ecir alsın diye çağrılan insanların kendisi için (satın almak üzere) kenara mal ayırdığını; İslam için çalışıp nefsin kibrinden arınsın diye fırsat verilenlerin *"Hamal tutayım, o taşısın parasını ben vereyim."* dediğini; Müslimler eşyasını kullanamasın diye kullanılabilir eşyayı satıp kullanımı mümkün olmayan eşya alanları gördü, duydu… Hamd olsun, bugün birçoğu aramızda değil. Aramızda kalan azınlık da kendilerini ıslah etmezlerse mutlaka bir gün dökülecektir. Bu bir davadır. Islah edip dönüştüremediği hastaları bünyesinde barındırmaz. Zamanı geldiğinde ya kervanın gerisinde bırakır ya da yolun kenarına… Allah'a sığınırız.

Tehlikeli Bir Anlayış!

Cemaatsel çalışmanın sayısız hayır ve bereketi yanında, bazı olumsuz yönleri, ahlak âlimlerinden ödünç alarak söylersem *"afetleri"* vardır. Bunlardan biri de *"her şeyi cemaatten bekleme"* anlayışıdır. Ancak bir program yapılırsa, söylenirse, istenirse… bazı sorumluluklarını hatırlamak; aksi hâlde hiçbir şeyi dert edinmeden vurdumduymaz ve sorumsuz bir hayat sürmektir.

Açıkçası bu anlayış tehlikelidir. Zira kişideki hayır potansiyelini açığa çıkarmak, yönlendirmek ve geliştirmek için var olan cemaati; potansiyeli örten ve yok eden bir duruma düşürmektir. Akıllı bir Müslim, sorumluluklarını iyi bilmeli ve her şeyden önce Allah'a *(cc)* kul olduğunu unutmamalıdır. O bir memur ya da işçi değildir. Düğmesi olan bir robot da değildir… İnsandır… Duygularıyla, arzularıyla, takvası ve fücuruyla, özündeki çamur ve ilahî nefhayla insan… İyi tarafını işlerse takvalı bir Müslim, kötü yönünü işlerse fasık bir Müslim olacağını bilmelidir. İyi bir kul olabilmek için gayret etmeli, kulluk yapmak için kimseden emir, talimat, nasihat beklememelidir.

Allah'a tevekkül etmeli, hayra kulak vermeli ve kulluğunu yapmalıdır. Bunun yanında daha iyisini yapmak, unuttuğunda hatırlamak, yorulduğunda ellerinden tutmak için kardeşler/cemaat var eden Allah'a hamdetmelidir.

Kul olduğunun bilincinde olana cemaat rahmettir. Kul olduğunun bilincinde olmayana hiçbir cemaatin ve programın yapabileceği bir şey yoktur. Unutmayın Allah Resûlü'nden ders alan, her gün onun *(sav)* arkasında namaz kılan, onunla Allah yolunda cihad eden, sayısız ayete/mucizeye tanıklık eden Medine halkının üçte biri helak oldu. Niye? Çünkü Allah'a *(cc)* kul olduklarının bilincinde değillerdi! Resûl'ün ve İslami bir toplumun varlığı yalnızca onların hastalığını arttırdı.

Rabbim bizleri arındırdığı, ıslah ettiği, takva ve kulluk şuuruyla donattığı kullarından kılsın. Allahumme âmin…

Soru: Çocuklarımızın İslam üzere yetişmesi için ne yapmalıyız? Müslim olmayanların çocukları Müslim çocuklarından daha akıllı ve terbiyeli diye düşünüyorum, buna katılır mısınız?

Çocuklarımızın nasıl olmasını istiyorsak; o ahlakı üstümüzde taşımalı, istediğimiz ahlaka uygun bir ev ortamı oluşturmalı ve hedef ahlakı destekleyen insanlarla yakın ilişkiler geliştirmeliyiz. Çünkü yüce Allah, çocuğu; kopyalayan, birebir modelleyen bir fıt-

rat üzere yaratmıştır. Çocuk ebeveynin, ev ortamının ve sürekli görüştüğü insanların minik bir toplamıdır.

Çocuklarımızın bir diğer özelliği duyduklarını unutmaları, gördüklerini kalp ve zihin dünyalarına kazımalarıdır. Hâliyle istenilen ahlaki özellikleri çocuğa anlatmanın, yap yapma tarzında talimatların çocuk dünyasında bir karşılığı yoktur. Çocuğumuza ne anlatmak istiyorsak, bir aynanın karşısına geçip kendimize anlatmalı, yaşantımızla örnek davranışı çocuğumuza öğretmeliyiz.

İslam üzere çocuk yetiştirmenin temel meselelerinden biri; ebeveyn arasındaki anlayış ve amel uyumudur. Şayet anne babanın, baba da annenin

Bazen ebeveynin salih olması çocuğun salih olması için yeterli olmaz. Bu sebeple yaptıklarımıza güvenmemeli, Rabbimizden çokça yardım istemeli ve çocuklarımızı O'nun (cc) rahmetine emanet etmeliyiz... Korunan ancak O'nun koruduklarıdır.

örnekliğini bozuyorsa, çocuğu dengesizleştirir fıtrat ayarlarını bozarlar. Allah'ın *(cc)* rahmet edip korudukları hariç, çocuk maske takmayı, ortama göre davranmayı, nabza göre şerbet vermeyi, kitabın ortasından söyleyecek olursak *"münafıklığı"* öğrenir.

Şu gerçeği çocuk eğitiminde serlevha edinelim: Bizdeki bir derecelik sapma, çocuğun hayatına on derecelik bir sapma olarak yansır. Zira çocuk, yalnızca hatalı davranışı kopyalamaz. Davranışı ve davranışı var eden itikadi/ahlaki hastalığı da kopyalar. Örnek olsun; bir evde namaz vakitlerine uyma hassasiyeti yoksa, çocukta namaz hassasiyeti gelişmez. Bununla birlikte *"hayat veren ilahî çağrıya"* icabet etmeme hastalığı gelişir. Çünkü ebeveyni namaza karşı sorumsuz davranmaya iten itikadi bir hastalık vardır: Yüce Allah'ın *"hayat veren çağrısını"* önemsememe, kaale almama, ilgisiz davranma! Yarın bu çocuk yalnızca namazında gafil olmayacak; dine Ensar olmaya davet edildiğinde, Allah yolunda malıyla ve canıyla mücadeleye çağrıldığında, *"Allah'tan kork."* dendiğinde ağırdan alacaktır. Evdeki her masiyet, çocuğun kalbindeki Allah algısını zedeleyecektir. O'na *(cc)* karşı olması gereken sevgi ve saygı yara alacaktır. Rahatlıkla gıybet yapan bir annenin çocuğu hırsızlık yapacak; ev halkına zulmeden bir babanın çocukları Allah'ın haram kıldıklarını yiyip içecektir. Çünkü masiyetin sürekli olduğu evde *"Allah'ın sınırları"* hassasiyeti yani *"takva"* yerleşmeyecektir. Allah muhafaza!

Bir diğer serlevhamız şu olmalıdır: Kalpler Allah'ın elindedir. O *(cc)* dilediği kalbe hidayet eder, dilediğini saptırır. O'na çokça iltica etmeli; bizi ve çocuklarımızı koruması için niyazda bulunmalıyız. Nuh *(as)* kötü bir baba değildir şüphesiz, ama oğlu salih olmayan kötü bir ameldir! Ömer *(ra)* kötü bir baba değildir şüphesiz, ama içki içen oğlu vardır! Ebu Bekir tüm ümmete on dört asırdır örneklik ediyor, ama oğlu Osman'ı katleden isyancılarla birlikte hareket etmişti...

Bazen ebeveynin salih olması çocuğun salih olması için yeterli olmaz. Bu sebeple yaptıklarımıza güvenmemeli, Rabbimizden çokça yardım istemeli ve çocuklarımızı O'nun *(cc)* rahmetine emanet etmeliyiz... Korunan ancak O'nun koruduklarıdır.

Muvahhid çocuklarla muvahhid olmayan çocuklarla ilgili karşılaştırmanıza katılmıyorum. Çokça duyduğum bir kıyaslama ve yanlış bir çıkarımı biraz nankörce buluyorum. Şöyle ki;

- Muvahhid olmayan çocuklar; ekran, okul süreci ve ebeveynin hurafeleriyle çocuklukları işgal edilmiş, bir yetişkini dahi ruhsal bunalıma sürükleyen anlamsız bir yarışa sokularak çocuklukları iğfal edilmiştir. Çocukça davranışlar sergileyemiyor oluşları bundandır.

- Yetişkinler güç gösterisi yaparak, cezalandırarak, çocukça bir yaşamdan mahrum bırakarak çocukları zapturapt altına almışlardır. Bunun en hayırlı şahidi; övüle övüle bitirilemeyen çocukların, belli bir yaştan sonra ebeveynleri için kabusa dönmesidir. Zapturapt

altına alınan çocuklar fırsatı buldukları ilk andan itibaren ebeveynlerine kabuslar yaşatmaktadır.

• Bir çocuğa sürekli uyuşturucu ilaçlar verip hareketsizleştirebilir, sesini soluğunu kesebilirsiniz. Ancak böyle bir çocuğa akıllı, uslu, edepli... diyemezsiniz. Bugün birçok çocuk eroinden/bonzaiden daha tehlikeli dijital aletlerle uyuşturulmaktadır. Oyun, çizgi film, video... ile beyin kimyaları bozulmuştur. Pornografinin çocuklar arasındaki yayılma oranlarına ve sanal ortam üzerinden gelişen çocuk istismarı istatistiklerine bakınca ne demek istediğimiz daha iyi anlaşılacaktır. Maalesef karşımızda uslu ve edepli çocuklar yoktur. Karşımızda işgal edilmiş, iğfal edilmiş, uyarılmış ve uyuşturulmuş bir nesil vardır.

Yetişkinlerin kendilerini gösterebilmek için her türlü çocukluğu yaptığı; çocukların görünmek/fark edilmek için yetişkin gibi davrandığı bir acaip zamanda yaşıyoruz. Elbette bu, kendiliğinden gelişen bir durum değildir. Ekini ve nesli ifsad eden, yeryüzünde bozgunculuk yapan, toplumu müşrikleştirmek için gece gündüz tuzak kuranların... toplum mühendisliği yaparak oluşturduğu anormal bir durumdur.

Müslim çocuklar çocuk gibi davrandığından bize tuhaf geliyor. Onları dönüştürmek, değiştirmek ve kendimize benzetmek istiyoruz. Galiba birileri bize zulmetti, biz de çocuklara zulmedelim de kısas olsun diye düşünüyoruz! Yapmayın derim! İnancı, ahlakı, kültürü ifsad edilmiş, fıtratıyla oynanmış şirk toplumunu ölçü alıp çocuklarınıza/çocuklarımıza zulmetmeyin. Allah'a yemin olsun ki; yetişkinlerin sosyal medya şempanzesine döndüğü, çocukların yetişkin gibi davrandığı bir toplum normal bir toplum değildir. Muvahhid Müslimlere de ölçü olamazlar. Bırakın çocuklar çocukluklarını yaşasın. Gülsünler, oynasınlar, yaramazlık yapsınlar... Allah *(cc)* dahi onları mükellef tutmamıştır. O'ndan daha iyi biliyormuş gibi çocuklara mükellef muamelesi yapmayın!

Şayet çocuklarımıza bir iyilik yapmak istiyorsanız onlara adap, zarafet, estetik bilinci kazandırın. Zira Müslimlerin çoğu toplumun alt tabakalarından geliyor. Bu konuda ebeveynlerde de bir bilinçsizlik var. Allah Resûlü'nün *(sav)* bedevi, kaba ve kibirli bir toplumdan medeni, ince ruhlu ve mütevazı bir toplum meydana getirdiği gibi; başta yetişkin müminlere, sonra da çocuklara adap ve zarafet konusunda örnek olun. Birde onlara öğrenmeyi, okumayı ve dinlemeyi öğretin. *"Oku"* diyerek değil, okuyarak yapın bunu... Sizi okurken görsünler... Onlara sık sık kitap okuyun... Sorular sorun... Okuduğunuzu anlatmalarını isteyin... Onları sabırla dinleyin... Okumayı öğrenenlerin size kitap okumasını rica edin... Okunan metin üzerine sohbet edin... Onlara kitap hediye edin... Kitaplarla zihni, zerafetle duyguları terbiye olmuş ve çocukluğunu çocuk gibi yaşamış nesiller bizimdir, Allah'ın izniyle. Uyuşturulmuş, zapturapt altına alınmış, erken uyarılmış, çocukluğu işgal edilmiş çocuklar bizim değil, düzenindir. Bugün olmasa bile bir gün mutlaka çalınan çocukluklarını yaşamak isteyeceklerdir. Bu da Müslim bir ebeveyn için kabustur.

Soru: Hocam! Benim iki sorum olacak:

• Allah'a hamd olsun tevhid daveti yayılıyor. Davete icabet edenler her geçen gün artıyor. Ben bu durumdan dolayı endişeleniyorum. Acaba hızlı mı büyüyoruz? Bu kalabalığı kontrol edebilir miyiz? Büyüme karşısında ne yapmamız lazım?

• Mescidlerde davet yapan kardeşlerinize neler tavsiye etmek istersiniz?

Birinci sorudan başlayacak olursam şunları söyleyebilirim:

Hiç şüphesiz kalpler Allah'ın elindedir. Bir daveti yayan, duyulmasını sağlayan, sonra kalpleri o davete açan O'dur *(cc)*... O'nun hiçbir işinde abes yoktur. O El-Hakîm'dir; her hükmünde sayısız hikmet vardır. Tevhid ve sünnet daveti yayılıyorsa bu O'nun iradesidir. İradenizi O'nun iradesine tabi kılın. O'nun hükmüne teslim olun... Korkmak yerine O'ndan yardım isteyin. Kolay, O'nun kolay kıldığıdır. O bizde sabır ve takva görürse işlerimizi kolaylaştırır, rahmetiyle bizi kuşatır, her işimizi bereketli kılar.

Sonra unutmayın ki; İslam davetinin ve İslam cemaatinin tabiatı budur... Onlar yavaş yavaş artar, çoğalırlar. Hani Hırakl Ebu Sufyan'a sormuştu:

Davetçi kardeşlerimizin dış görünümlerine dikkat etmeleri gerekir. Kıyafetleri uyumlu/sade, temiz ve bakımlı olmalıdır. Saç, sakal, tırnak, ağız ve beden temizliğine dikkat etmelidir. Çünkü insanlar ilk karşılaşmadan çok etkilenir.

"— (Muhammed ve ashabı) artıyor mu eksiliyor mu, Ebu Sufyan:

— Artıyorlar, demişti. Hırakl cevaben:

— İman böyledir. Tamamlanıcıya kadar artmaya devam eder, karşılık vermişti." [12]

Muhammedî davetin taraftarları da artacaktır elbet...

Şayet örnek/öncü bir kadro oluşuyorsa, sayının çokluğu -çürükler olsa da- zarar vermez. *"Su iki kulleye ulaşırsa pislenmez."* anlayacağınız. Allah Resûlü *(sav)* örnek bir öncü kadro oluşturunca, cemaatin üçte biri münafık olsa da, İslam cemaatine zarar veremedi... Biz elimizden geldiği kadar özü koruyalım. Özü canlı tutmaya, sayısını çoğaltmaya, sağlamlaştırmaya çalışalım.

İkinci sorunuza gelince;

12. Bk. Buhari, 7

Mescidlerde davet yapan kardeşlerimize yazının sınırları içinde birkaç tavsiyede bulunabilirim:

- Davetçi kardeşlerimizin davet öncesinde mutlaka Allah'a yönelip dua etmesi gerekir. Zira beyanı/açıklamayı öğreten de kalpleri davete açan da Allah'tır... Davetten önce Allah'a *(cc)* dua etmek, Musa'nın *(as)* sünnetidir.

"(Musa) demişti ki: 'Rabbim! Göğsümü genişlet! İşimi kolaylaştır. Dilimdeki bağı/düğümü çöz ki sözümü anlayabilsinler.' " [13]

- Davetçi kardeşlerimizin dış görünümlerine dikkat etmeleri gerekir. Kıyafetleri uyumlu/sade, temiz ve bakımlı olmalıdır. Saç, sakal, tırnak, ağız ve beden temizliğine dikkat etmelidir. Çünkü insanlar ilk karşılaşmadan çok etkilenir, ilk birkaç saniye içinde karşıdakini zihnen konumlandırırlar. Bir Müslim'e yakışan temiz ve sade bir görünüme sahip olmak, muhatabı rahatsız edecek bir görünümden sakınmaktır.

- Anlatmak istediği konunun ana mesajına önceden çalışmış olmalı; kısa, anlaşılır ve sade bir konuşma yapmalıdır. Hazırlıksız konuşmalar dağınık ve uzun olur. Tevhid daveti tevhidin kendisi gibi öz, sade ve anlaşılır olmalıdır.

- Muhatabın ismini öğrenmeli; sohbet boyunca ismiyle ve yanına saygı ifadesi ekleyerek konuşmalıdır. Örneğin, Ahmet Abi, Ahmet Bey gibi... İnsanlara isimleriyle ve saygı bildiren kelimelerle hitap etmek davetçiyle muhatap arasında yakınlık oluşturur.

- Konuşurken yüzünden tebessümü eksik etmemelidir. Allah Resûlü *(sav)* ikili diyaloglarda tebessüm ederek konuşurdu. Çünkü tebessüm eden bir yüz, ruhu dinginleştirir. Kelimeler daha yumuşak ve merhametli çıkar ağızdan. Takdir ederiz ki; tebessüm eden bir insan istese de sert, kaba ve kırıcı konuşamaz.

Bir şeyi hiç unutmamak gerekir: Tağutlara meydan okumak ve şirk toplumunu bir bütün olarak karşısına alıp davet yapmakla, birebir davet arasında fark vardır. Birebir davette muhatabımız Firavun dahi olsa yumuşak söz söylemekle mükellefiz.

13. 20/Tâhâ, 25-28

Konuyu dağıtan, konuşulan konuyu genişleten, davetçinin öncelik sırasını bozan sorulara cevap vermemelidir.
Meclis adabından uzak insanların daveti sabote girişimlerini, kardeşlerinden yardım alarak bertaraf etmelidir.

"İkiniz Firavun'a gidin; çünkü o azgınlaştı. Ona yumuşak bir söz söyleyin. Umulur ki öğüt alır ya da korkar." [14]

Yumuşak sözü sağlayan şey tebessüm eden bir yüzdür.

• Muhataba söz hakkı vermeli, muhatap konuşurken sözünü kesmemeli, onu ilgiyle dinlemelidir. Allah Resûlü'nün *(sav)* yaptığı gibi tüm bedeniyle muhataba yönelmeli, sözünün bittiğinden emin olmak için *"Bitti mi?"* diye sormalıdır.

• Davet ortamının kontrolünü sağlamalı, ortamı sabote eden insanların girişimlerine müsaade etmemelidir. Konuyu dağıtan, konuşulan konuyu genişleten, davetçinin öncelik sırasını bozan sorulara cevap vermemelidir. Meclis adabından uzak insanların daveti sabote girişimlerini, kardeşlerinden yardım alarak bertaraf etmelidir.

• Davetin tek celselik bir ibadet olmadığını bilmeli, muhatabıyla insani bir diyalog kurmalıdır. Anlatmak istediklerini parçalara ayırmalı, adım adım ilerlemelidir. Öncelik her zaman Allah'a *(cc)* teslimiyet ve tevhid üzere kulluk olmalı, kaynak bilinci muhataba verilmelidir. Zira Allah'a hakkıyla teslim olan ve doğru kaynaktan beslenen insan; kulluğun gereklerini hakkıyla kabul edecek öğrendikçe amel yapacaktır.

• Davet yaptığı kişiyi ilgiyle takip etmeli, davetini mescid ortamının dışına taşırmalıdır. Muhatabını evinde/iş yerinde ziyaret etmeli, kendi evinde ağırlamaya gayret etmelidir. Unutmamalıdır ki; kazandığı her insan, dünyada ayaklarını sabit kılacak bir dine yardım ve ahirette onu cennete götürecek bir salih ameldir.

Bu ay bu kadarla iktifa ediyor, sizleri yüce Allah'a emanet ediyorum. Rabbim amellerinizi devamlı, bereketli ve sonuç alınan *"muvaffak amellerden"* kılsın.

14. 20/Tâhâ, 43-44

İSLÂM İLE MÜSLÜMANLIK BİRBİRİNDEN NASIL AYIRT EDİLEBİLİR?

Feriduddîn AYDIN

"Müslümanlık" kelimesi:
1. Arapça değildir;
2. Kur'ânî bir sözcük değildir ve Kur'ân-ı Kerîm'in hiçbir âyetinde yer almaz;
3. İslâm kelimesinin çevirisi olamaz, bu nedenle İslâm dinine ad da olamaz;
4. İslâm'daki "Tewqifiyye" yasasına göre -evrensel bir mahiyet taşıyan ve hiçbir dile çevrilmesi mümkün olmayan- "İslâm" kelimesi yerine "Müslümanlık" kelimesi, kullanılamaz.

İslâmî ilimler üzerine -*uzmanlık düzeyinde*- eğitim almamış olan ve Arapça bilmeyen kimsenin, bu iki din arasındaki uçurumun farkına varabilmesi, maalesef hemen hemen imkânsızdır.

Çünkü Müslümanlık, ilginç bir **senkretik** din olarak -*en fazla İslâm'dan ve*- birçok dinden aşırmalarla -*zaman içinde*- yapılandırılmıştır. Fakat İslâm'dan taşınan unsurlar o kadar çoktur ki bunların Müslümanlığa kazandırdığı görüntü -*özellikle İslâmî ilimlerde uzman olmayan ve Arapça bilmeyen*- büyük kalabalıkları oldukça yanıltıcı mahiyettedir. Tabiatıyla bu gayretler, yüzyıllar boyu sürmüş, kriz ve kaos dönemlerinde daha çok yoğunlaşmıştır. Büyük ihtimalle âlimlerin **zendekaya**[1] karşı verdikleri mücadeleler yetersiz kalmış, sonuç olarak -*çok geçmeden vicdanları ve yaşam alanlarını tamamen terk eden*- İslâm'ın bıraktığı boşluk, bu din tarafından doldurulmuştur. Dolayısıyla zihinlerde bugün kemikleşmiş bulunan Müslümanlığı İslâm'dan ayırt etmek -*erbap olmayanlar için*- çok zordur.

Müslümanlığın İslâm'dan ayırt edilebilmesi; ikisinin **Kur'ân** ve **Sünnet'teki** kriterler ışığında karşılaştırılmasıyla ancak mümkündür. Bu işlemi, ilk

1. *Zendeka (Zındıklık): İslâm'a ait olmayan bir inancı, bir kavramı ya da bir ibadet şeklini İslâm'a mal etme sapkınlığına verilen addır.*

İranlılar, "Müslüman" kelimesini "Moselmân" şeklinde telaffuz ederler. Bu kelime, (vaktiyle Türkler tarafından Musliman şeklinde seslendirilirken) zamanın akışı içinde çarpıtılarak "Müslüman" kalıbında sabitleştirilmiştir. Bu kelime de Kur'ân-ı Kerîm'de yer almamaktadır.

önce -***Arapça dilbilgisi kuralları yardımıyla***- Kur'ân-ı Kerîm'in ilgili ayetlerini incelemek suretiyle başlatmak şarttır. Bu temel kuraldan yola çıkarak **(İslâm)** ve **(Müslümanlık)** kelimelerini, Kur'ân-ı Kerîm'in içinde aramamız lâzımdır.

Hemen vurgulamak gerekir ki *"Müslümanlık"* sözcüğü, Kur'ân-ı Kerîm'in hiçbir yerinde ***-kesinlikle-*** yer almamaktadır! Çünkü;

1. Her şeyden önce; -*maalesef*- İslâm'a yakıştırılan bu yapay adın -*Türkler arasında*- kullanımı, Osmanlı dönemine rastlar. Nedenine gelince; Osmanlılardan önce Türkler bu ismi, -*büyük olasılıkla*- aynen İranlılar gibi *"Moselmanî"* şeklinde kullanıyorlardı. Çünkü toplum, İran (Fars) kültürünün derin etkisi altında bulunuyordu ve *(örneğin Gaznelilerde ve Selçuklularda)* devletin dili *(Türkçe değil)* Farsça idi.

2. Müslümanlık sözcüğü: üç ayrı dilden devşirilerek birbirine yamanmış, üç parçadan ibaret bir bileşik isimdir: **(Müslüm+an+lık)** Bu üç parçadan ***(Müslüm)*** kesiti, Arapçadan alınmış ve fahiş bir şekilde çarpıtılmıştır; çünkü doğrusu: **(Muslim مُسْلِم)**'dir. Bu parçanın ilk hecesindeki **(ü)** sesi de Arapça değildir.

İkinci kesit: ***"ân"*** hecesidir. Bir aidiyet eki olan bu hece, Farsçadan alınmadır. Bilindiği üzere İranlılar, **"Müslüman"** kelimesini ***"Moselmân"*** şeklinde telaffuz ederler. Bu kelime, *(vaktiyle Türkler tarafından* ***Musliman*** *şeklinde seslendirilirken)* zamanın akışı içinde çarpıtılarak **"Müslüman"** kalıbında sabitleştirilmiştir. Bu kelime de Kur'ân-ı Kerîm'de yer almamaktadır.

Üçüncü kesit ise: ***"lık"*** hecesidir. Bu hece; Türk dil bilgisinde *(yapım eklerinden)*, isimden isim türetme ekidir. Arapça ile hiçbir ilişkisi bulunmadığı gibi, Kur'ân-ı Kerîm'de Türkçe hiçbir kelime de yoktur.[2]

İslâm'a gelince; bu isim, ***(el-****أل takısını alarak)* (الإسلام) Şeklinde Kur'ân-ı Kerîm'de dört kez geçmektedir: **Âl-İmrân**/19 ve 85; **el-Mâide**/3; **es-Saff**/7. Bu âyetlerin hepsi de elbette çok önemli mesajlarla yüklüdürler; ancak **Âl-İmrân**/19 âyet-i kerimesi -*konumuz açısından*- daha ayrı bir önem taşımaktadır. Çünkü insanlığa Kur'ân'la gönderilen dinin **İslâm** olduğu, bu ayette oldukça güçlü bir vurguyla açıklanmaktadır. Bir kez daha hatırlatmakta yarar vardır ki; *Âl-i İmrân Sûresi, âyet/19'da, el-Maide Sûresi âyet/3'te ve el-Hacc Suresi âyet/78'de sözü edilen dinin adı* ***İslâm****'dır, kesinlikle* ***Müslümanlık*** *değildir.* Aşağıdaki ilmî kanıtlar ışığında bu iki kelime (İslâm ile Müslümanlık) karşılaştırıldığında şu sonuçlar elde edilmektedir:

İslâm kelimesi (أفْعَل) babından mastardır, bir tek yalın sözcüktür, Arapça: أَسْلَمَ kök fiilinden türemiştir. Kur'ân-ı Kerîm'de (aşağıda gösterildiği üzere) ***"Esleme أَسْلَمَ"*** kök fiilinden türemiş altı farklı sıyga (kip) geçmektedir. Bu sıygalar, toplam 40 tanedir ve Kur'ân-ı Kerîm'deki dağılımları şöyledir:

1. Muslimeyni مُسْلِمَيْنِ; *Kur'ân-ı Kerîm'de, bir yerde geçmektedir:* El-Baqara/128.

---

2. *Bk.(103/النحل).* وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ إِنَّمَا يُعَلِّمُهُ بَشَرٌ، لِسَانُ الَّذِي يُلْحِدُونَ إِلَيْهِ أَعْجَمِيٌّ، وَهَذَا لِسَانٌ عَرَبِيٌّ مُبِينٌ. *Meâli: Kur'ân'ı ona bir insan öğretiyor' dediklerini hakikaten biliyoruz. (Komplo niyetiyle) Muhammed'e Kur'ân'ı biri öğretiyor dedikleri kişinin dili yabancıdır. Oysa bu Kur'ân açık seçik bir Arapça'dır. Ayrıca Bk.(195-193/الشعراء).* نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ * عَلَى قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنْذِرِينَ * بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُبِينٍ. *Meâli: (193-195) Uyarıcılardan olasın diye onu güvenilir Ruh (Cebrail) senin kalbine apaçık bir Arapça olarak indirdi. İlginçtir; -kimlik arayışı krizinin bir tezahürü olarak- milliyetçi Türkler bu iki ayete karşı çok tedirgindirler!*

2. **Muslime'ten** مُسْلِمَةً; *Kur'ân-ı Kerîm'de, bir yerde geçmektedir*: El-Baqara/128.[3]

3. Muslim'en مُسْلِمًا; *Kur'ân-ı Kerîm'de, iki yerde geçmektedir*: Âl-i İmrân/67; Yusuf/101.[4]

4. Muslimûn'e مُسْلِمُونَ; *Kur'ân-ı Kerîm'de, ondört yerde geçmektedir*: el-Baqara/132, 133, 136; Âl-i İmran/52, 64, 80, 84, 102; el-Mâide/111; Hûd/14; el-Enbiya/108; en-Neml/81; el-Ankebût/46; er-Rûm/53.

el-Muslimûn'e الْمُسْلِمُونَ; *Kur'ân-ı Kerîm'de, bir yerde geçmektedir*: el-Cin/14.

5. Muslimiyn'e مُسْلِمِينَ; *Kur'ân-ı Kerîm'de, sekiz yerde geçmektedir*: el-A'râf/126; Yunus/84; el-Hicr/2; en-Neml/31, 38, 42; el-Qasas/53; ez-Zukhruf/69.

el-Muslimiyn'e الْمُسْلِمِينَ; *Kur'ân-ı Kerîm'de, onbir yerde geçmektedir*: el-En'âm/163; Yunus/72, 90; el-Hacc/78; en-Neml/91; el-Ahzâb/35; ez-Zumer/12; Fussilet/33; el-Ahqâf/15; ez-Zariyât/36; el-Qalem/35.

6. Muslimât'in مُسْلِمَاتٍ; *Kur'ân-ı Kerîm'de, bir yerde geçmektedir*: et-Tahriym/5.

el-Muslimât'i الْمُسْلِمَاتِ; *Kur'ân-ı Kerîm'de, bir yerde geçmektedir*: el-Ahzâb/35;

Meâllerin neredeyse tamamında, yukarıdaki altı sıyga maalesef **"tewqifiye"** kuralı pervasızca çiğnenerek Türkçe'ye çevrilmiştir. Kur'ân-ı Kerîm'in metninde geçen ve *(tevqifiye gereği, Türkçe'ye çevrilmesi mümkün olmayan)* özellikle **"İslâm"** ve **"Muslim"** kelimeleri **"Müslümanlık"** ve **"Müslüman"** şeklinde tercüme edilmiştir.[5]

---

3. *Kelimenin sonundaki (ten): Arap dil gramerinde bir i'rab takısıdır, kelimenin özünden değildir. Ancak, Sarf ve Nahuw ilimlerinden nasibi olmayan kimseler, bunun farkında olamazlar!*

4. *Kelimenin sonundaki (en); -yukarıda da değinildiği gibi- Arap dil gramerinde bir i'rab takısıdır, kelimenin özünden değildir. Bu sözcük, "Müslüman" kelimesiyle karıştırılmamalıdır. "Müslüman" kelimesinin sonundaki (an) takısı Farsça'dan alınmıştır. İranlılar bu kelimeyi "Moselmân" şeklinde telaffuz ederler. Bu telâffuz şekli Osmanlılarda da vardır. Nitekim Ziya Paşa'nın bir gazelinde bu kelimenin (Osmanlıca ve Farsça) yazılış biçimi aynıdır, okunuş şekli Türkçe'de çarpıtılmıştır; Farsça'daki "Moselman", Osmanlıcada "Müselman" olarak telaffuz edilmiştir. Cumhuriyet döneminde bu kelime daha da çarpıtılmış, "Müslüman" olarak seslendirilmiştir! Gazelden alıntılanan ilk dörtlük şöyledir:*

   Bir gün olacak ben gibi nâlân olacaksın,

   Ettiklerine sen de peşîmân olacaksın.

   Tevsî'-i maişette bütün zikr ile fikrin,

   Şeyhim ne zaman, söyle müselmân olacaksın!

   Bu ilgiyle hatırlatmak gerekir ki; tarih boyunca Arapça'dan Farsça'ya geçen binlerce kelimenin fonetiği (yani telaffuz şekli) İran'da bozulmuştur. İranlıların etkisiyle Türkçe'ye geçen bu kelimelerden bazılarının fonetiği yeniden değişmiştir. "Müslüman" kelimesi gibi.

5. *Hiç Arapça bilmeyen, aynı zamanda İslâmî kültüre sahip bulunmayan birçok kimsenin, -Türkiye'de Kur'ân-ı Kerîm'e meâl yazmak gibi bir hevese- kapılmış olması emsali görülmemiş bir cürettir. Bu tür girişimlerin bile Türkiye'de ne derece bir din ve düşünce anarşisinin yaşandığını kanıtlamaya yetmektedir. Aşağıdaki karşılaştırmalarda ortaya çıkan sonuçlar bu vahim tabloyu daha net bir şekilde gözler önüne sermektedir*

   *Kur'ân-ı Kerîm'de (aşağıda gösterildiği üzere) **"Esleme** أَسْلَمَ**"** kök fiilinden türemiş altı farklı kiplerden toplam 40 kelimenin (Türkiye'de yaygın ve tanınmış) 40 meâldeki çevirileri şöyledir:*

   ***Metinde, madde 1'deki "Muslimeyni** مُسْلِمَيْنِ**"** kelimesi, (Ali Fikri Yavuz, Diyanet İşleri Başkanlığı, Abdülbaki Gölpınarlı, Adem Uğur, Ahmet Hulusi, Ahmet Varol, Ahmet Tekin, Bayraktar Bayraklı, Bekir Sadak, Cemal Külünkoğlu, Hasan Basri Çantay, Harun Yıldırım, Hayrat Neşriyat, İlyas Yorulmaz, Kadri Çelik, Mustafa İslâmoğlu, Ömer Öngüt, Şaban Piriş, Sadık Türkmen, Süleyman Ateş ve Ümit Şimşek) hariç, diğer meâlciler tarafından **"Müslüman olarak", "Müslümanlardan"** ve **"Müslüman"** şeklinde tercüme edilmiştir. Doğru meâli: **"iki teslim olmuş…"** veya **"teslim olmuş iki…"** gibi yorumlardan biri olabilir.*

   ***Metinde, madde 2'deki "Muslime'ten** مُسْلِمَةً**"** kelimesi, (Ali Fikri Yavuz, Diyanet İşleri Başkanlığı, Adem Uğur, Ahmet Hulusi, Ahmet Varol, Bayraktar Bayraklı, Bekir Sadak, Celal Yıldırım, Cemal Külünkoğlu, Elmalılı Hamdi Yazır, Gültekin Onan, Harun Yıldırım, Hayrat Neşriyat, İlyas Yorulmaz, Kadri Çelik, Mustafa İslâmoğlu, Ömer Öngüt, Şaban Piriş, Suat Yıldırım, Süleyman Ateş ve Ümit Şimşek) hariç, diğer meâlciler tarafından **"Müslüman olarak"** şeklinde tercüme edilmiştir. Doğru meâli: **"iki teslim olmuş…", "teslim olmuş iki…"** veya **"iki boyun eğmiş"** gibi yorumlardan biri olabilir.*

   ***Metinde, madde 3'deki** (Âl-i İmran Suresi, âyet/101'de geçen) **"Muslimen** مُسْلِمًا**"** kelimesi; (Elmalılı Hamdi Yazır, Ahmet Hulusi, Abdullah Pehlivan, Bekir Sadak, Celal Yıldırım, ,Diyanet İşleri Başkanlığı -eski-, Hayrat Neşriyat, Kadri Çelik, Ömer Nasuhi Bilmen) hariç diğer meâlciler tarafından **"Müslüman olarak"** şeklinde tercüme edilmiştir. Doğru meâli: **"teslim olmuş…", "teslim olmuş…"** veya **"boyun eğmiş"** gibi yorumlardan biri olabilir.*

   ***Metinde, madde 4'deki Muslimûn'e** مُسْلِمُونَ kelimesinin geçtiği:*

   ***el-Baqara, âyet/132;** (Elmalılı Hamdi Yazır, Ahmet Hulusi, Abdullah Pehlivan, Bekir Sadak, Celal Yıldırım, ,Diyanet İşleri Başkanlığı -eski-, Hayrat Neşriyat, Kadri Çelik, Ömer Nasuhi Bilmen) hariç diğer meâlciler tarafından **"Müslüman olarak"** şeklinde tercüme edilmiştir. Bu kelimenin -siyak ve sibak ilgileri çerçevesinde- doğru meâli: **"teslim olmuş olarak"**, veya **"boyun eğmiş olarak"** gibi yorumlardan biri olabilir.*

   ***el-Baqara, âyet/133;** (Diyanet İşleri Bşk., Ahmet Hulusi, Ahmet Varol, Ali Bulaç, Ali Fikri Yavuz, Bayraktar Bayraklı, Cemal Külünkoğlu, Diyanet Vakfı, Elmalılı Hamdi Yazır, Gültekin Onan, Harun Yıldırım, Bekir Sadak, Celal Yıldırım, Hayrat Neşriyat, Hasan Basri Çantay, Kadri Çelik, Mustafa İslâmoğlu, Ömer Öngüt, Şaban Piriş, Süleyman Ateş, Ümit Şimşek, Yaşar Nuri Öztürk) hariç diğer meâlciler tarafından **"Müslümanlarız" "Müslüman olarak"** şeklinde tercüme edilmiştir. Bu kelimenin -siyak ve sibak ilgileri çerçevesinde- doğru meâli ise: **"teslim olmuşuz", "teslim olanlarız"**, veya **"boyun eğenleriz"** gibi yorumlardan biri olabilir.*

   ***el-Baqara, âyet/136;** (Diyanet İşleri Bşk., Abdülbaki Gölpınarlı, Adem Uğur, Ahmet Hulusi, Ahmet Varol, Ali Bulaç, Ali Fikri Yavuz, Bayraktar Bayraklı, Diyanet Vakfı, Elmalılı Hamdi Yazır, Gültekin Onan, Harun Yıldırım, Bekir Sadak, Diyanet İşleri Bşk. -eski-, Diyanet Vakfı, Gültekin Onan, Hayrat Neşriyat, Kadri Çelik, Mustafa İslâmoğlu, Ömer Nasuhi Bilmen, Ömer Öngüt, Şaban Piriş, Sadık Türkmen, Süleyman Ateş, Ümit Şimşek, Yaşar Nuri Öztürk) hariç diğer meâlciler tarafından **"Müslümanlarız" "Müslüman olarak"** şeklinde tercüme edilmiştir. Bu*

kelimenin -siyak ve sibak ilgileri çerçevesinde- doğru meâli ise: "teslim olmuşuz", "teslim olduk", "teslim olanlarız", veya "boyun eğenleriz" gibi yorumlardan biri olabilir.

Âl-i İmran, âyet/52; (Abdülbaki Gölpınarlı, Ahmet Hulusi, Diyanet Vakfı, Elmalılı Hamdi Yazır, Bekir Sadak, Diyanet İşleri Bşk. -eski-, İlyas Yorulmaz, Kadri Çelik, Mustafa İslâmoğlu, Şaban Piriş) hariç diğer meâlciler tarafından "Müslümanlarız", "Müslüman olanlarız" şeklinde tercüme edilmiştir. Bu kelimenin -siyak ve sibak ilgileri çerçevesinde- doğru meâli ise: "teslim olduğumuza…", "teslim olanlarız" veya "boyun eğenleriz" "boyun eğdiğimize…" gibi yorumlardan biri olabilir.

Âl-i İmran, âyet/64; (Abdülbaki Gölpınarlı, Ahmet Hulusi, Diyanet Vakfı, Elmalılı Hamdi Yazır, Mustafa İslâmoğlu) hariç diğer meâlciler tarafından "Müslümanlarız" "Müslümanlar" şeklinde tercüme edilmiştir. Bu kelimenin -siyak ve sibak ilgileri çerçevesinde- doğru meâli ise: "teslim olmuşuz", "teslim olduk", "teslim olanlarız", veya "boyun eğenleriz" gibi yorumlardan biri olabilir.

Âl-i İmran, âyet/80; (Ahmet Hulusi, Bayraktar Bayraklı, Mustafa İslâmoğlu,) hariç diğer meâlciler tarafından "Müslüman olduktan sonra" şeklinde tercüme edilmiştir. Bu kelimenin -siyak ve sibak ilgileri çerçevesinde- doğru meâli ise: "teslim olduktan sonra" "boyun eğdikten sonra" gibi yorumlardan biri olabilir.

Âl-i İmran, âyet/84; (Abdülbaki Gölpınarlı, Abdullah Parlayan, Adem Uğur, Ahmet Hulusi, Ahmet Varol, Ali Bulaç, Ali Fikri Yavuz, Bayraktar Bayraklı, Bekir Sadak, Cemal Külünkoğlu, Diyanet İşleri Bşk., Diyanet Vakfı, Diyanet İşleri Bşk. -eski-, Elmalılı Hamdi Yazır, Gültekin Onan, Harun Yıldırım, Hayrat Neşriyat, İlyas Yorulmaz, Kadri Çelik, Mustafa İslâmoğlu, Ömer Nasuhi Bilmen, Ömer Öngüt, Sadık Türkmen, Süleyman Ateş, Suat Yıldırım, Şaban Piriş, Ümit Şimşek, Yaşar Nuri Öztürk) hariç diğer meâlciler tarafından "Müslümanlar" şeklinde tercüme edilmiştir. Bu kelimenin -siyak ve sibak ilgileri çerçevesinde- doğru meâli ise: "teslim olmuşlarız", "Müslimleriz", veya "boyun eğmiş olanlarız" gibi yorumlardan biri olabilir.

Âl-i İmran, âyet/102; (Ahmet Hulusi, Elmalılı Hamdi Yazır, Mustafa İslâmoğlu, Şaban Piriş, Yaşar Nuri Öztürk) hariç diğer meâlciler tarafından "Müslüman olarak", "Müslümanlar olarak" şeklinde tercüme edilmiştir. Bu kelimenin -siyak ve sibak ilgileri çerçevesinde- doğru meâli ise: "Müslim olarak", "Müslimler olarak", veya "boyun eğmişler olarak" gibi yorumlardan biri olabilir.

el-Mâide, âyet/111; (Abdülbaki Gölpınarlı, Abdullah Parlayan, Ahmet Hulusi, Bayraktar Bayraklı, Bekir Sadak, Celal Yıldırım, Cemal Külünkoğlu, Diyanet İşleri Bşk. -eski-, Elmalılı Hamdi Yazır, Mustafa İslâmoğlu, Ömer Nasuhi Bilmen, Suat Yıldırım) hariç diğer meâlciler tarafından "Müslüman", "Müslümanlar" şeklinde tercüme edilmiştir. Bu kelimenin -siyak ve sibak ilgileri çerçevesinde- doğru meâli ise: "teslim olmuşlarız", "Müslimleriz", veya "boyun eğmiş olanlarız" gibi yorumlardan biri olabilir.

Hûd, âyet/14; (Abdullah Parlayan, Ahmet Hulusi, Celal Yıldırım, Cemal Külünkoğlu, Elmalılı Hamdi Yazır, İlyas Yorulmaz, Mustafa İslâmoğlu, Sadık Türkmen, Şaban Piriş, Ümit Şimşek) hariç diğer meâlciler tarafından "Artık Müslüman…", "Artık siz Müslüman…", "Halâ siz Müslüman…" şeklinde tercüme edilmiştir. Bu kelimenin -siyak ve sibak ilgileri çerçevesinde- doğru meâli ise: "şimdi teslim olacak mısınız", "artık teslim olacak mısınız", veya "artık boyun eğecek misiniz" gibi yorumlardan biri olabilir.

el-Enbiya, âyet/108; (Abdullah Parlayan, Ahmet Hulusi, Ahmet Tekin, Bayraktar Bayraklı, İlyas Yorulmaz, Mustafa İslâmoğlu, Ömer Nasuhi Bilmen, Sadık Türkmen, Süleyman Ateş, Suat Yıldırım, Şaban Piriş, Ümit Şimşek) hariç diğer meâlciler tarafından "Müslüman" şeklinde tercüme edilmiştir. Bu kelimenin -siyak ve sibak ilgileri çerçevesinde- doğru meâli ise: "teslim" veya "boyun eğmiş" gibi yorumlardan biri olabilir.

en-Neml, âyet/81; (Adem Uğur, Ahmet Hulusi, Ali Ünal, Bayraktar Bayraklı, Diyanet Vakfı, Harun Yıldırım, Hayrat Neşriyat, İlyas Yorulmaz, Mustafa İslâmoğlu, Ömer Öngüt, Sadık Türkmen, Suat Yıldırım, Ümit Şimşek, Yaşar Nuri Öztürk) hariç diğer meâlciler tarafından "Müslüman" şeklinde tercüme edilmiştir. Bu kelimenin -siyak ve sibak ilgileri çerçevesinde- doğru meâli ise: "teslim olmuş", veya "boyun eğmiş" gibi yorumlardan biri olabilir.

el-Ankebût, âyet /46; (Abdülbaki Gölpınarlı, Abdullah Parlayan, Adem Uğur, Ahmet Hulusi, Ahmet Varol, Ali Bulaç, Ali Fikri Yavuz, Ali Ünal, Bayraktar Bayraklı, Bekir Sadak, Celal Yıldırım, Cemal Külünkoğlu, Diyanet İşleri Bşk., Diyanet Vakfı, Diyanet İşleri Bşk. -eski-, Elmalılı Hamdi Yazır, Gültekin Onan, Harun Yıldırım, Hayrat Neşriyat, İlyas Yorulmaz, Kadri Çelik, Mustafa İslâmoğlu, Ömer Nasuhi Bilmen, Ömer Öngüt, Sadık Türkmen, Süleyman Ateş, Suat Yıldırım, Şaban Piriş, Ümit Şimşek, Yaşar Nuri Öztürk) hariç diğer meâlciler tarafından "Müslümanlarız", "Müslümanlarıyız" şeklinde tercüme edilmiştir. Bu kelimenin -siyak ve sibak ilgileri çerçevesinde- doğru meâli ise: "teslim olmuşuzdur", "O'na teslimizdir", "Müslimiz", veya "boyun eğmiş olanlarız" gibi yorumlardan biri olabilir.

er-Rûm, âyet /53; (Adem Uğur, Ahmet Hulusi, Ali Fikri Yavuz, Ali Ünal, Bayraktar Bayraklı, Celal Yıldırım, Diyanet Vakfı, Elmalılı Hamdi Yazır, Harun Yıldırım, İlyas Yorulmaz, Mustafa İslâmoğlu, Sadık Türkmen, Suat Yıldırım, Şaban Piriş, Ümit Şimşek) hariç diğer meâlciler tarafından "Müslümanlarız", "Müslüman" şeklinde tercüme edilmiştir. Bu kelimenin -siyak ve sibak ilgileri çerçevesinde- doğru meâli ise: "teslimiyet göstererek", "O'na teslim olarak", "Müslim olarak", veya "boyun eğerek" gibi yorumlardan biri olabilir.

Metinde, madde 4'deki el-Muslimûn'e الْمُسْلِمُونَ kelimesinin geçtiği;

el-Cin, âyet/14; (Adem Uğur, Ahmet Hulusi, Ali Ünal, Bekir Sadak, Celal Yıldırım, Diyanet Vakfı, Diyanet İşleri Bşk. -eski-, Gültekin Onan, İlyas Yorulmaz, Kadri Çelik, Mustafa İslâmoğlu, Ömer Nasuhi Bilmen, Sadık Türkmen, Suat Yıldırım, Yaşar Nuri Öztürk) hariç diğer meâlciler tarafından "Müslümanlar olursa", "Müslüman olmuş ise" şeklinde tercüme edilmiştir. Bu kelimenin -siyak ve sibak ilgileri çerçevesinde- doğru meâli ise: "Müslimler" "teslimiyet gösterenler", "teslim olanlar" veya "boyun eğmiş olanlar" gibi yorumlardan biri olabilir.

Metinde, madde 5'deki Muslimiyn'e مُسْلِمِينَ kelimesinin geçtiği;

el-A'râf, âyet/126; (Ahmed Hulusi, Bekir Sadak, Celal Yıldırım, Diyanet İşleri (eski), Elmalılı Hamdi Yazır, İlyas Yorulmaz, Mustafa İslâmoğlu, Suat Yıldırım, Ümit Şimşek) hariç diğer meâlciler tarafından "Müslüman olarak", "Müslümanlar olarak" şeklinde tercüme edilmiştir. Bu kelimenin -siyak ve sibak ilgileri çerçevesinde- doğru meâli ise: "Muslimler olarak", "teslim olmuşlar olarak", "teslim olanlar" veya "boyun eğmişler olarak" gibi yorumlardan biri olabilir.

Yunus/84; (Abdulbaki Gölpınarlı, Abdullah Parlıyan, Adem Uğur, Ahmed Hulusi, Ahmet Tekin, Ahmet Varol, Ali Fikri Yavuz, Bayraktar Bayraklı, Bekir Sadak, Celal Yıldırım, Cemal Külünkoğlu, Diyanet İşleri Başkanlığı, Diyanet İşleri (eski), Diyanet Vakfi, Edip Yüksel, Elmalılı Hamdi Yazır, İlyas Yorulmaz, Kadri Çelik, Muhammed Esed, Mustafa İslâmoğlu, Ömer Nasuhi Bilmen, Ömer Öngüt, Şaban Piriş, Sadık Türkmen, Seyyid Kutub, Suat Yıldırım, Ümit Şimşek,) hariç diğer meâlciler tarafından "Müslümansanız", "Müslüman insanlarsanız", "Müslümanlarsanız" şeklinde tercüme edilmiştir. Bu kelimenin -siyak ve sibak ilgileri çerçevesinde- doğru meâli ise: "Muslimler iseniz", "teslim olduysanız", "teslimiyet gösterdiyseniz", veya "boyun eğdiyseniz" gibi yorumlardan biri olabilir.

el-Hicr/2; (Ahmed Hulusi, İlyas Yorulmaz, Mustafa İslâmoğlu,) hariç diğer meâlciler tarafından "Müslüman" şeklinde tercüme edilmiştir. Bu kelimenin -siyak ve sibak ilgileri çerçevesinde- doğru meâli ise: "teslim olmayı", "teslim olmuş", "teslim olanlardan olmayı" veya "boyun eğmişlerden olmayı" gibi yorumlardan biri olabilir.

en-Neml/31; (Abdulbaki Gölpınarlı, Abdullah Parlıyan, Adem Uğur, Ahmed Hulusi, Ahmet Varol, Ali Ünal, Bayraktar Bayraklı, Bekir Sadak, Celal Yıldırım, Cemal Külünkoğlu, Diyanet İşleri Başkanlığı, Diyanet İşleri (eski), Diyanet Vakfi, Harun Yıldırım, Mustafa İslâmoğlu, Sadık Türkmen, Suat Yıldırım, Süleyman Ateş, Ümit Şimşek, Yaşar

Nuri Öztürk) hariç diğer meâlciler tarafından "Müslüman olarak", "Müslümanlar olarak" şeklinde tercüme edilmiştir. Bu kelimenin -siyak ve sibak ilgileri çerçevesinde- doğru meâli ise: "Muslimler olarak", "teslimiyet göstererek" veya "boyun eğmişler olarak" gibi yorumlardan biri olabilir.

en-Neml, âyet/38; (Abdulbaki Gölpınarlı, Abdullah Parlıyan, Adem Uğur, Ahmed Hulusi, Ahmet Varol, Ali Ünal, Bayraktar Bayraklı, Bekir Sadak, Celal Yıldırım, Cemal Külünkoğlu, Diyanet İşleri Başkanlığı, Diyanet İşleri (eski), Diyanet Vakfı, Elmalılı Hamdi Yazır, Elmalılı (sadeleştirilmiş), Elmalılı (sadeleştirilmiş - 2), Harun Yıldırım, İlyas Yorulmaz, Mustafa İslâmoğlu, Ömer Öngüt, Şaban Piriş, Sadık Türkmen, Suat Yıldırım, Süleyman Ateş, Ümit Şimşek, Yaşar Nuri Öztürk) hariç diğer meâlciler tarafından "Müslüman olarak", "Müslümanlar olarak" şeklinde tercüme edilmiştir. Bu kelimenin -siyak ve sibak ilgileri çerçevesinde- doğru meâli ise: "Müslimler olarak" "teslim olmuşlar olarak", veya "boyun eğmişler olarak" gibi yorumlardan biri olabilir.

en-Neml, âyet/42; (Abdulbaki Gölpınarlı, Ahmed Hulusi, Ahmet Tekin, Ali Ünal, Bayraktar Bayraklı, Bekir Sadak, Celal Yıldırım, Cemal Külünkoğlu, Diyanet İşleri Başkanlığı, Diyanet İşleri (eski), İlyas Yorulmaz, Ömer Öngüt, Sadık Türkmen, Seyyid Kutub, Suat Yıldırım, Ümit Şimşek) hariç diğer meâlciler tarafından "Müslüman olmuştuk" şeklinde tercüme edilmiştir. Bu kelimenin -siyak ve sibak ilgileri çerçevesinde- doğru meâli ise: "teslim olmuştuk", "Müslimler olmuştuk", veya "boyun eğmişler olmuştuk" gibi yorumlardan biri olabilir.

el-Qasas, âyet/53; (Abdulbaki Gölpınarlı, Ahmed Hulusi, Ali Ünal, Hasan Basri Çantay, İlyas Yorulmaz, Mustafa İslâmoğlu, Suat Yıldırım, Tefhim-ul Kuran, Ümit Şimşek) hariç diğer meâlciler tarafından "Müslümanlardık", "Müslümanlar idik" şeklinde tercüme edilmiştir. Bu kelimenin -siyak ve sibak ilgileri çerçevesinde- doğru meâli ise: "Müslimler idik" "teslim olmuş kimselerdik", "teslim olmuştuk" veya "boyun eğmişlerdik" gibi yorumlardan biri olabilir.

ez-Zukhruf, âyet/69; (Abdulbaki Gölpınarlı, Ahmed Hulusi, Ahmet Ali Fikri Yavuz, Ali Ünal, Bekir Sadak, Celal Yıldırım, Diyanet İşleri (eski), Elmalılı Hamdi Yazır, İlyas Yorulmaz, Mustafa İslâmoğlu, Şaban Piriş, Sadık Türkmen, Suat Yıldırım, Ümit Şimşek) hariç diğer meâlciler tarafından "Müslüman" şeklinde tercüme edilmiştir. Bu kelimenin -siyak ve sibak ilgileri çerçevesinde- doğru meâli ise: "Müslim olmuş", "teslim olmuş", veya "boyun eğmiş" gibi yorumlardan biri olabilir.

Madde 5'deki el-Muslimiyn'e الْمُسْلِمِينَ *kelimesinin geçtiği;*

5. *el-En'âm, âyet/163; (Abdulbaki Gölpınarlı, Abdullah Parlıyan, Ahmed Hulusi, Elmalılı Hamdi Yazır, İlyas Yorulmaz, Mustafa İslâmoğlu, Sadık Türkmen, Suat Yıldırım) hariç diğer meâlciler tarafından "Müslümanların ilkiyim" şeklinde tercüme edilmiştir. Bu kelimenin -siyak ve sibak ilgileri çerçevesinde- doğru meâli ise: "Müslimlerin ilkiyim", "teslim olmuşların ilkiyim", veya "boyun eğmişlerin ilkiyim" gibi yorumlardan biri olabilir.*

Yunus, âyet/72, (Abdullah Parlıyan, Ahmed Hulusi, Ali Ünal, Bekir Sadak, Celal Yıldırım, Elmalılı Hamdi Yazır, İlyas Yorulmaz, Mustafa İslâmoğlu, Suat Yıldırım, Ümit Şimşek,) hariç diğer meâlciler tarafından "Müslüman olmakla" şeklinde tercüme edilmiştir. Bu kelimenin -siyak ve sibak ilgileri çerçevesinde- doğru meâli ise: "Müslim olanlardan olmakla" "Teslim olanlardan olmakla" veya "boyun eğmişlerden olmakla" gibi yorumlardan biri olabilir.

Yunus, âyet/90; (Abdulbaki Gölpınarlı, Abdullah Parlıyan, Adem Uğur, Ahmed Hulusi, Ahmet Tekin, Ahmet Varol, Ali Bulaç, Ali Fikri Yavuz, Ali Ünal, Bayraktar Bayraklı, Bekir Sadak, Celal Yıldırım, Cemal Külünkoğlu, Diyanet İşleri Başkanlığı, Diyanet İşleri (eski), Diyanet Vakfi, Edip Yüksel, Elmalılı Hamdi Yazır, Elmalılı (sadeleştirilmiş), Elmalılı (sadeleştirilmiş - 2), Gültekin Onan, Harun Yıldırım, Hasan Basri Çantay, Hayrat Neşriyat, İbni Kesir, İlyas Yorulmaz, Kadri Çelik, Muhammed Esed, Mustafa İslâmoğlu, Ömer Nasuhi Bilmen, Ömer Öngüt, Şaban Piriş, Sadık Türkmen, Seyyid Kutub, Suat Yıldırım, Süleyman Ateş, Tefhim-ul Kuran, Ümit Şimşek, Yaşar Nuri Öztürk) hariç diğer meâlciler tarafından "Müslüman olarak", "Müslümanlar olarak" şeklinde tercüme edilmiştir. Bu kelimenin -siyak ve sibak ilgileri çerçevesinde- doğru meâli ise: "Muslimler olarak", "teslim olmuşlar olarak", "teslim olanlar" veya "boyun eğmişler olarak" gibi yorumlardan biri olabilir.

el-Hacc, âyet/78; (Ahmed Hulusi,) hariç diğer meâlciler tarafından "Müslüman olarak", "Müslümanlar" şeklinde tercüme edilmiştir. Bu kelimenin -siyak ve sibak ilgileri çerçevesinde- doğru meâli ise: "Müslimler", "teslim olmuşlar", "teslim olanlar" veya "boyun eğmişler" gibi yorumlardan biri olabilir.

en-Neml, âyet/91; (Ahmed Hulusi, Ali Fikri Yavuz, Elmalılı Hamdi Yazır, Mustafa İslâmoğlu, Sadık Türkmen, Suat Yıldırım, Ümit Şimşek) hariç diğer meâlciler tarafından "Müslüman" şeklinde tercüme edilmiştir. Bu kelimenin -siyak ve sibak ilgileri çerçevesinde- doğru meâli ise: "Müslim", "teslim olmuş" veya "boyun eğmiş" gibi yorumlardan biri olabilir.

el-Ahzâb, âyet/35; (Abdullah Parlıyan, Ahmed Hulusi, Ali Fikri Yavuz, Ali Ünal, Hasan Basri Çantay, İlyas Yorulmaz, Mustafa İslâmoğlu, Ömer Nasuhi Bilmen, Suat Yıldırım,) hariç diğer meâlciler tarafından "Müslüman" şeklinde tercüme edilmiştir. Bu kelimenin -siyak ve sibak ilgileri çerçevesinde- doğru meâli ise: "Müslim olmuş", "teslim olmuş" veya "boyun eğmiş" gibi yorumlardan biri olabilir.

ez-Zumer, âyet/12; (Abdulbaki Gölpınarlı, Abdullah Parlıyan, Ahmed Hulusi, Elmalılı Hamdi Yazır, Hayrat Neşriyat, İlyas Yorulmaz, Mustafa İslâmoğlu, Şaban Piriş, Sadık Türkmen,) hariç diğer meâlciler tarafından "Müslümanların" şeklinde tercüme edilmiştir. Bu kelimenin -siyak ve sibak ilgileri çerçevesinde- doğru meâli ise: "Müslim olmuşların", "teslim olmuşların" veya "boyun eğmişlerin" gibi yorumlardan biri olabilir.

Fussilet, âyet/33; (Abdulbaki Gölpınarlı, Abdullah Parlıyan, Adem Uğur, Ahmed Hulusi, Ahmet Tekin, Ahmet Varol, Ali Bulaç, Ali Fikri Yavuz, Ali Ünal, Bayraktar Bayraklı, Bekir Sadak, Celal Yıldırım, Cemal Külünkoğlu, Diyanet İşleri Başkanlığı, Diyanet İşleri (eski), Diyanet Vakfi, Edip Yüksel, Elmalılı Hamdi Yazır, Elmalılı (sadeleştirilmiş), Elmalılı (sadeleştirilmiş - 2), Gültekin Onan, Harun Yıldırım, Hasan Basri Çantay, Hayrat Neşriyat, İbni Kesir, İlyas Yorulmaz, Kadri Çelik, Muhammed Esed, Mustafa İslâmoğlu, Ömer Nasuhi Bilmen, Ömer Öngüt, Şaban Piriş, Sadık Türkmen, Seyyid Kutub, Suat Yıldırım, Süleyman Ateş, Tefhim-ul Kuran, Ümit Şimşek, Yaşar Nuri Öztürk) hariç diğer meâlciler tarafından "Müslüman olarak", "Müslümanlar olarak" şeklinde tercüme edilmiştir. Bu kelimenin -siyak ve sibak ilgileri çerçevesinde- doğru meâli ise: "Müslimler olarak", "teslim olmuşlar olarak", "teslim olanlar" veya "boyun eğmişler olarak" gibi yorumlardan biri olabilir.

el-Ahqâf, âyet/15; (Abdulbaki Gölpınarlı, Abdullah Parlıyan, Ahmed Hulusi, Ali Ünal, Bayraktar Bayraklı, Bekir Sadak, Celal Yıldırım, Cemal Külünkoğlu, Diyanet İşleri Başkanlığı, Diyanet İşleri (eski), Hasan Basri Çantay, Hayrat Neşriyat, İlyas Yorulmaz, Mustafa İslâmoğlu, Ömer Öngüt, Şaban Piriş, Sadık Türkmen, Suat Yıldırım, Süleyman Ateş, Ümit Şimşek, Yaşar Nuri Öztürk) hariç diğer meâlciler tarafından "Müslüman olanlardanım" şeklinde tercüme edilmiştir. Bu kelimenin -siyak ve sibak ilgileri çerçevesinde- doğru meâli ise: "Müslim olmuşlardanım", "teslim olmuşlardanım" veya "boyun eğmişlerdenim" gibi yorumlardan biri olabilir.

ez-Zariyât, âyet/36; (Ahmed Hulusi, Bekir Sadak, Celal Yıldırım, Diyanet İşleri (eski), İlyas Yorulmaz, Sadık Türkmen, Suat Yıldırım,) hariç diğer meâlciler tarafından "Müslüman" şeklinde tercüme edilmiştir. Bu kelimenin -siyak ve sibak ilgileri çerçevesinde- doğru meâli ise: "Müslim", "teslim olmuş" veya "boyun eğmiş" gibi yorumlardan biri olabilir.

el-Qalem, âyet/35; (Adem Uğur, Ahmed Hulusi, Ali Ünal, Bayraktar Bayraklı, Bekir Sadak, Celal Yıldırım, Diyanet İşleri (eski), Diyanet Vakfı, Elmalılı Hamdi Yazır, Elmalılı (sadeleştirilmiş - 2), İlyas Yorulmaz, Mustafa İslâmoğlu, Ömer Öngüt, Suat Yıldırım) hariç diğer meâlciler tarafından "Müslümanları" şeklinde tercüme edilmiştir. Bu

Nüfus Müdürlükleri tarafından T.C. vatandaşlarına verilen kimlik kartlarındaki (din hanesine) "Müslümanlık" değil, İslâm kelimesi yazılmaktadır.

Sonuç olarak, ***"Müslümanlık"*** kelimesi:

1. Arapça değildir;

2. Kur'ânî bir sözcük değildir ve Kur'ân-ı Kerîm'in hiçbir âyetinde yer almaz;

3. İslâm kelimesinin çevirisi olamaz, bu nedenle İslâm dinine ad da olamaz;

4. İslâm'daki **"Tewqifiyye التوقيفية"** yasasına göre *-evrensel bir mahiyet taşıyan ve hiçbir dile çevrilmesi mümkün olmayan-* **"İslâm"** kelimesi yerine **"Müslümanlık"** kelimesi, kullanılamaz;

5. Kur'ân nassında, *-(**İnne** إنَّ) edatıyla te'kiden-* kesin surette belirlenmiş olan **İslâm**'ın, yorumu olarak (**Müslümanlığı**n) kullanılabileceğine ilişkin herhangi bir gerekçe ileri sürmek imkânsızdır;

6. Bütün bu gerekçeleri destekleyen güçlü bir kanıt olarak: Nüfus Müdürlükleri tarafından T.C. vatandaşlarına verilen kimlik kartlarındaki (*din hanesine*) ***"Müslümanlık"*** değil, **İslâm** kelimesi yazılmaktadır;

7. Dolayısıyla, bütün bu haklı gerekçeler, güçlü kanıtlar ve ilmî tahliller karşısında direnen ve İslâm dinine ***"Müslümanlık"*** adını vermekte ısrar eden kimse, yakın gelecekte *-Allah'ın izniyle-* kurulacak olan bağımsız **İslâm Ümmet Meclisi**'ne bağlı ***"İslâm Âlimleri Konseyi"***nin vereceği karara katlanmak zorunda kalacaktır!

kelimenin -siyak ve sibak ilgileri çerçevesinde- doğru meâli ise: "Müslimleri", "teslim olanları", "teslimiyet gösterenleri" gibi yorumlardan biri olabilir.

Metinde, madde 6'daki Muslimât'in مُسْلِمَاتٍ kelimesinin geçtiği;

et-Tahriym/5; Abdullah Parlıyan, Adem Uğur, Ahmed Hulusi, Ali Ünal, Celal Yıldırım, Cemal Külünkoğlu, Diyanet İşleri (eski), Diyanet Vakfi, Elmalılı Hamdi Yazır, Elmalılı (sadeleştirilmiş), Elmalılı (sadeleştirilmiş - 2), Harun Yıldırım, Hasan Basri Çantay, Mustafa İslâmoğlu, Ömer Nasuhi Bilmen, Ömer Öngüt, Suat Yıldırım, Süleyman Ateş, Ümit Şimşek, Yaşar Nuri Öztürk) hariç diğer meâlciler tarafından "Müslüman" şeklinde tercüme edilmiştir. Bu kelimenin -siyak ve sibak ilgileri çerçevesinde- doğru meâli ise: "Müslim", "teslim olan", "kendini Allah'a veren" veya "Allah'a boyun eğen" gibi yorumlardan biri olabilir.

Metinde, madde 6'daki el-Muslimât'i الْمُسْلِمَاتِ; kelimesinin geçtiği;

el-Ahzâab/35; (Abdullah Parlıyan, Ahmed Hulusi, Ali Fikri Yavuz, Ali Ünal, Elmalılı Hamdi Hasan Basri Çantay, İlyas Yorulmaz, Mustafa İslâmoğlu, Ömer Nasuhi Bilmen, Şaban Piriş, Suat Yıldırım,) hariç diğer meâlciler tarafından "Müslüman" şeklinde tercüme edilmiştir. Bu kelimenin -siyak ve sibak ilgileri çerçevesinde- doğru meâli ise: "Müslim", "teslim olmuş" veya "boyun eğmiş" gibi yorumlardan biri olabilir.

Kıssadan Hisse

DENİZ YILDIZI

Yazı yazmak için okyanus sahillerine giden bir yazar, sabaha karşı kumsalda dans eder gibi hareketler yapan birini görür. Biraz yaklaşınca, bu kişinin sahile vuran deniz yıldızlarını okyanusa atan genç bir adam olduğunu fark eder. Genç adama yaklaşır:

— Neden deniz yıldızlarını okyanusa atıyorsun?

Genç adam cevap verir:

— Birazdan güneş yükselip sular çekilecek. Onları suya atmazsam ölecekler.

Yazar sorar:

— Kilometrelerce sahil, binlerce deniz yıldızı var. Ne fark eder ki?

Genç adam eğilir, yerden bir deniz yıldızı daha alır, okyanusa fırlatır.

— Onun için çok şey fark etti ama... der.

ÜSTÜN ZEKÂ DEĞİL, GÜÇLÜ İRADE!

Özcan YILDIRIM
ozcanyildirim@tevhiddergisi.net

"Yaradan Rab adına" okurken üstün irade ortaya koymalı, hem kendimizin hem neslimizin üzerindeki çağın getirdiği hazır kalıpçılıktan kurtarmalıyız. Aksi hâlde bu hastalıklar nesilden nesile tevarüs edecektir. Allah hepimizi muhafaza buyursun.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ (1) خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ (2) اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ (3) الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ (4) عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ (5)

Er-Rahmân ve Er-Rahîm olan Allah'ın adıyla (okumaya başlıyorum.)

1. Yaratan Rabbinin adıyla oku!
2. O, insanı bir kan pıhtısından yarattı.
3. Oku! Rabbin kerem sahibidir.
4. O ki kalemle (yazmayı) öğretendir.
5. İnsana bilmediğini öğretti.[1]

"İkra!" diye başlıyor ilk vahiy: *"Oku."* Peki neden bu emirle başladı? Neyi bize anlatıyor? Bundaki hikmet nedir? Buna dair Kitap ve sünnette bir malumata rastlayamıyoruz. Fakat şurasını bilmeliyiz ki Rabbimizin seçtiği her kelime –haşa- abes ve zaid değildir. O dilediğini yaratır ve seçer. Her birinde de sonsuz hikmet vardır.

1. *96/Alak, 1-5*

Bunun işaretlerini Allah Resûlü'nün *(sav)* içinde yaşadığı topluma bakarak bulabiliriz. Şirkin içerisinde yüzen ve hayatlarının hiçbir yerinde Allah'ın otoritesi olmayan bir yerdi Mekke: Şirkin müsebbib olduğu gayriahlaki yaşam, zulüm alabildiğine kök salmış, kendilerine Amr b. Luhay'dan tevarüs eden şirk dinini kanıksamışlardı. Kâbe'nin hizmetkârı olmakla övünüp, bunu diğer toplumlardan üstünlük olarak sayıyorlardı. Hira'da bu topluma anlatılacak ilk vahyin sadece *"Oku"* olması onları rahatsız etmeyecekti. Şirk düzenlerini, yaşam modellerini zulüm çarklarını sarsmayacaktı. Çünkü sadece *"Oku"* denilmesi şirk toplumu ile müslimleri ayırıcı bir mesaj değildi. O yüzden *"Yaratan Rabbinin Adıyla"* ibaresi akabine gelir.

Bugün de bunu bir şekilde anlamamız gerekiyor. Davet, şirk toplumunun zihniyeti ile örtüşecek, destekleyecek ve onları rahatsız etmeyecek nitelikte olmamalıdır. İslam daveti, misyonu, vizyonu mesajı ve mesajının berraklığı, kendisine yönlendirilen ezalara karşı sabrı ve dik duruşuyla iman edenlerin gönüllerine şifa olur.

Bugün de bunu bir şekilde anlamamız gerekiyor. Davet, şirk toplumunun zihniyeti ile örtüşecek, destekleyecek ve onları rahatsız etmeyecek nitelikte olmamalıdır. İslam daveti, misyonu, vizyonu mesajı ve mesajının berraklığı, kendisine yönlendirilen ezalara karşı sabrı ve dik duruşuyla iman edenlerin gönüllerine şifa olur. Şirk zihniyetinin de yüreklerine korku ve çaresizlik okları gönderir. Davetin netliği ve söylemin şirk cephesiyle ayrıştıran bir özellik taşıması gerekir. Nitekim Mumtehine Suresi'nde de Rabbimizin bunu bize örnek verdiğini unutmamalıyız.[2] Şuranın altını da özellikle çizmek gerekir. Peygamber'in *(sav)* daveti anlatılırken söz konusu davetinin müşrikleri rahatsız ettiğini söylüyoruz. Bu doğru olmakla beraber eksiktir. Önemli olan kısım ise kalplerinin gizlice tasdik ettiği, vicdanlarının da hak olan bu gerçekleri kerhen de olsa kabul ettiğidir. Bunu Resûlullah'ın davet yaptığı dönemde müşriklerin söylemlerinden anlıyoruz. Bugün bu eksik anlayıştan hareketle sırf şirk zihniyetini korkutmak, rahatsız etmek ve sarsmak adına girişilen söylem ve eylemler İslam davetini kökünden baltalamaktadır. Hele ki kimin elinin kimin cebinde, kimin şah kimin vezir olduğu belli olmayan bu coğrafya ve konjonktürde... Evet, müşrikleri ve şirk zihniyetini davetin berraklığı ve gür sesiyle sarsmak gerekir. Fakat bu vicdanların da meylettiği tevhid davetinin özü olması gerekir.

Şunu da belirtmek gerekir ki, Allah, Kitab'ında müşrikleri düşünmeye, vicdanlarının sesine kulak vermeye kevni ayetler üzerinden davet eder. Tek ilah olduğuna, kanun koyucu ve otorite sahibi olduğuna, O'nun dışındakilerin batıl ve zail olduğuna işaret eder. Resûller de bu mesajı en yalın hâli ile aktarır. Fakat bugün tevhid davetine nedense *"birileri"* tarafından farklı kılıflar, farklı maskeler giydirilmektedir. Davetin sesi, global ve emperyal güçlerin de dürtmesiyle bombalarla, tefcirâtlarla bastırılmaktadır. Tekrar ifade etmek gerekir ki davetin vicdanları reddedilmeyecek şekilde titretmesi ve şirk düzeni sarsması ayrı bir şey, sadece müşrikleri rahatsız etmek için ne Müslimlere ne de davete faydası olan söylem ve eylemler ayrı bir şeydir. Bunların kimlerin ellerini ovuşturduğu ise malumdur.

Ayete başka açıdan yaklaşalım. Batı'nın 1789 Fransız ihtilali ile başlayan aydınlanma (!) hareketi çerçevesinde Reform ve Rönesans ile ilerlemesi, bilimde çağ atlaması, günümüze değin devam etti.

---

2. *"Sizin için İbrahim'de ve onunla birlikte olan (müminlerde/Resûllerde) güzel bir örneklik vardır. Hani onlar, kavimlerine demişlerdi ki: 'Biz, sizden ve Allah'ın dışında ibadet ettiklerinizden berîyiz/uzağız. Sizi tekfir ettik (üzerinde bulunduğunuz yolu ve sizi reddettik). Bizimle sizin aranızda, tek olan Allah'a iman edinceye kadar ebedî bir düşmanlık ve ebedî bir kin baş göstermiştir.' İbrahim'in babasına söylediği: 'Senin için Allah'tan bağışlanma dileyeceğim. (Ama) Allah'a karşı sana hiçbir faydam olmaz.' sözü müstesna. Rabbimiz! Yalnızca sana tevekkül ettik, yalnızca sana yöneldik ve dönüşümüz de yalnızca sanadır." (60/ Mümtehine, 4)*

Bu çerçevede kendisini İslam dinine nispet edenler özellikle ilim, bilim ve ilerleme hakkında konuştuklarında ilk olarak bu ayetin *"İkra"* kısmını argüman olarak kullanırlar. Kullanmaya da devam ediyorlar. *"İslam'ın ilk emri 'oku'dur."* diyerek aşağılık kompleksine kapılmaktadırlar. Hayır Bektaşi efendi hayır! İslam'ın ilk emri kabul etsen de etmesen de *"Yaradan Rabbinin adıyla oku"*dur. Bu da kâinatı, evreni, Allah'ın ayetlerini/mucizelerini okumaktır. Şu an Müslimlerin gerilemesi, batının ilerlemesi su götürmez bir gerçektir. Sebeplerinden biri de okumamak sayılabilir. Fakat ayetin manasının salt okumak olduğunun ifade edilmesi yanlıştır. Zira Allah Resûlü *(sav)* ümmi/okuma yazma bilmeyen olduğu hâlde ona *"oku"* denmiştir. Kişi Rabbini bilir, O'nu tevhid eder ve O'nun yolunda her şeyi O'nun adına okursa bunda bir problem yoktur.

"Yaratan Rabb adına, yaratan Rab namına, yaratıcı Rabdan geleni oku. Yaratan Rabdan geleni, Yaratan Rab adına oku… Yani yaratan Rabbin rızasına götürecek olanı, yaratan Rab hatırına oku! İşte şimdi mesele açıklığa kavuşmuş oluyordu. Yaratıcı Rab ifâdesi kullanılınca iş anlaşılmış oldu. Böylece Rabbimiz öteki sahte rablerden kendisini ayırıverdi. Demek ki okuma buymuş. Demek ki yaratıcı Rab adına, yaratıcı Rab namına, yaratıcı Rabbdan geleni okuyacakmışız. Yani yaratıcı Rabbin rızasına götürücü olanı okuyacakmışız. Okunacak şey yaratıcı Rabbdan gelen olacak öncelikle, bir de yaratıcı Rabbin rızasına götürücü olarak okunacak. İşte gerçek okuma budur.

Öyleyse yaratıcı Rabbin dışında, O'nun berisinde sahte Rablerden bilgilenmek batıldır. Zaten onlarınkine bilgi denmez, zandır onların tamamı. Okunacak olan şey, yaratıcı Rabdan gelecek ve okuyanı yaratıcı Rabbin rızasına götürecek. Bu çok önemlidir. Yaratıcı Rabdan değil de başka Rablerden gelen zanları okumak, onların kitaplarına yönelmek yaratıcı Rabbin istediği bir okuma olmadığı gibi, yaratıcı Rabdan geldiği hâlde O'nun rızasına götürücü olmayan, yani yaratıcı Rab adına olmayan bir okuma da okuma değildir.

Allah'tan gelmeyen, vahye dayanmayan, hayata intibak imkânı olmayan, hayatta bir işe yaramayan, hayatta uygulanma imkânı, uygulanma alanı olmayan, yani okuyandan amel istemeyen, okuyucusunu amele sevk etmeyen bir okuma, okuma değildir. Allah'ın rızasına götürücü olarak yarın mizana konulacak cinsten olmayan bilgileri okumak Allah'ın istediği bir okumak değildir. Mesela termodinamiği öğreniyoruz veya cebir denklemleri, kimya formülleri, kurbağanın bağırsağı, Fujiyama yanardağı, Everest tepesinin yüksekliği, A. B.D'nin göllerini, filan ülkenin nehirlerini, bu nehirlerin debilerini, rejimlerini, falan ülkelerin rejimlerini, falan ülkenin iklimini, falan bölgenin yollarını öğreniyoruz. Bunlar bizden hiçbir amel istemeyen, bizi amele sevk etmeyen, yarın mizanımıza konulmayacak boş bilgilerdir. Üstelik de beyinler bunlarla dolduruldukça oralarda Kitap ve sünnete yer bırakmayacak boş şeylerdir.

Evet Allah'tan gelmeyen ve sadece zanna dayanan bu tür bilgilere yönelmek nasıl boşsa, Allah'tan gelen bilgileri Allah adına, Allah namına, Allah'a götürücü bir niyetle değil de başka maksatlarla okumak da boştur. Mesela adam ayet okuyor doktora adına, hadis okuyor diploma adına, Kur'ân öğreniyor sosyal bir statü adına, tefsir okuyor bilir desinler adına, feraiz öğreniyor paylaşım konusunda bana müracaat etsinler adına. Onunla yeryüzünde Allah'ın feraiz yasalarını hakim kılmak adına değil, okuduklarını amele dönüştürmek adına değilse bu da Allah'ın istediği bir okumak değildir. Allah'tan gelmeyen şeyleri okumak ta okumak değildir, Allah'tan gelenleri Allah adına, Allah'a kulluk kastıyla, daha iyi bir Müslümanlık kastıyla değil de başka maksatlarla okumak ta okumak değildir. Bunun ikisi de boştur." [3]

Gelelim kendimize. Özeleştiri yapalım. Rab adına okuyoruz diyoruz. Fakat ne kadar yapabiliyoruz? Veya ne kadar gayret gösteriyoruz?

Hız çağında yaşıyoruz. Bir kaç satır okumadan, araştırmadan, muhakeme etmeden hazıra konmak istiyoruz. Zahmette rahmet arama yerine firar ediyoruz. Kolayı, hızlısı, hazırı, bol *"like"*lısı makbul. İki yüz seksen karaktere sığan okumalarımız oldu artık. Nur topu gibi! Kitap yerine özetlerine ya da yorumlarına rağbet ediyoruz. Bir konu etrafında bir kaç alıntı yapıp, bir kaç anekdot, bir tutam aforizma ile meselenin künhüne vardığımızı varsayıyoruz. Bir meseleyi *"Search"* butonu ile iki dakikada çözmeye çalışıyoruz. Uzun, kapsamlı, derin okumalar yapmaya hâlimiz yok. Gözümüz kesmiyor. Sorgulamadan, tahkik etmeden basma kalıplarımız, klişelerimiz oluyor sonra.

3. *Besairu'l Kuran*

Yaşanılan bir örnek. Bir yazı yayınlanıyor. Kapsamlı, emek verilmiş bir araştırma niteliğinde. Adam bunu alıp hakaretler yağdırıyor, işi tefsik tekfir boyutuna getiriyor. Soruyoruz: Yazıyı okudun mu? Hayır, diyor. Utanmıyor. Falancası okudu, o söyledi, diyor. Patolojik vaka. Garip olan rağbeti ilim ilim sahipleri değil bunlar buluyor.

Afgan bir hocamız vardı. Ders sonrası soruları alıyor, cevaplandırıyordu. Bir talebe de istisnasız her dersin akabinde kağıda yazdığı onlarca soruyu hocaya yönlendiriyordu. Hocanın sabrı bir gün taştı. *"İkra Akhi İkra!"* diye kızıp, payladı. Ardından aksan Türkçesi ile *"Okumuyorsan, araştırmıyorsan, gelip hazıra konuyorsan"* deyiverdi. Haklıydı. Talebe dahi okumuyorsa durum vahimdi. Talebelerimiz dahi meşakkati göze alamıyor. Kısa notlar, hazır derslerle yetiniyor. Araştırmıyor, tahkik, tetkik etmiyor, muhakeme edip, bilgi sentezi yapmıyor. Çağın getirdiği esbab çok. Tembellik, insanın acelecilik tabiatına uygun olan hız vs... Sayacağımız bir çok husus olabilir. Fakat mühim bir meseleye değinmekte yarar var.

Allah'ın dininden bihaber bir toplum içerisinde büyüdük ve neslimizi onlardan din ve ahlaki anlamda uzak yetiştirmeye gayret gösteriyoruz. Eksiklerimiz çok ve olabildiğince mücadele veriyoruz. Vermeliyiz de. Çocuklarımıza daha küçükken kuvvetli bir kişilik kazandırmalı, özgüven aşılamalıyız. Cahil toplumdan koruma refleksiyle en çocuksu sorunlarda imdadına koşuyor, inisiyatif vermiyoruz. Bir işe girişse *"Çocuksun, sen dur"*, *"Sen yapamazsın"* diye telkin ediyoruz. Başarısız olduğunda da eleştirilerle hamuruna *"özgüvensizlik"* ekliyoruz. Bu bir nevi korku kültürüdür. Daha çocukken insanları her şeyden çekinen, özgüvensiz yapan korku kültürü... İleride de kendisini yetersiz gören, kişisel ilişkilerinde pasif, başarmayı, azmetmeyi gözünde büyüten iradesi zayıf bir kişilik hâline getiriyor bu kültür.

Bir noktanın daha altını çizmek gerekir ki irade, zekâdan daha önemlidir. Garip gelmesin. Şunu kastediyorum: Ortalama zekadaki bir kişinin kuvvetli iradesiyle, gevşek iradesi olup da üstün zekalı bir insandan daha başarılı olduğunu söyleyebiliriz.

Burada Prof. Ali Fuad Başgil'in sitayişle tavsiye ettiğim kitabından bir iktibasa yer açmakta fayda görüyorum:

"Tekrar edeyim ki insan, zekâsı ve bilgisiyle değil, ancak iradesiyle insandır. Zekâ ve bilgi az çok hayvanda da vardır. Fakat, hususiyetle, ahlaki manada irade canlı organizmalar zincirinin son halkasını teşkil eden insana mahsus bir kudret ve imtiyazdır. İrade yalnız insanı hayvandan değil, hem de insanları birbirinden ayıran ve aralarında üstünlük ve aşağılık farkları oluşturan yegâne ruhi kuvvettir. Etrafına bak, gördüğün üstün insanlar bunu hep iradelerinin kuvvetine borçludurlar. Tarihte şerefli yer almış ve ün kazanmış şahsiyetlerin hepsi bunu irade silahı ile fethetmişlerdir. Bu bir kaidedir ve istisnası yoktur. Basit zekalı, az bilgili, hatta bilgisiz insanlardan muvaffak olanlar çok görülür. Fakat zayıf iradeli insanlardan muvaffak olmuş ve yükselmiş tek bir misal gösterilemez. Çünkü muvaffak olmak ve yükselmek sırf gayretin meyvesidir; gayret ise, iradenin ifadesidir" [4]

Gayretin, iradenin mühimine dair bir not daha düşelim:

"Gayretin zekâdan daha önemli olduğunun tipik göstergesi, Japon ve Amerikan çocukları arasında yapılan sınavlardır. Hideo Kijoma'nın yazdığına göre, 6 yaşından 9 yaşına kadar Japon ve Amerikan çocukları aynı başarı yani zeka düzeyini gösteriyorlar. Zaten bir 'ırk' ötekinden daha az veya daha çok zeki değildir. 9 yaşından itibaren sınavlarda Japon çocuklar, Amerikalı arkadaşlarını geçmeye başlıyorlar.

Zekâları değiştiği için değil, Japon kültüründe çalışkanlığı teşvik eden ve aileye, topluma, millete karşı sorumluluk duygusunu güçlendiren ögeler çocukları daha fazla motive edip, gayrete getirdiği için! Çocuk, kültürün bu değerlerini 9 yaşından itibaren daha bir hissetmeye başlıyor ve Amerikalı arkadaşlarını geçiyor." [5]

Daha uzatabiliriz. Sonuç itibariyle *"Yaradan Rab adına"* okurken üstün irade ortaya koymalı, hem kendimizin hem neslimizin üzerindeki çağın getirdiği hazır kalıpçılıktan kurtarmalıyız. Aksi hâlde bu hastalıklar nesilden nesile tevarüs edecektir. Allah hepimizi muhafaza buyursun.

"Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun" duamız ile...

---

4. *Ali Fuad Başgil, Gençlerle Başbaşa*
5. *Taha Akyol, Bilim ve Yanılgı*

Hikmet Parıltıları

Ömer bin Abdülaziz insanlara hutbe verdi. İnsanların kalpleri inceldi ve ağladılar. Ömer bin Abdülaziz (ra) bunun üzerine hutbesini kesti.

İnsanlar ona: *"Durup sözünü tamamlasan Allah'a onunla (bizi) faydalandırsa"* dediler.

Dedi ki: *"Konuşmak fitnedir. Amel etmek ise mümin için konuşmaktan daha evladır."* [1]

1. *Camiu'l Ulumi ve'l-Hikem*

KIBLENİN DEĞİŞME HADİSESİ

Enes YELGÜN
enesyelgun@tevhiddergisi.net

Kıble değişimine tepki gösteren insanlar üç sınıftır: Münafıklar, "Muhammed sürekli fikir değiştiriyor. Bir o tarafa bir bu tarafa yöneliyor." derken müşrikler de "Muhammed sonunda atalarının dinine döndü." diyorlardı. Kıblenin Mescid-i Aksa'dan Kâbe'ye dönmesine en şiddetli tepkiyi ise Yahudiler gösterdi.

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'a; salât ve selam O'nun Resûlü'ne olsun.

Hicretin 2. senesinde yaşanan en önemli hadiselerin bir diğeri kıblenin değişmesidir. Allah Resûlü *(sav)* ve ashabı Mekke'deyken Mescid-i Aksa'ya yönelerek namazlarını kılıyorlardı. Bu durum hicretten sonra da bir süre devam etti; ancak hicretin 2. senesinde Allah Resûlü'ne Kâbe'ye yönelme emri geldi.

Bu hadiseyi Bera bin Azib *(ra)* şöyle anlatıyor:

"Allah Resûlü Medine'ye geldiğinde ilk on altı veya on yedi ay Beytu'l-Makdis'e doğru namaz kıldı. Kıblesinin Kâbe'ye doğru olmasını arzu ediyordu. Kâbe'ye doğru kıldığı ilk namaz, ikindi namazı olmuştu. Bir topluluk da onunla beraber kılmışlardı. Onunla birlikte namaz kılanlar arasında bulunan bir adam namazdan çıktı ve mescidin birine bir cemaat namazdayken uğradı. Allah Resûlü ile birlikte Mekke'ye doğru namaz kıldığıma Allah için şehadet ederim, deyince cemaat namazda Beytullah'a döndü. Allah Resûlü Beytullah'a yönelmeyi arzu ediyordu." [1]

1. *Buhari, Müslim*

Bu emir üzerine kıblelerini değiştiren Müslimler, yoğun eleştirilere maruz kaldılar. Medine'deki atmosfer bir anda ağırlaştı. İmtihanın şiddeti her yönden hissedilmeye başladı. Bunun üzerine Allah *(cc)*, Bakara Suresi'nin 142-152. ayetlerini indirdi.

Bu ve bundan sonraki birkaç yazımızda, hem o atmosferi daha iyi hissedebilmek hem de şirk ve nifak ehlinin ürettikleri şüphelere karşı Rahmani tedbirlerin neler olduğunu anlayabilmek için konu hakkında inen ayetleri tek tek ele alacağız.

Ayetleri incelemeye geçmeden önce bir noktanın altını çizmekte fayda vardır: Hak ve batıl arasındaki savaş çok çeşitlidir. Bir önceki yazımızda seriyyeleri anlatmıştık. Medine döneminde yaşanan daha birçok seriyye ve savaştan bahsedeceğiz; ancak bir o kadar da karşımıza şüpheler üzerinden yürütülen savaşlar çıkacak. Şeytan ve onun dostları, harp meydanında yenemedikleri ya da yendikleri ama belini bir daha doğrultmasını istemedikleri İslam toplumuna karşı şüphe ekerek de savaş açarlar. Genel olarak bakıldığında ise şüphelerin, diğer hasar verme ve imha etme hamlelerinden çok daha etkili olduğu görülmektedir. Bu sebeple şüphelerle mücadelede Rahmani çözümlere her zamankinden daha fazla kulak verilmelidir. Kıble ayetleri de bu yönü ile bizlere yol gösterir. [2]

"İnsanlardan zayıf akıllı olanlar diyecekler ki: 'Eski kıblelerini bırakıp (yeni kıbleye) yönelmelerinin sebebi ne ola ki?' De ki: 'Doğu da batı da Allah'ındır. Ve Allah dilediğini sırat-ı mustakime/dosdoğru yola iletir.' " [3]

Kıble değişimine tepki gösteren insanlar üç sınıftır: Münafıklar, *"Muhammed sürekli fikir değiştiriyor. Bir o tarafa bir bu tarafa yöneliyor."* derken müşrikler de *"Muhammed sonunda atalarının dinine döndü."* diyorlardı. Kıblenin Mescid-i Aksa'dan Kâbe'ye dönmesine en şiddetli tepkiyi ise Yahudiler gösterdi; çünkü Allah Resûlü'nün *(sav)* Mescid-i Aksa'ya yönelmesini kendileri için bir üstünlük alameti olarak görüyorlardı. Kıble değişimi ile beraber fitneci karakterleri bir kez daha açığa çıktı ve *"Hangi kıble doğru? Eğer bu doğru ise önceden kıldığınız namazlar ne olacak?"* demeye başladılar.

2. (Bakara Suresi'nde yer alan ayetlerle ilgili zikredeceğimiz değerlendirmeler, Halis Hoca'mızın bu ayetlere yaptığı tefsirlerden özetlenmiştir.)
3. 2/Bakara, 142

Allah *(cc)* bu üç sınıfı da tek bir isim altında topladı: Sefihler.

Sefih, istisnasız her toplumda, sözüne ve fikirlerine değer verilmeyen kişiye verilen addır. Allah *(cc)* Müslimlere bu tür hadiselerde nasıl davranmaları gerektiğini anlatırken bu sıfatı zikrederek aslında daha en başta mesajını veriyor: *"Kitap ve sünnetin hükümlerine tabi oldukça sefihler sizi eleştirecek. Toplumların dahi sözüne değer vermedikleri bu kişilere kulak asmayın."*

Kitap ve sünnetten bize ulaşan hükümler sabittir. Vahiy inmeye devam ederken Allah *(cc)* bazen bir hükmü kaldırıp başka bir hüküm getirmiştir; ancak vahiy kesildiği için şu an bir hükmün iptal edilip yeni bir hükmün ihdas edilmesi mümkün değildir.

Şeytan ve onun dostları, harp meydanında yenemedikleri ya da yendikleri ama belini bir daha doğrultmasını istemedikleri İslam toplumuna karşı şüphe ekerek de savaş açarlar.
Genel olarak bakıldığında ise şüphelerin, diğer hasar verme ve imha etme hamlelerinden çok daha etkili olduğu görülmektedir.

Bu hakikati zikretmekle beraber şu da unutulmamalıdır: Şeriatın hükümleri tedrici olarak inmiştir ve bunların hangi zaman ve mekânda hangi aşamalarda uygulanacağı da yine vahiy tarafından belirlenmiştir. Bu sebepten ötürü İslam toplumunda bazı hükümlerin uygulanması, o aşamaların vaktinin gelmesini bekleyebilir. İşte günümüzde de bazı sefihler, bu hakikatten habersiz oldukları için, Müslimlerin daha önceden yapmayıp da yeni yeni uygulamaya

Nasihatteki gaye Allah'ın rızası ve müminlerin ıslahıdır. Dinleyene huzur verir, manevi soğukluğu giderir, kardeşlik bağlarını güçlendirir. Yıkıcı eleştiri ise önce sahibini sonra eleştiri yönelttiği insanları yıpratır. Nasihat ortamından kalkan manevi bir hafifleme; eleştiri ortamından kalkan vicdanen rahatsızlık duyar.

başladıkları ameller üzerine onların çelişki içinde olduklarını iddia edebilirler.

Bunun yanında içtihada dayalı bir meselede, örneğin hareket fıkhına taalluk eden bir mevzuda emirler, yeni gelişmeler ışığında farklı zamanlarda farklı uygulamalara gidebilirler. Aynı şekilde uygulamadaki bu farklılıklar da sefihlerin dillerine doladıkları bir husus olabilir.

Hangi hâl olursa olsun Müslimlerin bu kişilere verecekleri tepki bellidir: Dikkate almamak.

Tabi ki akıllara şöyle bir soru gelebilir: *"Eleştiri olmazsa ve bizler de var olan eleştirilere kulaklarımızı tıkarsak kendimizi nasıl düzelteceğiz, geliştireceğiz?"*

Bu, haklı bir sorudur. Öyleyse hangi eleştirinin dikkate alınması gerektiğini belirlememiz gerekir. Halis Hoca'mız Tevhid Dergisi'nin 76. sayısında bu soruya şöyle cevap veriyor:

"Yıkıcı eleştiri ile nasihati nasıl ayıracağız?

• Nasihat, nasihate muhtaç olana yapılır. Yıkıcı eleştiri muhataba değil, muhatabın gıyabında veya ulu orta yerde yapılır.

• Nasihat eden, nasihat ettikten sonra görevinin bittiğini düşünür; çünkü Resûlullah dahi insanlara zorla bir şey yaptırma gücüne sahip değildir. Yalnızca uyarır, hatırlatır ve tebliğ eder. Yıkıcı eleştiri sahibi, ıslahı değil; nefsini tatmin etmeye çalıştığı için sürekli konuşur. Konuştukça vicdanen rahatsız olur. Vicdanının sesini bastırmak için de daha fazla konuşur. Kendisini fısk ve adavete sürükleyen bir kısır döngü içine girer.

• Nasihat; açık, net ve anlaşılırdır. Biri İslam'ın yasakladığı bir şey yapmış, sınırları çiğnemiş veya bir vacibi terk etmiştir. Yıkıcı eleştiri ise kapalı, bulanık ve anlaşılmazdır. Eleştiri yöneltilen konu ihtilaflıdır, mübah olan tercihlerde veya bir yapının maslahatı için belirlenmiş kurallarla ilgilidir. Bu sebeple sonuç elde etmek mümkün değildir.

• Nasihatteki gaye Allah'ın rızası ve müminlerin ıslahıdır. Dinleyene huzur verir, manevi soğukluğu giderir, kardeşlik bağlarını güçlendirir. Yıkıcı eleştiri ise önce sahibini sonra eleştiri yönelttiği insanları yıpratır. Nasihat ortamından kalkan manevi bir hafifleme; eleştiri ortamından kalkan vicdanen rahatsızlık duyar.

• Nasihatçinin insan ilişkileri yapıcı, ahlakı güzeldir. Ticaretinde, aile hayatında ve İslami çalışmalarda çevresine sevgi, merhamet ve huzur yayar. Eleştiri ahlakına sahip insanlar ise kendileriyle ve çevresiyle kavga içindedir. Eleştirici kendi varlığından rahatsız olduğu gibi insanlar da onun varlığından rahatsız olur.

• Nasihat, hatanın akabinde uygun bir zamanda yapılır. Eleştiri ise kaybedilen bir menfaat veya korkulan bir zarar sonrasında yapılır. Çoğu zaman ticari bir anlaşmazlık, bir hatadan dolayı kınanma, görevden alınma vb. durumlar sonrasında yaşanır.

• Nasihat edenin amacı ıslahtır, buna binaen yalnızca muhatabına konuşur. Yıkıcı eleştiri yapanın amacı ise bozgunculuktur, buna binaen günahına ortak arar. Ne kadar fazla insanı bu günaha ortak ederse o kadar mutlu olur; zira ona 'Bozgunculuk yapma!' denildiğinde beraber bozgunculuk yaptığı insanları örnek gösterecek ve suçu dağıtmış olacaktır.

Şayet karşılaştığımız şey bir nasihatse kulak vermeli, kardeşimize teşekkür etmeli ve bize böyle kardeşler ihsan ettiği için yüce Allah'a hamdetmeliyiz.

Karşılaştığımız şey yıkıcı eleştiriyse eleştiriden ve sahibinden Allah'a sığınmalı, bizi günahına ortak kılmasına müsaade etmemeli, kardeşlerimizi bu yıkıcı desiseden haberdar etmeliyiz.

Şunu hiç unutmamalıyız: Hareketin olduğu yerde mutlaka eleştiri olacaktır. Resûller dahi eleştirinin önüne geçememiştir. Eleştirileri bitirmek gibi imkânsız hedeflerdense eleştirilere karşı İslam ahlakıyla ahlaklanmayı, kendimizi ve kardeşlerimizi müdafaa etmeyi öğrenmeliyiz."

Kıble ile ilgi nazil olan ayetler silsilesinin ilk ayetinde dikkatimizi çeken başka bir husus ise şudur: Allah'ın *(cc)*, Müslimler Mekke'deyken Mescid-i Aksa'ya, Medine'deyken Mescid-i Haram'a yönelmelerini emretmesinde ince bir hikmet mevcuttur.

Kâbe yeryüzünde Allah *(cc)* için en değerli mekândır ve bu mekânı en sevdiği iki insana yaptırmıştır. Çevresini haram kılmış, toprağını bereketlendirmiştir. Tüm bunlara rağmen Mekkeli Müslimlere belki de hayatlarında hiç görmedikleri Mescid-i Aksa'ya yönelme emrini vermiştir. Bunun sebebi, Mekkelilerin Kâbe'ye verdikleri değerin atalarından kaynaklı olmasıydı; yani onlar Kâbe'yi, ataları İbrahim *(as)* tarafından yapılması nedeniyle zaten kutsal olarak görüyorlardı. Dolayısıyla Kâbe millî bir değerdi. Aynı şekilde Ensar için de Mescid-i Aksa'nın ayrı bir yeri vardı; çünkü onlar cahiliyelerinde Yahudileri kendilerinden üstün görür ve onların şiarlarına ayrı bir önem atfederlerdi.

Eğer Müslimler Mekke'deyken Kâbe'ye, Medine'deyken de Mescid-i Aksa'ya yönelme emri ile karşılaşsalardı hiç sıkıntı yaşamazlardı. Ancak emirlere itaatlerinin dinî mi yoksa millî hassasiyetler ile mi meydana geldiğini netleştiremezlerdi. Allah *(cc)* işte böyle bir terbiye metodu ile onların millîleşen dinî değerlerini düzeltmiştir.

Mümin, Rabbinin en hayırlı nesli terbiye metodunu dikkate alarak, cahiliye hücrelerini temizleyip İslamlaştırmak için çaba göstermelidir. Bu sırada dikkat edilmesi gereken en önemli husus ise Kasas Suresi'nin 68. ayetinin bize öğrettiği kaidedir:

"Rabbin dilediğini yaratır ve seçip (üstün kılar). Seçim onlara ait değildir. Allah, onların şirk koştuklarından münezzeh ve yücedir."

Bir kavmin diğerine, bir günün diğer güne, bir toprağın başka bir toprağa, bir memleketin diğer bir memlekete üstünlüğü ancak onları yaratan Rablerinin seçimi ile belirlenir. Ömer *(ra)* Haceru'l Esved'i öperken, *"Vallahi ben senin bir taş olduğunu, fayda ve zarar veremediğini biliyorum; ama Allah Resûlü seni öptüğü için öpüyorum."* diyerek zikrettiğimiz hakikate işaret etmiştir.

Müslim, yaşadığı toplumda değer atfedilen hususların gerçekten şeriat kaynaklı olup olmadığını belirlemelidir. Daha sonra ise bu dinî değerlerin millîleşip millîleşmediğini tespit etmelidir. Örneğin, Ramazan Ayı buna en çarpıcı örnektir. Yaşadığımız toplum, *"Bu ayda Kur'ân indirildi. Allah'a en sevimli amel olan oruç farz kılındı. Bin aydan daha hayırlı Kadir gecesi bu ayda saklı."* diye düşünerek bu ayı değerlendirmiyor. Kültürel aktiviteler yapmak, şenliklere katılmak, tıka basa yiyebilmek, sonunda uzun bir tatil yapabilmek için Ramazan'ı bekliyor. Bu sebeple açıktan Allah düşmanlığı yapanlar dahi konu Ramazan Ayı ya da dinî bayramlar olduğunda yelkenlerini suya indiriyor. Öyleyse Müslim, zihninde bu tür ortak noktaları netleştirmelidir ki kulluğunu hakkıyla yapabilsin.

Davamızın sonu âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamdetmektir.

İktibas

Batı'daki anlam ve işlevi dikkate alınarak düşünüldüğünde laik bir devlette *"resmî dini"* bir kurumun bulunması son derece ilginçtir. Fakat elbette ki bunun Türkiye'deki laik devlet açısından *"haklı"* bir gerekçesi vardır. Seküler ve laik ayrımı yapan ve Türkiye'yi seküler değil laik bulan Toktamış Ateş'e[1] göre bu gerekçe şudur:

"Şeküler devletin din konusundaki bu mutlak tarafsızlığına ve ilgisizliğine karşılık; laik devlet din kurumu karşısında ilgisiz değildir. Seküler devletin "din" diye bir sorunu yoktur. Çünkü halkın egemenliği yerine dinin ve Tanrı'nın egemenliğini getirmeye çalışan ciddi bir tehdit altında değildir. Tehdit olasılığı olmayınca, önlem gereği de ortadan kalkmaktadır. Buna karşılık laik devlet, laik düzenini korumak için dini sürekli, denetlemek zorundadır."[2] [...] Toprak, Türkiye'deki Diyanet gibi bir kuruma ihtiyaç hissedilmesini, dinin kontrol edilmesi ihtiyacına bağlar. Bu tespitinin haklılık gerekçesi olarak da İslam'ın Hristiyanlık'tan farklı olan özelliğine dikkat çeker: "Her ne kadar çelişkili görünse de, İslamiyet'te dini devletten ayırmanın olanaksızlığı dinin devlet bürokrasisine bağlanarak kontrol altına alınmasıyla sonuçlandı."[3] [...] Nihat Erim[4], Diyanet'e harcanan paraların laiklik ilkesiyle bağdaşmadığı yönündeki eleştirileri cevaplarken, Cumhuriyet seçkinlerinin Diyanet kurumunu kurarken asıl gayelerinin ne olduğunu da kendince açıklamış olur: "Devlet kasasından din görevlileri için harcanan paralar, 'devlet işlerine din karışsın' diye değil, tam tersine, 'din, devlet işlerine karışmasın' diye harcanır. Dinin bir 'vicdan' bir 'iç inanç' konusu olarak kalması, laik devlet gücünün sağlayacağı böyle bir denetim yoluyla gerçekleşir."[5]

Alıntı: Cumhuriyetin Tarihi, Celalettin Vatandaş, s. 173-174

---

1. *Türk siyaset bilimi profesörü*
2. *Ateş, Laiklik, s. 30*
3. *Toprak, Dinci Sağ, s. 240*
4. *Türk siyasetçi. 1971-1972 yılları arasında görev yapmış Türkiye başbakanı*
5. *Soysal, M. "Laiklik nasıl yıkılır?", Milliyet 31 Mayıs 1975*

Çocuklarımız bizden ayrı bir fıtrata sahiptir. Bu sebeple hayata dair bakış açıları ve planları da bizimkinden çok çok farklı olabilir. Böyle olması doğaldır. Üzerimize düşen, İbrahim'in yaptığını yaparak çocuklarımıza fikirlerini ve düşüncelerini sormaktır. Reddetmeden değerlendirip, eksiklerini yön vererek tamamlamaktır.

GENÇLERİN DÜŞÜNCELERİNE ÖNEM GÖSTERMEK

Emre ACAR
emreacar@tevhiddergisi.net

Allah'a hamd; Resûlü'ne, onun ailesine ve ashabına salât ve selam olsun.

Allah'ın rahmeti, esenliği, selameti hepimizin üzerine olsun.

Değerli kardeşim!

Gençlerimize karşı en büyük görevlerimizden bir tanesi de onların düşüncelerine değer vermektir. Hepimiz küçüklüğümüzden bu yana hayaller kurarak büyüdük. Hâlen de bu hayallerimiz devam etmektedir. Gençlerimizin de hayal dünyaları var. Hayata dair bazı düşünceler içerisindeler. Kimisi okuyacak kimisi ticaret yapacak kimisi işçi olacak kimisi patron kimisi ev alacak kimisi de araba... dünyaya dair bunun gibi birçok düşünceleri var gençlerimizin.

Ebeveynler olarak çocuklarımızın düşüncelerine nasıl muamele ediyoruz ya da nasıl muamele etmeliyiz? Nasihatimizin ana konusu bu olacaktır inşallah.

Öncelikle şunu belirtmek isteriz ki artık çocuklarımız kundaktaki gibi küçük değiller. Bir fıtrat, nefis üzerine büyüdüler. Şu an o nefsi mutmain etmenin mücadelesini veriyorlar ve bu sebeple *"Ben de varım!"*, *"Ben*

Gençlerin düşüncelerini eleştirir, saçma görür veya kınarsak işte o zaman onlara hakaret etmiş ve gururlarını kırmış oluruz. Bu nedenle de hep agresif ve öfkeli olurlar.

böyle düşünüyorum!" diyerek kendilerini ispatlamaya çalışıyorlar.

Bizim üzerimize düşen, ebeveynler olarak çocuklarımızın düşüncelerine -yanlış bile olsa- değer vermek ve ciddiyetle yaklaşmaktır. Önerilerinde eksiklik veya bir hata varsa reddetmek yerine yön vermek, eksiklerini tamamlamaktır.

Gençlerimiz, düşüncelerini; kişiliği, onuru olarak görmektedir. Eğer fikirlerine değer verirsek kendilerini değerli hissedeceklerdir. Böylelikle hem kendilerine olan güvenleri artacak hem de ailelerine bağlanacaklardır.

Bunun zıttı olarak gençlerin düşüncelerini eleştirir, saçma görür veya kınarsak işte o zaman onlara hakaret etmiş ve gururlarını kırmış oluruz. Bu nedenle de hep agresif ve öfkeli olurlar. Örneğin, çocuğumuz bu sene tatilde yurt dışına, İsviçre'ye gitmeyi planladı ve gelip bizimle paylaştı.

Eğer *"Bak bak, yine saçmalamaya başladı, duydun mu annesi oğlun/kızın İsviçre'ye tatile gitmek istiyormuş!"* vb. bir tepki verirsek çocuğumuzun düşüncelerini hiç önemsememiş ve onu incitmiş oluruz. Böyle olduğunda da o, bu tavrı genç şahsiyetine yediremeyecektir. Kendisine değer verilmediği hissine kapılacak, ebeveynine karşı öfke duyacak ve düşüncelerini hep kendinde saklayıp gizli tutmaya çalışacaktır. Böyle bir gencin, kendisini kimsenin anlamadığını düşünerek psikolojik sorunlar yaşaması muhtemeldir. Daha tehlikeli olan ise kendisine, kendini anlayan bir arkadaş çevresi oluşturma ihtimalidir, ki maalesef bu çevreler de genelde bozuk, tehlikeli çevreler olmaktadır.

Ancak İsviçre'de tatil yapma düşüncesine *"İlk önce bir bakalım, maddi olarak bizi aşar mı? Orada ortam, kültür olarak sıkıntı yaşar mıyız? Bunun için önce araştırmalıyız"* gibi bir muamele gösterdiğimizde genç, bu sefer kendisine değer verildiğini hissedecek ve ailesi ile sorun yaşamayacaktır. Ailesi, araştırdıktan sonra buraya tatile gitmeyi uygun görmese bile genç sorun çıkarmayacaktır; çünkü düşüncesi önemsenmiştir.

Değerli Kardeşim!

Şu önemli notun altını çizmek istiyoruz: Gençler bizim fikrimizi kabul etmek veya bizim gibi düşünmek zorunda değillerdir. Ailece bir konuda karar verileceği zaman mutlaka o gencin fikri alınmalı ve onun düşüncesi göz önünde bulundurularak karar verilmelidir.

Bütün peygamberlerin imamı olan İbrahim'in *(as)*, oğlu ile olan diyaloğunu hatırlayalım. İbrahim, İsmail'ini kurban olarak Allah'a *(cc)* adamıştı. Artık kurban etme zamanı geldiğinde oğlu İsmail'e *"Senin bu konudaki düşüncen nedir?"* diye sordu. İsmail, itaat edeceğini söyledi.

Bu durumu Rabbimiz *(cc)* şöyle anlatıyor:

"Biz onu (İbrahim'i) halim (yumuşak huylu) bir çocuk ile müjdeledik. Çocuk onunla beraber iş yapıp koşuşturma çağına erişince dedi ki 'Oğulcuğum! Rüyamda seni kestiğimi görüyorum. Sen ne düşünüyorsun (bu konuda)? (İsmail) dedi ki 'Babacığım!

Emrolunduğun şeyi yap. İnşallah beni sabredenlerden bulacaksın." [1]

Bu ayette, birçok babanın yaşadığı *"Oğlum bana itaat etmiyor."* sorununa çözüm bulmuş oluyoruz. İsmail'in, babasına itaat etmesinin birçok vesilesi olsa da bunlardan biri de babasının, yapacağı işte çocuğunun düşüncesini sormasıdır.

Bugün bizlerin yaşadığı en büyük sıkıntılardan biri de *"Çocuğum benim gibi düşünmeli, benim istediğimi yapmalıdır."* yanılgısıdır. Örneğin, çocuğumuza iş arıyoruz. Hemen *"tekstilci olsun, tatlıcı olsun..."* diyerek işe vermeye çalışıyoruz; ancak çocuğumuza hiç sormuyoruz. *"Oğlum senin düşüncen nedir? Hangi işte çalışmak istiyorsun? Sen hangi işi seviyor ve istiyorsan ona dair bir işe bakalım."* demiyoruz. Böyle olunca da gençlerimiz, gittiği yerde ya çalışmıyor ya da kısa bir zamanda işi terk ediyor. Sonra da *"Oğlum bana itaat etmiyor."* sorunu ortaya çıkıyor. Bu sorunun var olmasına çoğu zaman anne babalar sebep olmaktadır.

Bir örnek daha verelim: Çocuğumuzun medresede okumasını, hoca olmasını, davet yaparak ümmete faydalı olmasını istiyoruz. Bazı babalar, çocuğuna bu konu hakkındaki düşüncesini dahi sormadan oğlunu/kızını medreseye kaydediyor. Genç, kendisine düşüncesi sorulmadığı için ailesine karşı hep öfke duyuyor, en tehlikeli olanı ise münafıkça davranmaya başlıyor. Ailesinin yanındayken, okuyacağını belirtiyor; fakat hakikatte ise ilimden nefret ediyor. Gençlerimizin böyle bir karaktere bürünmesinin sebebi, okumadığı zaman ailesinden alacağı tepkilerdir...

Müşahede ettiğim bir olayı aktarmak istiyorum:

Medrese dönemimde bir genç ilim okumak için geldi. Bu genç bir yıla yakın medresede kaldı; fakat bu sürede başarılı olamadı. Daha doğrusu gencin ilme merakı yoktu. Sanki biri onu zorla orada tutuyordu.

Bir ara kendisi ile muhabbet ediyorduk, ben de bu isteksizliğini ona sordum. Genç üzgün bir şekilde şunları söyledi: *"Babam beni zorla gönderiyor. Okumazsam benimle konuşmayacağını, hiçbir şekilde ilgilenmeyeceğini söylüyor. Ben de bu tehditler karşısında mecburen medreseye geliyorum."*

Biz bu gencin ailesi ile konuştuk; oğluna yaptığı muamelenin yanlış olduğunu, bu şekilde münafıklığa meyledeceğini belirttik. Daha sonra genç medreseyi bıraktı. Çünkü istemiyor ve yapamıyordu.

Aradan zaman geçti ve bir gün bu genç ile dışarıda karşılaştım, kendisine ailesi ile arasının nasıl olduğunu sordum. Genç aynen şunları söyledi: *"Babam benimle konuşmuyor, beraber yemek yemiyoruz ve bana hiçbir şekilde harçlık vermiyor. Bunların hepsini okumadığım için yapıyor. Boş verin hocam, zaten ben de onu sevmiyorum, konuşmak istemiyorum."*

Değerli Kardeşim!

Sonuç olarak, çocuklarımız bizden ayrı bir fıtrata sahiptir. Bu sebeple hayata dair bakış açıları ve planları da bizimkinden çok çok farklı olabilir. Böyle olması doğaldır. Üzerimize düşen, İbrahim'in yaptığını yaparak çocuklarımıza fikirlerini ve düşüncelerini sormaktır. Reddetmeden değerlendirip, eksiklerini yön vererek tamamlamaktır.

Rabbimizden dileğimiz, gençlerimizi davamızın mirasçıları kılması ve bizleri onlara salih saliha aile eylemesidir. (Allahumme âmin)

Davamızın sonu âlemlerin Rabbine hamdetmektir.

Bir sonraki yazımızda görüşme ümidi ile...

1. *37/Saffât, 101-102*

MODERN ŞİRK VE LAİK YAŞAM TARZININ VAZGEÇİLMEZ "İBADET"İ: FALCILIK VE MEDYUMLUK

Kerem ÇAĞLAR
keremcaglar@tevhiddergisi.net

Falnamelere başlamadan önce dinî birtakım ritüellerin yapılması, bu usulü İslami kisveye büründürme amacı taşır. Fala başlamadan önce "abdest almak, kıbleye dönmek, eûzu besmele çekerek Ayetel Kürsi, Fâtiha, İhlâs surelerini okumak, salât ve selam getirerek Peygamber'e göndermek..."

İnsanlık tarihi boyunca hemen hemen bütün toplumlarda kendine kolaylıkla yer edinen fal, kehanet, müneccimlik (astroloji) ve büyücülük; insanların gayba/bilinmeyene muttali olma arzusu neticesinde onları, akla gelebilen ve şeytanın fitlediği her türlü tekniği bulmaya ve kullandırmaya yönlendirmiştir. Bunun sonucunda da doğada ve çevremizde bulunan çeşitli unsurlar, birer fal aracı ve aleti hâline getirilmiştir. İlk zamanlarda gökyüzü, gök olayları, yıldızlar ve bitkiler birer fal unsuru iken sonrasında insan ve hayvan kemikleri, taşlar, bazı bitkiler, eldeki çizgiler, kahve fincanları ve hatta kutsal metinler dahi fal unsuru hâline gelmiştir. Fallara olan bu rağbet neticesinde de bu konuda yazılmış çeşitli fal kitapları ortaya çıkmıştır. Falın; kahve falı, su falı, el falı, bakla falı, çay falı, kum falı, kürek kemiği falı, yıldızname gibi çeşitli isimlerle anılan türleri bulunmaktadır.

Arapça bir kelime olan fal, *"gelecekteki olaylara işaret"* anlamında ve *"tiyare"* kelimesinin eş anlamlısı olarak kullanılmakta ve *"uğur, talih deneme; kahve fincanına, iskambile bakmak gibi birtakım usullerle insanın talihine ait şeyler söyleme", "gelecekten haber verme, kaybolanı bulma, vb. amaçla nesnelere bakıp anlam çıkarma"* gibi manalar ihtiva etmektedir.

Bu da bir tür arraflıktır. Arraflık ise İslam'da kesin olarak yasaklanmıştır. Zira arraflık, gaybdan haber vermek iddiasıdır ki bu da bir tür şirktir. Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur:

"Kim bir arrafa (falcıya) veya kâhine (medyuma) gider, gaybdan verdiği -ni iddia ettiği- haberi tasdik ederse şüphesiz ki o, Muhammed'e indirilmiş olan vahyi inkâr etmiştir." [1]

Eski Türkçe'de fal, ırk kelimesiyle ifade edilmiştir. Fal bakan kişilere de *"ırkçı"* denilmiştir.[2] Türk kültür tarihi içerisinde önemli köşe taşlarından biri olan Kutadgu Bilig, fal kavramını, *"iyi talih, baht, uğur"* kavramlarının karşılığı olarak anlamlandırır. Dîvânu Lugâti't-Türk'te de ırk sözcüğü; *"falcılık, kâhinlik, bir kimsenin gönlündekini bilmek"* olarak anlamlandırılmaktadır. İslam öncesi dönemde Türklerde fal; Şaman ve Kamların aracılığı ile uygulanmıştır.

Ehl-i Kitap'ta da yer alan falcılık uygulamaları, İslam sonrası dönemde yasaklanmasına rağmen ilk dönemlerde kısmen de olsa gizli bir şekilde uygulanmaya devam etmiş ve ilerleyen zamanlarda günümüzdekine benzer bir yaygınlığa ve aleniyete dönüşmüştür.

Akidede tevhidi bozan, amelde de sünnet-i seniyyeyi iptal eden ve bir şirk unsuru olan kâhinlik, falcılık ve büyücülük gibi şeniyetler her dönemde farklı şekillerde karşımıza çıkmaktadır. Falcılık yöntemleri başlangıçta doğada ve çevrede var olan taş, kemik, bitki vb. ürünlerle tatbik edilirken zamanla yerini kitabi uygulamalara bırakmıştır. Fal ve bununla ilintili olarak yıldızlarla ilgili yazılan kitaplar *"falname"* veya *"yıldızname"* olarak adlandırılmaktadır. Bu türden zararlı yayınlar günümüzde dahi *"merdiven altı"* çalışan sapkın ve saptırıcı şeyh ve molla kisveli bir kısım madrabazın elinin altında bulunmaktadır.

1980'li yılların sonlarında Kürdistan medreselerinin bir kısmı yek yek İslam düşmanı ateist örgütçü unsurların kontrolüne geçmişti. Bu süreçten sonra ilginçtir, başta gençler olmak üzere bölge halkı arasında fal baktırma, tarot açtırma, medyumdan haber alma ve yerli Hristiyan unsurların yoğun olarak uyguladıkları büyü ve sihre başvurma hadiseleri daha önce görülmemiş ölçüde artıp yaygınlaşmış; kahvehaneler *"Fal Cafe"*lere dönüşmüştür. Bu manzaranın; ateist, sosyalist ve laik bir örgütün -sınırlı da olsa- etki alanında yaygınlaşarak doğal karşılanması ve üstelik bunların söz konusu ateist laik grubun güdümündeki *"molla"*, *"seyda"*, *"pıtrik"* ve *"keşe"* gibi dinî sıfatlar kullanan itikad haydutları vasıtasıyla gerçekleştiriliyor olması, özünde büyük çelişkiler barındırmaktadır.

Fal kitapları olan falnamelerin esası, burçların konumları ile ilgili olan yıldıznameler ve Kur'ân fallarıdır. Falnamelerle ilgili en yaygın kaynaklar; Şia, Yahudi, Hristiyan, Hint kaynakları ve Muhyiddin Arabî'dir.[3]

Ehl-i Kitap'ta da yer alan falcılık uygulamaları, İslam sonrası dönemde yasaklanmasına rağmen ilk dönemlerde kısmen de olsa gizli bir şekilde uygulanmaya devam etmiş ve ilerleyen zamanlarda günümüzdekine benzer bir yaygınlığa ve aleniyete dönüşmüştür.

Akide denilince akıllara sadece; Eyüp Sultan'da, Hacıbektaş'ta, Konya Mevlana'da veya Siirt Veyselkaranî'de satılan şekerin adı (Akide Şekeri) gelen, tevhidden ve sünnetten yoksun bir toplumda; falcılığın ve medyumluğun (kâhinliğin ve arraflığın) çok sık uygulanması neticesinde, kutsal kabul edilen kitaplar dahi bugün birer fal unsuru olarak kullanılmaktadır.

Birçok toplum tarafından kabul görüp uygulanan fallar, her toplumun çeşitli unsurları ve kültürel öğele-

1. *İmam Ahmed, Müsned*
2. *"Irk"çılığın ne denli zararlı bir itikadi hastalık olduğu bir kez daha tescillenmiş oluyor!*
3. *Gülay Durmaz, Şükrü Baştürk, Bir Kur'ân Falı Örneği: Fâl-ı Türkî-i Manzûm ve Dil Özellikleri, Oğuz Türkçesi Araştırmaları Dergisi, S. 1, s. 1-22, 2019*

ri ile yoğrularak günümüze gelmiştir. Kahve falı, el falı, kum falı, su falı, bakla falı gibi çeşitli isimlerle anılan fallar bunun en açık göstergesidir. Mezopotamya'da yıldızları yorumlayarak başlayan kehanet/geleceği yordama[4] yöntemi; günümüzde yerini *"falcı bacı"*lara, *"fal cafe"*lere ve internet üzeri fotoğraf göndermek suretiyle fal yorumlarına bırakmıştır.

Yahudiler; cin çağırma, ok atma, kuşların uçuşlarına ve seslerine bakarak yorum yapma, ölü hayvanların karaciğerine bakma, kapta ya da başka maddede bulunan sıvıya bakarak yorum yapma, dolunay gecesi insan gölgesine bakarak yorum yapma gibi fal uygulamaları ve yorumlar yapmışlardır. Astronomi ve astroloji de yine Yahudilerce sıkça kullanılan fal yöntemlerinden biridir. Bu yöntemi daha çok yıl içinde ortaya çıkacak iyi ve kötü günleri belirlemek için kullanmışlardır.

Yahudi kültüründe olduğu kadar yoğun olmasa da Hristiyan toplumlarda da fal ve falcılık uygulamaları yaygındır. Bununla beraber Hristiyan falcılığının temelleri Grek, Roma ve Yahudi geleneklerine dayanmaktadır. Hristiyanlıkta da Yahudilikte olduğu gibi birçok fal ve fal uygulamaları bulunmaktadır. Yıldızname, sihirli küreye bakma, el falı, iskambil falı, su falı, fincan falı, kum falı ve rüyalar; bu çeşitlerden bazılarıdır ve bu tür fal ve falcılık uygulamaları günümüzde dahi oldukça rağbet görmektedir. Yine Yahudilerde olduğu gibi Hristiyanlarda da kutsal kitap ve rüya falları uygulanmaktadır. Çin medeniyetinde de falcılığın oldukça uzun bir geçmişi vardır. Hint astrolojisi ise Ortadoğu ve Çin sistemlerinin karma hâli şeklindedir. Bu karma sistem, İslam coğrafyasındaki, halk arasında *"remil"* diye bilinen fal türüne benzemektedir. *"Tasavvuf"* adı altında İslam'a sokuşturulmaya çalışılan ve tevhidi bozan unsurlar barındıran sapkın cereyanların menşesi olduğu gibi, falcılık ve diğer gayriislami uygulamaların da -en azından bir kısmının- Hint ve İran kaynaklı olduğu malumdur.

Cahiliye Araplarında olduğu gibi İslam öncesinde hem Kürtlerde hem de Türklerde fal ve falcılık uygulamalarına rağbet edilmiştir. Hem günlük hayatlarında hem de törenlerde bu tür uygulamalara oldukça geniş yer vermişlerdir. Türkler, karşılaştıkları sorunları çözmek için de falcılardan yardım istemiştir. *"Irk"* ve *"Tölge"* kelimelerini fal anlamında kullanmışlardır ve en eski fal kitapları Irk Bitig'dir. Irk Bitig, tahminen 930 yılında ortaya çıkmıştır. İçinde dine atfedilebilecek hiçbir unsur bulunmayan kitap, geçmişte Türk kavimlerinin başucu fal kitabı olmuştur. Her biri ayrı bir falı yorumlayan 65 paragraftan oluşmaktadır. Onuncu yüzyılın ortalarında bulunan Irk Bitig, falın, Türklerin sosyal yaşamında ne denli önemli olduğunun âdeta kanıtı niteliğindedir. Türklerin bir kesiminde günümüzde dahi hâlen makbul olan ve İslâm'dan önceki inanışlarından biri olan Şamanizm'de de falın önemi büyüktür. Şamanizm'in din adamı olan şamanların (kam) en önemli görevlerinden biri de fal bakarak gelecekten haber vermektir.

Tüm reddediş ve yasaklamalara rağmen fal ve falcılık uygulamaları İslam coğrafyasında yaşayan toplumlar arasında terk edilmemiş ve günümüzde giderek artan bir sapkınlık trendi olarak uygulanmaya devam edilmektedir. Hazin olan, bu uygulamaların İslami kisveye büründürülerek yapılmaya devam edilmesidir. Bu uygulamalar o kadar ileri gitmiştir ki Ku'rân-ı Kerim bile fal nesnesi hâline getirilmiştir. İslami kisve altında meşrulaştırılan ve *"Kur'ân ve kitap falı"* olarak adlandırılan bu uygulamalar için çeşitli kitaplar da yazılmıştır.

" 'Falname' olarak adlandırılan bu kitaplar daha sonra oldukça yaygınlık kazanmıştır. Bilhassa Osmanlı döneminde bu konuda Tercüme-i Falnâme-i Muhiyiddin El-Arabî, Hurşidname, Falnâme-i Cafer-i Sâdık, Falnâme-i Avni Efendi, Şerh-i Falnâme-i Caferü's Sâdık, Falnâme Mecmûası gibi birçok eser kaleme alınmıştır. İslam dünyasında daha çok ilmî ve fikrî hayatın durakladığı dönemlerde Kur'ân-ı Kerim, Dîvân-ı Hâfız, Mesnevî, Ahmediyye, Muhammediyye ve Envârü'l- Âşıkîn gibi kitaplarla fal açıldığı; hatta Şii İran'da basılan bazı Mushafların sonuna beş on sayfalık falnamelerin veya fal değerlendirme cetvellerinin eklendiği görülmüştür, ki bu tür Mushaflar İran'da hâlâ mevcuttur. Kitap falı daha çok, gözü kapalı olarak Kur'ân'ı veya söz konusu kitaplardan birini açarak yedi sayfa gerisinden ilk göze çarpacak ayeti veya sayfayı okumak şeklinde uygulanagelmiştir." [5]

4. *Yordama: Bazı işaretlere göre tahmin yürütmek.*

5. *İlyas Çelebi, İslam'da Fal, DİA, C.12, TDV Yayınları, İstanbul, 2000*

Bu tür şeniyetlerin şeytan işi birer pislik olduğunu haber vermektedir. Kulun başarı ve mutluluğu ancak bu tür şeytani işlerden uzak durmakla mümkündür.
Ayetin sonundaki felah ifadesi; sevilen ve arzu edilen şeyleri elde etme muvaffakiyeti ve korkulardan yana emin olmaktır.

Günümüze kadar ulaşan kaynaklarda adı geçen ve uygulanmaya da devam eden başlıca fal çeşitleri şu şekildedir:

Ağaç falı, at falı, ateş falı (pyromancy), bakla falı, balık falı, balta falı (aksinomansi), bağırsak falı, bina falı, buğday falı, çakıl falı, defne falı, duman falı, el falı, harf falı (cartomancy, jiromansi), hava falı (nefelomansi), horoz falı (alektriomansi), ı ching yi king, (değişmeler kitabı), insan bağırsağı falı, iskambil falı, kafatası falı, kahve falı (taseografi), kap falı, kaplumbağa falı, karaciğer falı, karga falı, keçi falı, kemik falı, kristal küre ve ayna falı, kuş falı (ornithomancy), lamba falı (lampadomansi, mum falı, ok falı (belomansi), omuz kemiği falı, papatya falı, rüzgâr falı (sykomansi), saç falı, sayı falı (numeroloji), soğan falı, su falı (hydromancy), tarot falı, tuz falı (halomansi), un falı (kritomansi), yüz falı, zar domino falı (lithomancy), yıldız falı/astroloji, kitap falı, kum–kâğıt falı (ilm-i remil), bilgisayar falı...

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ
رِجْسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

"Ey iman edenler! İçki, kumar, dikili taşlar ve fal okları şeytanın pis işlerindendir. Ondan uzak durun ki kurtuluşa eresiniz." [6]

Allah *(cc)* bu çirkin şeyleri yermekte ve bu tür şeniyetlerin şeytan işi birer pislik olduğunu haber vermektedir. Kulun başarı ve mutluluğu ancak bu tür şeytani işlerden uzak durmakla mümkündür. Ayetin sonundaki felah ifadesi; sevilen ve arzu edilen şeyleri elde etme muvaffakiyeti ve korkulardan yana emin olmaktır. Hâlbuki şeytan işi birer pislik olan ve tevhidi bozan bu işler felaha engeldir ve kurtuluşa ulaşma yolunda ayakları tökezleten sebeplerdendir.

Kur'ân-ı Kerim, falı kesin olarak yasaklamasına rağmen fal bakan mücrimlerin, ne yazık ki, fal aracı hâline getirerek en çok başvurdukları kaynaklardan biri olmuştur. Ayrıca bu iş için çeşitli falname isimli farklı kitaplar kaleme alınmıştır. Müteveffa şair Mehmet Akif Ersoy, bu konunun yanlışlığına dair tepkisini, *"İnmemiştir hele Kur'ân, bunu hakkıyla bilin/Ne mezarlıkta okunmak ne de fal bakmak için"* sözleriyle dile getirmiştir. Bu fal çeşidine göre belirli bir niyetle kutsal kitaptan herhangi bir sayfa açılır ve kitapta geçen ifadeler bu niyet doğrultusunda yorumlanır. En başta kullanılan kitap, Kur'ân-ı Kerim'dir. Uygulanışı şu şekildedir:

Kur'ân'dan tefeül edecek şahıs; abdest alarak bazı ayetler ve fala ait duaları okur, usulünce Kur'ân'ı açtıktan sonra sahifedeki yedinci satıra bakarak veya gözüne çarpan ilk ayetin manasından çıkan sonuç ile tefeül eder.

Falname İsimli Dalaletnameler

Falın yaygınlaşmasının sonucu olarak, nasıl fal bakılacağını öğreten ve bu iş için kullanılacak metinlerin de yer aldığı fal kitaplarının hazırlanmasına ihtiyaç duyulmuş; fal bakmanın usul ve adabı ile çeşitli fal türlerini konu alan Arapça, Farsça, Türkçe manzum ve mensur birçok eser kaleme alınmıştır. *"Fal bakmaya yarayan, mistik folklorun gereği olarak anlaşılması kolay bir dille yazılmış resimli ve resimsiz, tıbbi folklora*

6. 5/Mâide, 90

Kahve falı, korumanın en zayıf ve etki alanının neredeyse sınırsız olduğu sanal/dijital mecralarda fal siteleri tarafından sunulan bir ifsad çalışmasıdır.

ait telkine dayalı kitaplar" şeklinde tanımlanan bu eserler, zamanla klasik Türk ve Fars edebiyatlarında *"falname"* adı verilen bir tür meydana getirmiştir.[7]

Malumdur, Amerikan dolarının -bir doların- üzerinde *"Biz Tanrı'ya İnanıyoruz"* yazar. Tipik müşrik refleksidir. -Kastettiklerinin Aziz ve Celil olan Allah olduğunu varsayıp- Tanrı'ya inandıklarını iddia ederek yeryüzünde Allah'ın yasakladığı her türlü fesat ve cürmü işlemektelerdir. Arraflık ve kâhinlik yapan mücrimler de benzer bir usul takip etmektedir. Falcıların yaptıkları iş, gaybdan haber verme iddiasında bulunmak olmasına rağmen falnamelerin giriş sayfalarında genellikle *"Gaybı yalnızca Allah bilir."* ibaresi yer almaktadır.

Falnamelere başlamadan önce dinî birtakım ritüellerin yapılması, bu usulü İslami kisveye büründürme amacı taşır. Fala başlamadan önce *"abdest almak, kıbleye dönmek, eûzu besmele çekerek Ayetel Kürsi, Fâtiha, İhlâs surelerini okumak, salât ve selam getirerek Peygamber'e göndermek..."* gibi birtakım ritüeller sıralanmıştır. Ayrıca bazı Arapça duaların edilmesi de fala dinî bir hüviyet kazandırma çabasının sonucudur.

Falnamelerin bir kısmı şiir, bir kısmı da nesirdir. Falnamelere ayrıca hurşidname, kehanetname, ihtilacname, tefeülname, yıldızname, kıyafetname gibi farklı isimler de verilmektedir. Bazı falnamelerde minyatür çizimler de yer almaktadır. Bu tür eserler Osmanlı döneminde zamanın padişahlarına takdim edilmiştir. Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi'nde bulunan ve Kalender Paşa adlı bir sanatkâr tarafından hazırlanarak I. Ahmed'e (1603-1617) takdim edilen Türkçe ve Farsça falname bu özelliklere sahip en çarpıcı örneklerdendir. Aynı kütüphanedeki Farsça Fâl-i Kur'ân nüshasında da bir sayfa büyüklüğünde altmış minyatür bulunmaktadır.

Bazı Fal Örnekleri

Kahve Falı

Kahve falı, korumanın en zayıf ve etki alanının neredeyse sınırsız olduğu sanal/dijital mecralarda fal siteleri tarafından sunulan bir ifsad çalışmasıdır. Bu tür şeylere ilgi duyan kişi, içtiği kahvenin telvesinin fotoğraflarını ad, soyad, doğum tarihi, medeni durumu, iş durumu gibi bilgileri de ekleyerek göndermekte ve bu bilgiler ışığında falına baktırmaktadır.

Bugün itibarıyla, dijital mecrada kahve falı sitelerinden olan ve oldukça popüler olup rağbet gören *"Binnaz Abla"* ve *"Faladdin"* isimli internet sitelerinin nasıl ortaya çıktığını aktarmak gerekir: Sitenin sahibi Sertaç Taşdelen isimli kişi, Bilkent Üniversitesi İşletme mezunu olup Dubai'de çalışmaktadır. Annesi Binnaz Taşdelen ise yakın çevresi tarafından güzel (!) fal bakması ile tanınan bir kadındır. Taşdelen'in yakın arkadaşı, kız arkadaşıyla sorunlar yaşıyordur. İş gezisi için yurt dışında oldukları ve kahve içtikleri bir esnada site sahibinin annesini anarlar ve *"Keşke burada olsaydı da falımıza baksaydı!"* diye konuşurlar. Arkadaşı dayanamaz ve site sahibine *"Binnaz teyzeye fincanın fotoğrafını gönderelim, bizim için yorumlasın."* der. 2011' de WhatsApp henüz mevcut olmadığı için fotoğraflar Messenger uygulamasıyla gönderilir. Binnaz isimli kadın bu fotoğraflar üzerinden falı yorumlar ve fal sahibine kız arkadaşı ile

7. *Mustafa Uzun, Falnâme, DİA, C.12, TDV Yayınları, İstanbul, 1995*

sorunlarını çözeceklerini ve evleneceklerini söyler. Bir süre sonra da fal sahibi, kız arkadaşı ile evlenir. Yaşanan bu olay üzerine site sahibi öncelikle annesinin de adını taşıyan *"Binnaz Abla"* isimli fal sitesini kurar. Siteye gönderilen telve fotoğraflarını annesi yorumlamaya başlar. Zamanla tek kişi yetmeyince yeni kişiler işe alınır ve iş devam ettirilir. Yurt dışından da talep gelmeye başlayınca 350 kişi istihdam edilir ve *"Faladdin"* isimli diğer fal sitesi de kurulur. Böylelikle internet üzerinden kahve falı yorumlamak, oldukça popüler hâle gelir. Telefonlar için özel uygulama programları da kurulur. Kişilerin bu tür uygulamalara ulaşması kolaylaştırılır. Kısaca şeytan; insiyle, cinniyle, piyadeleriyle, süvarileriyle, enis-ü celisiyle durmadan çalışmakta ve hatta bu örnekte görüldüğü üzere özel istihdam alanları dahi keşfettirmektedir.

Kum Kâğıt Falı (İlm-i Remil)

Kum kâğıt falının kökeni israiliyattır. İsrailoğullarına gönderilmiş bazı peygamberlerle ilişkilendirilerek İslami bir kisveye büründürülmeye ve meşrulaştırılmaya çalışılmıştır. Remil, halk kesiminden bazı insanların gaybı anlamak ve varlıkların hâllerini öğrenmek için icat ettikleri bir çeşit faldır. Bir diğer tanıma göre remil, kum üzerine çakıllarla değişik çizgiler, hatlar çizilerek veya kumu yukarıdan bırakıp yerde meydana getirdiği şekilleri yorumlayarak bakılan bir fal çeşididir. Remilciler, bilinmeyen bir şeyi bilmek istediklerinde kâğıt, kum veya un üzerinde rastgele çizgiler çizerler. Birtakım çizgi ve noktalardan meydana gelen şekillerle malum kaidelere göre harfler çıkarırlar ve bunlardan ileride olacak şeylere delalet eden cümleler kurarlar.

Yere -özellikle kuma- veya bir kâğıda belirli şekiller çizilir, bu şekiller remil ilmi bilgisiyle yorumlanır ve gelecek hakkında kehanetlerde bulunulur. Çoğu zaman çakıl taşları da bu iş için kullanılır. Bu işi yapan kişiye *"remmal"* denir. İslam öncesi cahiliye Araplarında oldukça yaygın bir uygulamadır ve İslam sonrası da bu uygulama varlığını devam ettirmiştir. Remil, esasında noktalar ve on altı şekilden oluşur. Her iki nokta bir hat kabul edilir ve bunların burçlarla bağlantılı olduğuna inanılır. Çizilen bu şekillerin anasır-ı erbaa (toprak, su, hava, ateş) ve burçlarla olan nispetleri hesap edilerek incelenir ve sonuçlar çıkarılırdı. Remmaller bu işi kendilerine bir geçim aracı edinmişlerdi. XVI. yy. divan şairlerinden biri olan Zâtî, geçimini Bayezıt Camii avlusunda remmallik yaparak temin ederdi.

Bilgisayar Falı

Çeşitli usullerle bakılan fal uygulamalarının günümüz teknolojisine uyarlanmış hâlidir ve bu fal çeşidi için çeşitli yöntemler bulunmuştur. Fal uygulamalarına özel siteler kurulmuş; böylelikle kişi ya direk internet sitesine girerek, belirli bir ücret karşılığında banka hesap numarasına parayı yatırmak suretiyle dilediği fal çeşidini (tarot, astroloji, yıldızname vb.) seçerek falına baktırmakta ya da çay, kahve gibi içtiği içeceklerin deminin ya da telvesinin fotoğrafını ilgili siteye göndererek falına baktırmaktadır. Fal bakan uygulayıcılar (falcılar), İslam dininde fal bakmanın şirk olduğunu bilmekte; ama yaptıkları işi şirk olarak kabul etmemekte ve bunu iyilik için yaptıklarını belirtmektedir. Önerilen büyü ve sihri de yardım amaçlı –karı koca arasını bulmak için- tavsiye ettiklerini belirtmektelerdir.

Fal bakan uygulayıcılara (falcılara) nasıl fal baktıkları sorulduğunda neredeyse tamamı, baktıkları fal çeşidine göre belirli simge ve şekilleri anlamlandırdıklarını, aynı zamanda kendi yorum güçlerini de kattıklarını belirtmişlerdir.

Bu masiyet, kişinin kalbini, ruhunu ve zihnini kirleten; kendisini murdar kimseler arasında kılan; şeytanın ağına düşüren ve böylelikle zelil bir davarın çobana itaat etmesi gibi şeytana itaat ettiren; kulun başarı ve saadetini engelleyen; müminler arasında kin ve düşmanlığa sebep olan; Allah'a tevekkülden ve farz ibadetlerden alıkoyan; tevhidi bozan büyük ve çirkin bir masiyettir.

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَاحْذَرُوا فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُوا أَنَّمَا عَلَى رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ

"Allah'a itaat edin! Resûl'e itaat edin ve (muhalefet etmekten) sakının. Şayet yüz çevirirseniz bilin ki Resûlümüzün vazifesi, ancak apaçık bir tebliğdir." [8]

8. 5/Mâide, 92

BÜYÜDÜM/ KÜÇÜLDÜM

Mahi
mahi@tevhiddergisi.net

Bu dönemde çokça dalgın veya unutkan olabilirler. Eşyalarını sürekli unutabilirler. Hatırlatmakla yetinilmelidir. Ne demiştik: Yedi yaşındaki çocuklar büyümüştür; ama hâlâ küçüktür.

Çocuk eğitimine dair her yazı her kitap ufkumuzu açıyor. Yeni şeyler öğrenmenin hazzı, hatalarımızı fark edip bunları terk etmenin mutluluğu tarif edilemez; fakat bu sırada bir gerçeklik tam karşımıza dikilmiş duruyor: Öğrendiğimiz bilgileri pratiğe dökememek... Duvara tosluyoruz işte o anda. Bocalıyoruz. Ne yapacağımızı şaşırıyoruz. Bunun sebebi, öğrendiklerimizi içselleştirecek zamanımızın olmamasıdır. Okuyoruz, anlıyoruz, unutuyoruz... Hem de hızlıca. Ya da biz yapmamız gerekeni biliyoruz; ama *"Ne derler?"* korkusundan, itibara toz kondurmama aşkından, bildiğimizi uygulayamıyoruz.

Tüm bunlara iki şey çözüm olabilir: Hatırlatıcılar ve itibarımız yerine evladımızı düşünmek...

Her birimiz kendi nefsimizi hesaba çekerek itibarımızı mı yoksa evladımızı mı daha çok düşündüğümüzü kontrol etmeli ve gerekeni yapmalıyız. Böylelikle çözümün yarısını gerçekleştirmiş olacağız.

Peki, nedir çözümün diğer yarısı olan *"Hatırlatıcı"*?

Hatırlatıcı, öğrendiğimiz bilgileri ister sembollerle ister kısacık, iki kelimelik emir kipinde kurduğumuz cümlelerle yazıya dökmek ve onu görünür bir yere asmaktır. Bir de belli aralıklarla yazdıklarımızın başına geçip onları okumaktır.

Örnek üzerinden ifade edecek olursak çocuklar yedi yaşına kadar hayalle gerçek arasındaki farkı bizim kadar ayırt edemez. Hikâye anlatır ve bunları *"gerçek"* gibi görürler.

İşte bu bilgiyi *"Hayal kurar!"* veya *"Hayalleri yalan değildir!"* şeklinde kodlayabiliriz. Daha sonra bu notları görünür bir yere asıp belirli aralıklarla tekrarladığımızda unutmayacak ve böylece çocuğumuzun abartısını yalancılıkla itham etmeyeceğiz inşallah.

Öyleyse bundan sonra çocuk eğitimi ile alakalı her ne okursak okuyalım altını çizerek değil, *"not"* alarak okuyalım.

Şimdi gelelim yedi yaş özelliklerine:

• Yedi yaş *"akıl çağı"*dır. Nedenler, niçinler, evren, yaşam, ölüm hakkındaki soruların arttığı bir dönemdir. Tüm bu meraklı sorular daha küçükken de sorulmuştu; fakat cevaplar sınırlıydı. İşte şimdi her şeyi daha iyi anlayabileceği bir zaman diliminde! Öyleyse ebeveyn bu soruları yanıtlamalı ve çocuğunun seviyesini göz önünde bulundurarak ona uygun cevap vermelidir. *"Uygun cevap nedir?"* diye sorarsanız Özkan Öze'nin, gerek Allah gerek ölüm gerek de Peygamberlerle alakalı sorulan tüm sorulara cevap vermemizi kolaylaştıran kitaplarını tavsiye ederiz. Tüm cevaplar orada...

• Bu dönemde beynin sözel bölümleri gelişir. Dil daha etkin şekilde kullanılır. Çocuk kolayca öğrenir.

• Kelime hazinesi zenginleşir.

• Çocuk artık espri ve iğnelemeleri anlamaya başlar.

• Beynin ön frontal bölgesi (irade merkezi) daha da gelişir.

• Bu yaşta daha az benmerkezci düşünmeye başlar, yani *"O, benim!" "Vermem!" "Paylaşmam!"* evresi gitgide azalır. Bunu desteklemek için rol model olmaya özen göstermeli; başkalarını düşünmeyi, bunun insana ne kadar da iyi geldiğini yavrularımıza göstermeliyiz.

• Mantık kurma ve olaylara başka açılardan bakma yeteneği kazanır.

• Akıl ve niyetle hareket etme kabiliyeti kazanır; yani önceden daha dürtüsel davranırken, her aklına geleni yaparken şimdi yavaş yavaş düşünceleri eler; ancak hâlâ ahlak ve ahlaksızlık kavramları sorunludur. Hata yapar.

• İyiyi yapmayı arzular. Birinci, en iyi, mükemmel olmak ister. Kötü davrananları eleştirir; fakat aynı hatayı kendisi de tekrarlayabilir. Zira büyümüştür; ama hâlâ küçüktür.

• Bağımsız olmak ister. Bu sebeple eşyalarını kendisinin hazırlamasına, ne giyeceğini seçmesine imkân tanıyalım.

Bilgiyi "Hayal kurar!" veya "Hayalleri yalan değildir!" şeklinde kodlayabiliriz. Daha sonra bu notları görünür bir yere asıp belirli aralıklarla tekrarladığımızda unutmayacak ve böylece çocuğumuzun abartısını yalancılıkla itham etmeyeceğiz inşallah.

• Başarmayı sever. Ev işlerinde bu özelliğini kullanıp yapabileceği ve biraz da zor olan işleri yapmasını isteyelim. Kendisini sınamış olacaktır. Ayrıca evin işlerine dahil olmak, onda "aileye ait olma" yani *"aidiyet"* hissini de pekiştirecektir.

• Okula başlama ve okuma yazma öğrenme yaşıdır. Öğrendikleri, evde pekiştirilmelidir.

• Bu dönemde çokça dalgın veya unutkan olabilirler. Eşyalarını sürekli unutabilirler. Hatırlatmakla yetinilmelidir. Ne demiştik: Yedi yaşındaki çocuklar büyümüştür; ama hâlâ küçüktür.

RAVEKİRİNA KELÎMEYA TEWHÎDÊ Û TÊGEHA ÎLÂH Û ÎBÂDETÊ

Osman SADIKOĞLU

Kelîmeya Tewhîdê pir muhîm û bifezîlet e. Bextewarîya dînyayê û axîretê girêdayîyê kelîmeya tewhîdê ye. Madem wisan e, wê gavê berê pêşî divê ku destpêk bi vê kelîmeyê be û ev kelîme bê vegotin û nivîsandin.

Beşa (4.) Çaremîn

Gelî birayan, dîsa ev kelîmeye ku sedema şer û cihadê ye.

Ev peyve ku kur û bav anî hemberê hev du. Ev peyv bû sedema neyartîya dê û zarokên wê. Ew peyve ku Rasûlullah *aleyhîssalâtuwesselâm* di serde û gelek ji wan pêxemberan di oxira wê de pir zor û zehmetîyê kişandin. Ev peyveke wiha ye ku qet tu zaruret ji rûvegera naverok û teblîxa wê re destur tune ye.

Cîhad ku zîrveya îslamê ye di oxira vê peyvê de tê kirin.

Ev peyvê ku Nuh -aleyhîsselâm- bê gazin û bêzarbûn neh sed û pêncî sal gazî vê kelîmeyê kiribû. Fezîlet û ehemmîyeta vê peyvê zehfî mezine ku bi vegotinê nayê hejmartin.

Herê, madem ev peyv pir muhîm û bifezîlet e, bextewarîya dînyayê û axîretê girêdayîyê vê peyvê ye; wê demê berê pêşî divê ku destpêk bi vê peyvê be û ev peyv bê vegotin û nivîsandin.

Maneya Kelîmeya Tewhîdê

Ji bo maneya peyva tewhîdê fêm bibe weke ku me di wan rûpelên borî de anî ser ziman, divê cara yekem têgeha **"îlah"** fêm bibe. Lewre eslê vê

peyvê red û înkar kirina temamê kes û kusên dozdarên îlahtîyê û qebul kirin û teslîmîyeta yek îlahî ye.

Dema ku em dibêjin *"Lâ îlâhe"* tê vê manê ku *"Qet tu îlâh tune!"* Em bi vê gotina xwe hebuna îlahekî ji nav vê heyînîyê red û înkar dikin. Piştî înkar kirina ulûhîyeta ji nav heyînîyê em dibêjin *"Îllâ"*. Yanê em di vê de îstisna dikin. Ew îstîsnayê (îllâ) ku em di *"Lâ îlâhe"* de dikin ew jî ev e: *"Lâ îlâhe îllallah"*. Yanê ji Allah pê ve qet tu îlâh tune. Em ji temamên heyînîyan wesfê îlahtîyê nefîy dikin (dûr dikin) û tenê bitenê ji bo Allah *azze we celle* îsbat dikin. Dema ku têgeha (qewrama) **îlâh**ê qenc fêm bibe emê Kelîmeya Tewhîdê jî hê çêtir fêm bikin.

Îlâh Çîye?

وَمَا أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ مِن رَّسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ

"Me berîya te tu Rasûl neşandiye ku me jê re wiha wehîy nekiribe: 'Ji min pê ve tu îlâh tunin û ji min tenê re îbadetê bikin." [1]

Rabbê me pêşî îlân dike ku jê pê ve tu îlâh tunin û piştre wiha ferman dike: *"... ji mim tenê re îbadetê bikin."*

Ev jî vîya bi me dide zanîn; îlâh ew heyînîye ku abdîtî tenê bitenê lê tê kirin e.

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ آَلِهَةً لِيَكُونُوا لَهُمْ عِزًّا (81) كَلَّا سَيَكْفُرُونَ بِعِبَادَتِهِمْ وَيَكُونُونَ عَلَيْهِمْ ضِدًّا (82)

"Ji bo ku rûmet û quwetê bide wan; dev ji Allah berdan û ji xwe re hinek îlahên din girtin. Nexêr! Wê (ew îlahên derewîn) îbadetên wan înkar bikin û wê neyartîya wan bikin." [2]

Belê, kî ne ew ên têne redkirin û ê ku wek îlah tên naskirin? Allah *azze we celle* wiha ferman dike:

وَإِلَهُكُمْ إِلَهٌ وَاحِدٌ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ

"Îlahê we îlahekî tenê ye. Ji wî pê ve tu îlah Tune. Ew Rahman e, Rahîm e." [3]

Derheqê vê ayete de raman û şîroveyên hin mûfessîran wiha ne:

Îmam Taberî diyar dike ku *"Îlah; yê ku îbadet jê re tê kirin e."*

Razî, piştî ku vê mijarê di tefsîra xwe de eşkere dike wisan dibêje: *"Diyar dibe ku îlah, yê ku jê re îbadet tê kirin e."*

Qadî Beydawî:

"Îlah ew e ku layîqê îbadetên we ye" dibêje.

Ji van neqlan fêm bû ku maneya îlah yê ku îbadet lê tê kirin e. Ayetên ku îşaretê vê maneyê dikin gelek in.

Dema ku têgeha (qewrama) îlâhê qenc fêm bibe dê Kelîmeya Tewhîdê jî hê çêtir fêm bibe.

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ آَلِهَةً لِيَكُونُوا لَهُمْ عِزًّا (81) كَلَّا سَيَكْفُرُونَ بِعِبَادَتِهِمْ وَيَكُونُونَ عَلَيْهِمْ ضِدًّا (82)

"Ji bo ku rûmet û quwetê bide wan; dev ji Allah berdan û ji xwe re hinek îlahên dîn girtin. Naxer! Wê (ew îlahên derewîn) îbadetên wan înkar bikin û wê neyartîya wan bikin." [4]

1. 21/Enbîya, 25
2. 19/Meryem, 81-82
3. 2/Baqara, 163
4. 19/Meryem: 81-82

Sebebê ku em vê peyvê tînin rojevê ev e:
Ronîkirina/rewşendarkirina wan kesên ku bi şev û roj dibêjin Lâîlâheîllallah, lê ji ber ku maneya wê nizanin an jî di çarçoveyeke zehfî teng de fêm dikin ew li cem xwe dibêjin qêy îbadetê jî Allah re dikin.

Ger em bala xwe bidin, ev ayet rê girtina îlahên ji xeyrî Allah diyarî me dike. Piştre jî behsa înkara wan kesên ku bi navê **"îlah"** ji wan re karanîna îbadetê tê kirin. Ev jî nîşanî me dide ku îlah ew ê ku îbadet lê tê kirin e.

Gotîna **Lâîlâheîllallah**ê; red û înkar kirina temamê kes û kusên dozdarên îlahtîyê ye û di heman demê de diyar kirina mercîê îbadetê ye ku ew jî Allah ê wahîdu'l ehed e. Kesê ku vê peyvê bîne ser ziman di serê ewil de vê qabul dike ku wê her demî tenê ji Allah re îbadetê bike û wî tewhîd bike. Yanê, yekîtîya wî, di her hal û kar û qala xwe de nîşan bide. Di qisima **"Lâ"** de nefîy (yanê înkar) heye, di qisima **"îlla"** de jî îsbat heye.

Ka em binêrin, gelo ewan Rasûlân *aleyhîmûsselâm* ev têgeha/ev qewrama îlâh çawan beyan kirine?

وَمَا أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ مِن رَّسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ

"Me berî te tu rasûlek ne şandiye ku me jê re wîha wehîy nekiribe: 'ji min pê ve tu îlah tunin û ji min tenê re îbadetê bikin." [5]

Allah *azze we celle* **Lâîlâheîllallah**ê ji her pêxemberî re wehîy kirîye. Her pêxemberek jî qewmên xwe dawetê vê kelîmeyê kirîye. Niha em bihevre daweta pêxemberan *aleyhîmûsselâm* tehqîq bikin. Ewan pêxemberan vê kelîmeyê çawan tefsîr kirine û dema ku gotine *"Ulûhîyeta bitenê aîdê Allah e azze we celle"* qest û mirada wan çi bû?

5. 21/Enbiya, 25

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اُعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ

"Sond be ji her ummetê re ji bo ku bêjîn: 'Ji Allah re îbadetê bikin û xwe ji taxût biparêzin me pêxemberek şand..." [6]

لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَى قَوْمِهِ فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ

"Qesem be, me Nuh bi pêxemberî ji qewmê wî re şand. Got: Gelî qewmê min! Abdîtî ji Allah re bikin, ji wî pê ve tu îlah ji we re tune. Birastî ez ji ezabê rojeke mezin yê ku bê serê we ditirsim." [7]

وَإِلَى عَادٍ أَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ

"Me ji qewmê Ad re ji birayên wan Hûd (bi pêxemberî şand). Got: Gelî qewme min! Abdîtî ji Allah re bikin, ji wi pê ve tu îlah ji we re tune. Hûn hê jî xwe (ji ezabê wî) naparêzin?" [8]

Va, ji zimanê pêxemberan *aleyhîmûsselâm* eslê vê peyvê.

Dema ku em maneya vê kelîmeyê tenê bitenê wek *"Îbâdet kirina ji Allah re"* îzah dikin dibe ku hinek pirs û sûal bên hişê xwendevanên me.

"Ma qey kes heye ku ji Allah azze we celle pê ve ji hinek kes û kûsan re îbadetê dikin heta ku hûn dibêjin divê ev peyv ji nû de fêm bibe?"

6. 16/Nahl, 36
7. 7/Araf, 59
8. 7/Araf, 65

Birastî pirsgirêka herî muhîm jî ev e!

Dema ku însan maneya îbadetê fêm nakin an jî îbadetê bitenê ji nimêj û rojî û hec û zekatê pêkhatî zen dikin, pirskirina vê pirsê jî tebiî ye. Sebebê ku em vê peyvê tînin rojevê ev e:

Ronîkirina/rewşendarkirina wan kesên ku bi şev û roj dibêjin Lâîlâheîllallah, lê ji ber ku maneya wê nizanin an jî di çarçoveyeke zehfî teng de fêm dikin ew li cem xwe dibêjin qêy îbadetê jî Allah re dikin. Lê belê bi vê zena xwe tevli Allah *azze we celle* dibe ku bi hezaran ji îlahên sexte re îbadetê dikin. Armanca me yê ku em vê peyvê tînin rojevê yek jî hîşyarkirin û serwextkirina van kesan e. Dibe ku ji xeletiyên xwe vegerin û jî gevizandina di nava çala necaseta şirkê rizgar û paqij bibin.

Peyva îbadetê bi Erebî ji koka (a'-be-de) muştaq e, yanê jî vê kokê çêbuye.

Tê van maneyan:

- Abdîtî
- Îteata bi situxwarî
- Perestî, yanê bikaranîna îbadetê
- Girêdayîya tiştekî bi tiştekî din û neqetandîna jê.
- Tiştekî ku mirov ji karên wî dest jê bide berdan.[9]

Emê di der heqê îbadetê de çend mîsalan ji Qur'anê bidin. Bi van mînaka emê hê çetîr fêm bikin ku ev însanên hawîrdorê me ji kî re îbadetê dikin.

Di Qur'anê De Têgeha (Qawrama) Îbadet

1. Dayîna Rayedarîya Hakimîyetê Ji Kesên Din Re Jî Îbadet e:

اتَّخَذُوا أَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَالْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا إِلَهًا وَاحِدًا لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ سُبْحَانَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ

"Wan dev ji Allah berdane û hahamê xwe û rahîb (keşe) ên xwe û Mesîhê kurê Meryemê ji xwe re kirine Rebb. Lê li wan hatibû emirkirin ku ji yek îlahekî bi tenê re îbadet bikin. Ji wî pê ve tu îlah tunin. Ew, ji tiştên ku pê ve şirîkatîyê dikin munezzeh e/berî ye." [10]

"Rasûlullah ji wan eshabîyên ku li dora wî kom bibûn re vê ayetê dixwend:

'Wan dev ji Allah berdane û hahamê xwe û rahîb (keşe) ên xwe û Mesihê kurê Meryemê ji xwe re kirine Rebb...'

Di wê lehzê de Adîyy b. Hatem ket hizûrê. Adîyy, wê demê xirîstîyan bû. Di sitûyê wî de jî xaçeke zîvî hebû. Çawa vê ayetê seh dike bi lez ji Rasûlullah re wiha got:

'Nexêr! Wana qet ji keşîşên xwe re îbadetê bikarnedianin/nedikirin...'

Rasûlullah wiha bersiv/cewab da wî:

'Tiştên ku Allah, helal kiribû keşîşân wan tiştan ji wan re heram kirin û tiştên ku Allah heram kiribû jî kesîşên wan ewan tiştan helal kirin. Ew jî tabîê keşîşên xwe bibûn. Ev amelên wana îbadet e ku ji keşîşên xwe re dikin.' " [11]

Mirovek çi bike ew amel û kirina wî dibe rebb girtina yekî din an tiştekî din?

De kerem bikin ji bo cewaba vê pirsê em serî li Rasûlullah bidin. Lewre wezîfeyekî wî *aleyhîssalâtuwesselâm* jî tebyîna/aşkerekirina Qur'anê ye.

بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ

"(Me ji wan re) delîlên eşkera û kîtêb (şand). Ji te re jî, zîkîr (Qur'an) şandiye da ku, tiştê ji wan re nazil bûye, tu beyan bikî û ji bo ku ew jî vêya baş bifikirin." [12]

Qur'ana ku rehmet û hîdayet e û Rasûlullah *aleyhîssalâtuwesselâm* ku mufessîrê wê ye, bi me didin zanîn ku: Ew ehlê kitêb ên ku rayedarîya veguhertina helal û haramên Allah *azze we celle* didin zanyarên xwe navê vê amêlê wan îbadet e. Û bi dayîna rayedarîyê jî, zanyaran ji xwe re kirine Rebb. Wezîfa Rasûlullah ragihandin û îzah kirin e, yanê teblîx û tebyîna Qur'anê ye.

9. Ev beşa hanê bi kurtahî, ji kîtêba Mevdûdî a "Kur'ân'a Göre Dört Terim" neqil bûye.

10. 9/Tewbe, 31

11. Vê qisseyê, Ibnî Kesîr û Taberî di tefsîra sûreya Tewbe ayeta 31.'de neqil dikin. Ji xeynî vê yekê Tirmizî di tefsîra sûreya Tewbe de di hedîsa bi hejmara 3095 de diyar dike.

12. 16/Nahl, 44

Diyar dibe ku ekserîyeta civakê, di eslê tewhîdê de yanê di mijara îbadeta ji Allahê wahid û ehad re de di reşaşîyekî eşkere û şirkekî pir giran de lewitî ne.

A niha bifikirin: Gelo ew kesên ku bi zimanê xwe Kelîmeya Tewhîdê dibêjin û hetanî ji xwe re kirine wird û beşdarê hilbijartinên demokratîk dibin û ji bo rayedarîya/yetkîya veguhertin û betalkirina qanûnên xweda rayê xwe didin hin partî an jî şexsan; bi vê amelên xwe hewcetîya Kelîmeya Tewhîdê pêk anîne û bitenê ji Allah re îbadet kirine, an jî, ji xeyrî Allah *azze we celle* îbadet ji hin rabbên din re kirine?

Dibe ku hin kes wiha bibêjin:

"Birastî hûn heqdar in! Çawan ku di ayetê de û di tefsîra wê de jî dibore evê ha çewt e, xelet e. lê belê

أَفَأَمِنَ الَّذِينَ مَكَرُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ يَخْسِفَ اللَّهُ بِهِمُ الْأَرْضَ أَوْ
يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ

"(Me ji wan re) delîlên eşkere û kitêb (şand). Ji te re jî, zikir (Qur'an) şandiye da ku, tiştê ji wan re hatîye daxistin, tu beyan bikî û ji bo ku ew vêya baş bifikirin." [13]

Niha carek jî wisan bifikire. Ew kesên peyva tewhîdê bi ziman û heta bi gotînê têr nabin ji xwe re kirine wirdê rojane piştre çi dikin?

Bi kêf û coş diçin ser sindoqên hilbijartina demokratik û deng, yanê ray didîn. Ji bo çi di hilbijartinên demokratîk de rayên xwe didîn?

Ji bo qanûnên Allah *azze we celle* bi qanûnên evdan bên veguhartin. Ji bo rayedarî û yetkî bidîn hin însanan an partiyan da ku hikûm û ehkamên Allah betal bikin. Di vê rewşê de îbadet ji kî re tê kirin? Gelo li gorî hewcetîya peyva tewhîdê bitenê ji Allah re îbadet hatîye kirin? An jî îbadet ji hin lîderên partîyan re û bi girêdayîyeke dilsozî îbadet hatîye kirin?

Tevgera civaka îro nîşan dide ku ji xwe re rabb û mabûdên modern çekirine.

Diyar dibe ku ekserîyeta civakê, di eslê tewhîdê de yanê di mijara îbadeta ji Allahê wahid û ehad re de di reşaşîyekî eşkere û şirkekî pir giran de lewitî ne.

Eşkereye ku bitenê ev mijar jî ji bo ku naveroka tewhîdê têkeve rojevê bes e.

Niha dibe ku hin mirov wiha bêjin:

"Belê, hûn heqdar in, hûn heqlî ne! Çawan ku ji vê ayetê û ji tefsîra wê jî fêm dibe pêgirtîbûna hilbijartina demokratîk xelet e. Lê belê divê ev jî bê zanîn ku ew kesên diçin ser sindoqên hilbijartinê ne ji bo armanc û meqseda veguhartina qanûnen Allah azze we celle deng û ray didîn. An jî ne ji bo dayîna rayedarîya hêza çekirina qanûnan bidîn hinek însanan rayên xwe davêjin sindoqan. Bi navê îslamê derdikevin holê... Ne bi armanceke wisan tevdigerin..."

Em ji van kesan re wiha cewab didîn û dibejîn: Eger em bala xwe bidîn vê hedîsê wê ev diyar bibe ku ehlê kitêb vê mijarê bi vê awayê nizanîbûn. Heta ku Adîyy b. Hatem jî vê heqiqatê ji Rasûlullah *aleyhîssalâtuwesselâm* seh dike hêja fêm dike û pê serwext dibe û îtîraz dike.

Herwiha eşkerehîya îbadeta wan ji xeyrî Allah *azze*

13. 16/Nahl, 44

we celle ji holê ranabe, weke ku çawan keşîşan ji xwe re kiribun rabb ev rastî jî li ber çavan bû û ne gûherî bû.

Lewre rayedarîya qanûnçêkerî tenê bitenê aîdê Allah e *azze we celle*. Ew Allah e ku bi nîmetên cûrbicûr kerem li însan kirîye. Xaliq ew e, raziq ew e. Hakimîyeta di milk û melekûtê de jî aîdê wî ye. Helbet yê ku di milkê xwe de teserrûfê bike jî ew bixwe ye. Ji bo zanîna vê mijarê ne hewceye ku mirovek mele be an jî feqetî kiribe. Mirovek di milkê xwe de bi dilê xwe tevdigere û teserrûfê dike. Weke vê Allah jî, hakimê yekane ye û otorîteya mutleq di destê wî de ye û heq û rayeya qanûnçêkerî jî aîdê wî ye.

أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ

"...Bala xwe bidin! (Dîqat bikin!) Xuliqandin jî, emir jî aîdê Allah e. Ew Allahê rabbê âleman çi qas mezin e." [14]

Her xwendevanek vê mîsâlê bila li ser xwe bide. Kî ji we destûr dide ku mirovekî xerîb were û li ser erd û milkê we li gor dilê xwe îş û teserrûfatan bike? Kesek jî, ji tiştekî wisan re destûr nade û dê vê karê wek xesp û zilim binirxîne.

Weke vê, ev erd û asîmân û temamên heyînî û însan tevde milkê Allah e *azze we celle*. Herweha Ji bo temamê insanan, ku ew jî di eslê xwe de milkê Allah in, tevlî ku heq û rayeya qanûnçêkerî aîdê Allah e hin kes radibin vê heqqê xesp dikin. Weke ku me li jor îzah kiribû, insan, xeletîya vê tiştê bi fitreta xwe bixwe jî dizane. Lê belê li pey vê heqîqeta fitrî nakeve û lê napirse. Ji ber vê sebebê jî îdraq nake ku ev tiştê kirîye cirmeke çi qas mezin e.

Mirov; ha rayeya xuliqandinê, ha rayeya qanûnçêkerîyê dide hin kesên ji xeynî Allah *azze we celle*, di navbera van her dû mijaran de qet tu ferq nîne. Di herdû rewşê de jî îbadet ji xeynî Allah ji hin kesên din re tê kirin. Di vê mijarê de hin ayetên cûda jî hene û nîşanî me didîn ku dayîna rayedarîya qanûnçêkerî ji însanan re kufreke eşkere ye.

إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ أَمَرَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

"... Hikûm bitenê yê Allah e. Wî emir li we kiriye ku hûn ji wî tenê re îbadet bikin. Lê belê pirên însanan bi vêya nizanin." [15]

Allah *azze we celle* di vê ayetê de beyan dike ku hikûm enceq aîdê wî ye; piştre îbadetên li her kes û tiştên ji xeyrî Allah men dike.

Demek kî însan, rayeya/yetkîya qanûnçêkerîyê bide kî; tê wê maneyê ku îbadetê jî teqdîmê wî dike. Tiştekî pir balkêşe ku hem di dewra Yusûf *aleyhîsselâm* de jî, di we dewra ku ev ayet nazil bibû jî û îro jî ekserîyetê însanan tênagihên ku ev bawerî aqîdeya heq e. An jî zehfê însanan naxwazin vê heqîqetê fêm bikin.

أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ شَرَعُوا لَهُمْ مِنَ الدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَنْ بِهِ اللَّهُ

"Gelo qey hinek şirîkên wan hene ku tiştên Allah destûra wî nedaye, ji wan re di dîn de dikin şerîet..." [16]

Ew kesên di mîjarên ku Allah *azze we celle* destûr nedaye wan de qanûnan çêdîkin, bi vê awayê ew bixwe ji Allah re şerîkan çêdikin.

Mîsaleke di vê esra me de ya herî eşkere yek jî; li gor lazimîya dînê demokrasîyê ji bo rayedarîya qanûnçêkerî tehsîsê hin însanan bikin tevîbûna hilbijartinê û bikaranîna dengan, yanê bi dayîna rayan e.

Belê, eger mirovek rayeya hakimîyetê bitemamî bide Allah, tê vê manê ku ew kes tenê bi tenê ji Allah re îbadetê dike. Weke din, eger vê rayeyê bide hin kesên din, di vê rewşê de ew êdî wî kesî ji xeynî Allah re şerîk çêkirîye û îbadetê jî li wî dike.

Dawîya Beşa (4.) Çaremîn

Dê Berdewam Bibe Înşaallah...

14. 7/Araf, 54

15. 12/Yusuf, 40

16. 42/Şûra, 21

'Sıdk, şartlar ne olursa olsun insanın sağa sola meyletmemesidir. Sıdk, Ashab-ı Uhdud kıssasındaki genç, Firavun'un kızının hizmetçisi kadın ve Enes b. Nadr gibi gerektiğinde canını verebilmektir; çünkü şehidin kanı nur ve nârdır/ateştir. Müslimlerin yolunu aydınlatan nur, kâfirlerin bağrını ve köklerini yakan nârdır.'

NUR VE NÂR

Berâ SÂİKA

Çınarlar yapraklarını sermişti. Ayaklarımın altında çatırdayan sesi etrafın sessizliğini bozuyordu. Efil efil esen sabah rüzgârıyla yere, önüme süzülenler de beni selamlar gibiydi. Deniz dalgasız, çarşaf gibi... Yük gemileri açıkta demirlenmiş... Severdim bu mevsimde yürümeyi. Kurumuş yaprakların süzülüşünü izleyip ellerimin arasında çatırdatmayı. Ömrün tükenişinin timsaliydi yapraklar. Gençliği andıran yeşilliği, ihtiyarlığı andıran sararışı ve nihayet ölümü andıran ufalanışı...

Yürümek, uzaklaşmak istemiştim biraz. Hastanenin ilaç kokulu atmosferinden biraz olsun kurtulmak. Saç ve sakalım berduşları andıracak şekilde birbirine girmişti. Aniden biriyle karşılaşsam korkunç bir heyulayı görmüşçesine feryat figan edilebilirdi. Bir haftadır Cerrahpaşa'daydım. Onun hastalığıyla hastaydım ben de. Bir anda, ansızın gelmişti bu hastalık. Musibet gerçekti. Ama başa gelmeden, sadece satırlara sıkışıp raflarda boy gösteriyordu. Şimdi ise dilim dualarla ıslanmış bir vaziyette bir güz günü yapraklarını döken bu çınarlar gibi tüm görüntümü bırakmıştım. Bir muayene ve ardından gelecek birkaç ilaçla bitecek sanmıştım. Tahmin edemezdim ciddiyetini... Şimdi akciğer iltihabı teşhisini koydular. Bir haftadır odasında işte. Şifa Rabbimden.

Mitili serdiğim hastane odasına girdiğimde gözlerini her zamanki gibi boşluğa dikip dalmıştı yine. Aslı Abla ara ara gelip ihtiyaçlarını gideriyordu. Pervane olmuş bir refakatçiydi. Teyzesiydi. Sessiz, içine kapanık bir kadındı. Odanın ahengine uygundu o da.

Odadaki sessizlik korosu birkaç gün devam etmişti. Ne ki dümenin başına geçmesi kaçınılmazdı. Eski günlerden açıyordum konuları. Neşeli olduğumuz anılardan. Bazen hafif bir tebessümle, kesik cümlelerle katılıyordu. Bazen de hastalığına aldırış etmezcesine küçük anılarını öykü tadında anlatıyordu. Sonra bir noktaya gelince aniden kesip birkaç zorlama ile sonlandırıyordu.

Bazen elindeki kitaplara boş ve dalgın gözlerle bakıyordu. Hareketsiz ve göz kırpmaları seyrekleşerek. Çıkmazı çok olan bu labirentin içerisinden almalıydım onu.

Günün bir bölümünde de Kur'ân okuyordum ona. Cennet tasvirlerinin olduğu ayetleri tekrar tekrar okuyor, İbrahim Hoca'dan aldığım tefsir notlarımı küçük küçük paylaşıyordum. Bakışları değişiyor, yüzüne anlamlı bir tebessüm ekleniyordu. Öykü de okuyordum.

Eski öykülerim vardı benim. Bir dönem karaladığım, bir demet kadar bile olmayan. Onları okuduğumda hayranlıkla dinlemişti. Bunları ben neden bilmiyorum, dedi. Mühim olmadığını, beğenmediğimi söylesem de *"iç dünyamı karaladığımı"* söylemişti.

Benim de var ama boş ver, dedi. Birkaç defa merak saldığım ajandasını sormuştum da vermemişti. Kadınlık hâlleridir, diye avuttum kendimi önce. Daha sonra *"kocasından bir şeyler gizleyen kadın"* esprileri ile başka girişimlerim de akamete uğramıştı. Sonraları da kendi hâline bırakmıştım.

Genellikle ben yokken dalardı. Çırpınırdı sessizce. Seslenmemi de duymazdı bazen. En son bir can simidi atardım da bu deryadan kurtarırdım. Ajandasından bahsediyorum. Sonra kapatır ve gelin evinden çıkarmak için uğruna liralar saydığım -ne menem bir âdetse- çeyiz sandığına saklardı.

Nuveyba benim eşimdir. Hem hayat arkadaşım hem can yoldaşım hem de dava kardeşimdir. Eş olması anneliğine, anneliği bir davaya hizmet etmesine engel olmamış, iyi bir insandır Nuveybam. Henüz üçünde olan Hafsa'dan arta kalan zamanlarını değerlendirir, boşa harcamaz Nuveyba. Zamanı harcayanlar, hoyratça harcardı her şeyi. Değerli kılıp değerlendirenler de her fırsatı değerli hâle getirirdi. Bilincindedir bunun.

Önceleri, merak sardığı bilgisayar bilgisini geliştirmişti. Kimi zaman hocaların cezaevinden yolladığı makale ve yazıları on parmak marifetiyle dijital ortama aktarırdı. Kimi zaman da kitap, dergi vb. yayınların tashihi ile uğraşırdı. Gece tüm gözler uyur, o ise göz nurunu akıtırdı dava ağacının köklerine. Elindeki işleri bitirir bitirmez en iyi dostlarıyla vakit

Nuveyba benim eşimdir. Hem hayat arkadaşım hem can yoldaşım hem de dava kardeşimdir.
Eş olması anneliğine, anneliği bir davaya hizmet etmesine engel olmamış, iyi bir insandır Nuveybam.

geçirirdi; kitaplarıyla. O kara ajandasında da deneme, öykü veya hatırat var, diye düşünüyordum. Ajandasıyla olan ilişkisi umarsız birini dahi Meraklı Melahat'e çevirirdi.

Boş ver, deyip geçiştirmesinde kalmıştım. Gece yarısına kadar refakatçi koltuğuna mıhlanmış vaziyette ikna etme çalıştım. Sonunda zafer benimdi. O dillere destan çeyiz sandığından alacak ve okuyacaktım.

Sabah, refakat sırasını Aslı Abla'ya verip o rüzgârla eve vardım. Hafsa'mın oyuncaklarına baktım. Küçümen kızımla günlerdir Elif Abla ilgileniyordu sağ olsun. Ali Abi'nin cezaevi ziyaretine gittiği zaman

Yusuf Ağabey'i ciddi bir istihbarat ağı ile kaçırmışlar. Düğünden bir gün öncesi. Sabaha kadar kâh yemek ısmarlatmalar kâh ıssız yerde bırakıp korkutmalar... Yetmemiş, evin önünde sokak ortasında menemen yaptırmışlar. Sokaktan geçenler de bedava film seyretmek için çakılı kalmışlar.

diliminde de cemaatten başka bir abla ilgileniyordu. Ev, şimdi onun neşesinden de yoksundu.

Malum çeyiz sandığından büyük bir heyecan ile aldım o karayı. Ardından hastanede aldım soluğu. Aslı Abla'nın gitmesinden sonra baş başa iken okuyacaktım. Anlaşma gereği. Vakit akşamı bulunca cemaatten gelen ziyaretçilerle beraber abla da gitmiş oldu.

Yıllardır sakladığı sırrını bu akşam paylaşacaktı benimle. Bu arada hastalığını unutmayayım. Hastalığı iyiye gidiyordu. Taburcu olacak diye de umut ediyorduk bu günlerde.

Uzatmayayım. Aldım elime ve bismillah, deyip başladım.

2008 yılına aitti ajanda. İlk sayfalarında karalanmış birkaç kitap notu, birkaç şiir dörtlüğü. Asıl olan, sürekli açıp okunmaktan kabarmış, nisan sonrası yazılı bölümdü:

"Bir nisan günüydü. Bahar kendisini göstermiş, ağaçlar gelinlikler içinde. Bakanın içini ferahlatıyordu. İsmi dahi geçince ferahlık hissi verirdi bu mevsim. Öyle ya. Mevsimlerin isimlerini çocuklara vermeyiz. Ama bu mevsim istisnaydı. Herkes baharı gözler. Yenilik, çıkış, yeni bir başlangıç arayan herkesin bekleneni idi bu mevsim. Sümeyra Ablamın düğünü de işte böyle bir zamandaydı.

Hazırlıklar haftalar öncesinden yapılmıştı. Salih Hoca gelecek, hem nikâhı kıyacak hem de âdet olduğu üzere konuşmasını yapacaktı. En heyecanlısı ablam ve damat Yusuf Ağabey'di. E damat olur da düğün âdetlerinin, gözü dönmüş şakaların denemesi yapılmaz mıydı? Tabi ya! Cenazeden bir farkı olsundu.

Yusuf Ağabey'i ciddi bir istihbarat ağı ile kaçırmışlar. Düğünden bir gün öncesi. Sabaha kadar kâh yemek ısmarlatmalar kâh ıssız yerde bırakıp korkutmalar... Yetmemiş, evin önünde sokak ortasında menemen yaptırmışlar. Sokaktan geçenler de bedava film seyretmek için çakılı kalmışlar. Menemen yaparken de bir yandan yumurtalar Yusuf Ağabey'in kafasına patlatılır olmuş. Menemenden önce menemen olmuş kısacası. Durur mu gençler. Önceleri kendilerine yapılan düğün seremonisinin acısını çıkartmışlar. Yetmemiş, bir de alçıya bulayıp üzerine kola şişesini dökmüşler ki sormayın. Düğün saatine kadar duvara dönüşmüş saç ve sakalının tadilatı ile uğraşmış garibim..."

Kendimi tutamayarak hafifçe güldüm ve içimden *"Bu mu eve buz gibi hava estiren?"* diyerek devam ettim okumaya:

"Neyse ki düğün günü son bulmuştu tatlı ızdırabı...

Davetliler yavaş yavaş düğünün yapılacağı alana gelmeye başlamışlardı. Güzel bir pazar günüydü nisanın. Bayanlar kendilerine ayrılan bölüme geçiyor, erkekler de güzel ve özenle hazırlanmış kürsünün karşısındaki masalarda yerlerini alıyorlardı. Çocuklar en güzel kıyafetlerini giymiş, günün keyfini iki bölüm arasında koşturarak çıkarıyorlardı. Düğün saatine yakın, davetlilerle dolup taşmıştı alan. İman dolu bir kalbin yüreğindeki umut tohumlarını çatlatan bir manzaraydı. Bahar, Müslimlerin baharını anımsatıyordu.

Salih Hoca'nın nikâh kıyması ve konuşma yapmasının ardından ayran çorbası, bamya, etli düğün pilavı, zerde ve irmik helvasından müteşekkil düğün yemeğine geçilecekti.

Hoca, babamın da içinde olduğu birkaç ağabeyin eşliğinde bahçeye gelmişti. Herkesle selamlaşırken baharın hoş meltemleri yüzümüzü okşuyordu.

Kürsüye sunucu Serhat Ağabey çıkmıştı. Giriş konuşmasını yaptıktan sonra Salih Hoca'yı, Yusuf Ağabey'i ve nikâh şahitlerini kürsüye davet etti. Salih Hoca da nikâh merasimini bitirip Resûlullah'ın duası ile tarafları tebrik etmişti.

Ardından hamdele ve salveleyle düğün konuşması başladı. Dinleyenlerin kulakları her zamanki gibi pür dikkat Hoca'daydı. Hoca'nın sesine sesler karışıyor, eşlik ediliyordu. Mesciddeki gibi sessizlik hâkim değildi. Salih Hoca'nın sesi bahçeden alana yayılırken kuşların cıvıltısı, kelebeklerin ağaçlar üzerindeki görsel şöleni, karşı evin çatısındaki güvercinlerin hoş kanat çırpmaları, çocuklara ayırılan az ötedeki alandan gelen oyun sesleri, taze bebeklerin inceden ağlama sesleri, yaprakların bahar rüzgârıyla çıkardığı sesler... Hepsi bir ahenk içerisindeydi.

Hoca da konunun girişini bitirmiş, can alıcı yerlerine akıcı ve vurgulu üslubu ile temas ediyordu. Sadakatten bahsediyordu. İslam davasına sadık olmanın gerekliliğinden. 'Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve sadıklarla beraber olun.' ayetindeki sıdka dikkat çekilmesi mühimdi. Sıddık olanların şehitlerden daha üstün bir mertebeye sahip olduğunu anlatan Nisa Suresi'nin 69. ayetinin altını birkaç defa çizmişim notlarımda... Demek ki çok etkilenmişim...

Konuşmanın, 'Sıdk, şartlar ne olursa olsun insanın sağa sola meyletmemesidir. Sıdk, Ashab-ı Uhdud kıssasındaki genç, Firavun'un kızının hizmetçisi kadın ve Enes b. Nadr gibi gerektiğinde canını verebilmektir; çünkü şehidin kanı nur ve nârdır/ateştir. Müslimlerin yolunu aydınlatan nur, kâfirlerin bağrını ve köklerini yakan nârdır.' bölümü hâlâ hafızamda tazedir.

Tüm dinleyicilerin tüylerini diken diken etmişti konuşma. Hoca'nın tumturaklı konuşması, bazen bir kıssayı anlatırken, sözcüklerin boğazına düğümlenip gözlerine zor hâkim oluşu; manevi atmosferi had safhaya ulaştırmıştı.

Konuşma bittiğinde babam ve Erdal Abi, düğün yemeğinin ikram edileceği masaya kadar eşlik edecekti Salih Hoca'ya. Her şey kendi seyrinde, bahara uyumlu bir hâldeyken ne olduysa oldu... Davetlilerin arasında oturan bir adamın gözlerine kan hücum etmiş; gözlerinde biriken kan, eline, eli de işaret parmağının tetiğe asılmasına sebep olmuştu. Her şeyi önceden hazır etmişti besbelli. Konuşmanın bitmesini, Salih Hoca'nın ayağa kalkıp akabinde yaşanacak hengâmeyi fırsat bilmişti. Ne ilginç, konuşma biter bitmez Allah, dinleyenleri imtihan etmişti. Onlara sadakatlerini sergileyecek bir fırsat sunmuştu. Sınanan ve sınavı geçen Serdar'dı. Çünkü en başından beri bu şapkalı adamdan, sürekli ayağını oynatmasından, o serin bozkır havasında terlemesinden şüphelenmişti. O hareket eder etmez kendini Salih hocanın önüne atmış ve 'dersi çok iyi anladım' der gibi, canını davasına şahit kılmıştı; önce şehitlerden, sonra sıddıklardan olmuştu, inşallah...

Ortalık kan revan... Bağrışlar, haykırışlar, ağlamaklı çığlıklar... Salih Hoca'nın ve Erdal Ağabey'in gözyaşları, Serdar Ağabeylerinin göğsündeki kanlarına karışmıştı.

'Babaaa!' Koşan iki kız vardı. Biri gelindi. Diğeri ben... Son kez baktı bize. Bir bize, bir Hoca'ya.

'Nur ve nârdır...' dedi. Şehadet kelimesini de şehadetinin başlığına koydu. Tebessüm düştü güzel yüzüne. Vechini sardı şehadetinin nuru.

İkimizi de öksüzlüğün ardından yetimlik sarmıştı..."

Benim de gözlerimi mıhlamış, kulaklarımı tıkamış, can simidi atılmaya muhtaç bir şekilde deryaya daldırmıştı bu kara defter... Nuveyba'nın eli omuzumda, *"Eve gidiyoruz."* cümlesiyle taburcu işlemleri dahi bitmiş, aynı sayfalara benim de pınarlarım akmıştı. Benim de bir öyküm vardı. Ben de yetimdim...

"O hâlde, sakın yetimi hor görüp üzme!" [1]

1. 93/Duhâ, 9

HİPNOZ 2

Dr. Seyfullah İslam
seyfullahislam@tevhiddergisi.net

Bilinçli zihin davranışlarımızı kontrol etmez; sadece ardında irademizin bulunduğu bir filtre gibi, bir kapıcı görevlisi gibi davranan ve bilinçaltına alınacak telkinleri inceleyerek bu telkinlerin bazılarının geri dönmesini sağlayan bir etkiye sahiptir; yani bildiğimiz irade gücüdür.

Âlemlerin Rabbi olan Allaha hamd, Resûlüne salât ve selam olsun.

Bir önceki yazımızda hipnozun kısa tarihinden, tanımlamasından ve tedavi alanından bahsetmiştik. Bu yazımızda da daha çok hipnozun içeriğinden ve teknik olarak ayrıntılarından söz edeceğiz inşallah.

Öncelikle bir hatırlatma yapalım: Hipnoz, çok net bilinmeyen kadim dönemlerden günümüze kadar tedavi yöntemi olarak kullanılmıştır.

Hipnoz, kişinin rahatsızlığına sebep olan inançların telkinlerle değişmesi ve bunun sonrasında da iyileşmeye yönelik değişimin olmasıdır. Bahsettiğimiz bu klasik hipnozda, hastanın rızası doğrultusunda ve talepleri ele alınarak telkinler verilir. Verilen telkinlerin bilinçaltı üzerinden beyne kabul ettirilmesi durumudur. Bu öyle bir ikna ki şiddetli migren, ağrısız doğum ve hatta narkozsuz ameliyatlara kadar tüm bu durumların tamamen korkusuz ve acısız geçmesini sağlayacak düzeydedir.

Beynin işleyişini konuşmadan hipnoza bir açıklık getirebilmemiz pek mümkün olmadığı için beynin işleyişi ile ilgili iki hususun anlaşılması gerekir:

Zihin; bilinç ve bilinçaltı olarak iki kısımdır.

Beyin dalgalarının değişik frekanslardan oluşan dalgaları mevcuttur.

Bilinçli hâlimiz; düşünerek, belli bir mantık çerçevesinde yaptığımız davranışlar veya şuurlu olduğumuz duygu hâlimizdir.

Bilinçaltı[1] ise daha anne karnındayken kayıtlara başlar ve annenin yaşadığı yoğun duygular dahi bebeğin bilinçaltına kaydedilir. Kişiliğin, karakterin, inançların ve davranış kalıplarının şekillendiği yerdir.

Bilinçaltı itaatkârdır. Düşünmez, sorgulamaz, kendisine ne söylenirse onu yapar.

Bilinçaltı, düşüncelerin ekilerek inanç ve davranışa dönüştüğü bölümdür. Bilinçli hâller yoğun, sık ve tekrarlı yaşandığında zamanla bilinçaltına kaydedilebilmektedir.

Bilinçaltına ters düşen herhangi bir olgu, bilinçli hâlin zorlanmasına ve o işi benimsememesine sebep olur; yani kişinin o eylemi içten ve samimi yapmasına engel olur.

Sahihi Buhari'deki bir rivayete göre Ebu Zer *(ra)*, bir keresinde Bilal'i Habeşi'yi kınayarak *"siyah kadının oğlu"* nitelendirmesi yaptığında Allah Resûlü *(sav)* hemen *"Ya Ebu Zer, sende hâlâ cahiliye kalıntıları var!"* diyerek uyarmıştır. Allah Resûlü aslında *''Sen cahiliyeye ait olan ve bilinçaltında yatan o durumdan hâlâ kurtulamadın.''* demiştir. Ebu Zer de yüzünü yere koymuş ve Bilal'e ısrarla ayağıyla yüzüne basmasını söylemiştir. Ebu Zer'in bu tavrı -Peygamber'in cahiliye kalıntısı olarak adlandırdığı- bilinçaltındaki düşüncesine tamamen ters düşen ve yüzünü toprağa koymasıyla bu durumu çok yoğun yaşayarak bilinçaltındaki kaydın, yani inancın yerine yenisini koyması demektir. Hatta bu olaydan sonra Ebu Zer'in kölesiyle hep aynı kıyafeti giydiği ve aynı kaptan yemek yemeye devam ettiği de bilinmektedir.

Bilinçli zihin davranışlarımızı kontrol etmez; sadece ardında irademizin bulunduğu bir filtre gibi, bir kapıcı görevlisi gibi davranan ve bilinçaltına alınacak telkinleri inceleyerek bu telkinlerin bazılarının geri dönmesini sağlayan bir etkiye sahiptir; yani bildiğimiz irade gücüdür.

İşte hipnoz ile amaçlanan; bilinçli, şuurlu hâlin direnç göstermesini engelleyerek, verilen mesajın bilinçaltına ulaşmasını ve özellikle de zamanla kaydedilmesini sağlamaktır.

Beyne genel olarak bakıldığında çok ilkel bir işleyişe sahip olduğu söylense de aslında mükemmel ve kusursuz bir biçimde yaratılmıştır. Beyin bir elektrokimyasal organdır; yani beyin, işleyişinde hem elektriksel hem de kimyasal aktiviteye ihtiyaç duyar. Bu elektriksel aktivite, farklı beyin dalgalarından sorumludur. Belirli bilinç durumları ve ruh hâllerinde, belirli beyin dalgaları harekete geçmektedir. Her aktivitenin, zihinsel durumun ve düşüncenin bir çeşit beyin dalgası yayabildiği karmaşık, etkileyici ve mükemmel bir süreçtir.

Beyne genel olarak bakıldığında çok ilkel bir işleyişe sahip olduğu söylense de aslında mükemmel ve kusursuz bir biçimde yaratılmıştır. Beyin bir elektrokimyasal organdır; yani beyin, işleyişinde hem elektriksel hem de kimyasal aktiviteye ihtiyaç duyar.

Beyin dalgaları alfa, beta, delta, teta ve gama gibi isimlerle adlandırılmaktadır. Gün içerisinde beyin bu beş çeşit beyin dalgasını aktif tutar. O an ne yaptığımıza bağlı olarak beyin dalgaları beynin bazı bölgelerinde daha aktif, diğer alanlarda da daha az aktif olmakta; ancak dalgalar hiçbir zaman kendi başına tamamen *"kapalı"* olmamaktadır.

1. *Günümüzde "bilinçaltı" yerine "bilinçdışı" ifadesi kullanılmaktadır; ancak "bilinçaltı" daha çok bilinen bir terim olduğu için burada bu ismi kullandık.*

Hiçbir beyin dalgası diğerinden daha önemli değildir. Sağlıklı ve normal olan durum, her bir dalganın olması gereken düzey ve zamanda aktif olmasıdır.

Örneğin, alfa dalgaları beynin ön kısmında aktif olduğunda sizi biraz endişeli ve gergin hissettirecektir. Bununla birlikte bu alfa dalgaları beynin arka kısmında aktif olduğunda ise ideal bir gevşeme ve rahatlama hâli hissedilecektir.

Hiçbir beyin dalgası diğerinden daha önemli değildir. Sağlıklı ve normal olan durum, her bir dalganın olması gereken düzey ve zamanda aktif olmasıdır.

Elektroensefalogram (EEG) denilen bir cihazla beyin dalgaları ölçülebilmektedir. Epilepsi (sara) gibi bazı beyin ve sinir hastalıklarının değerlendirilmesinde yaygın olarak kullanılmaktadır.

Alfa dalgaları; özellikle uykuda değilken, uyku öncesinde, sakin ve alacakaranlık zamanlarda ortaya çıkmaktadır. Rahatlama ve gevşemeye hazır olduğumuz zaman oluşur. Sık sık baş ağrısı yaşayan insanların sakin ve karanlık bir yerde bekleyip ardından uykuya dalmaları sonrasında ağrılarının geçmesi; aslında beyin dalgalarının gün boyu düzgün, zamanında ve beklenen düzeyde olmamasından da kaynaklanmaktadır. O sakin, karanlık ortam ve uyku ise farklı beyin dalgalarının aktif olmasını sağlamaktadır.

Bunun gibi başka örnekler de verilebilir:

Yüksek düzeyde bir alfa dalgası odaklanmamıza engel olup enerjimizin olmadığını hissettirebilir.

Düşük alfa dalgaları sinirliliğe, strese ve uykusuzluğa sebep olabilir.

Düşük seviyede beta dalgaları ise rahat, hatta aşırı rahat olmaya neden olacak; üstelik olmaması gerektiği durumlarda sık sık düşük seviyede olursa kişinin depresif bir hâle girmesine de yol açacaktır...

İdeal düzeydeki beyin dalgaları, daha açık ve odaklanmış biri olmamıza ve beyinsel aktivitelerimizi daha sağlıklı yapmamıza yardımcı olur.

Genelde hastanın rızası doğrultusunda ve talepleri ele alınarak telkinler verilir ve bilinçaltına ulaşmaya çalışılır, demiştik. *"Rızası veya herhangi bir talebi olmadığı hâlde kişinin bilinçaltına ulaşılması ya da müdahale edilmesi mümkün müdür?"* diye sorarsanız EVET mümkün; ancak bu klasik tıbbi hipnozla yapılamaz, diye cevap verebiliriz. Konunun devamını ve özellikle bu soruyu bir sonraki yazımızda ele alacağız, inşallah...

Duamızın sonu Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamdetmektir.

Hayata dair düzenlemeler, yasaklar ve serbestlikler koymaya yetki sahibi olan yalnızca Allah'tır (cc). O'nun izin vermediği, hakkında hükmünü kesin olarak belirttiği veya insanlara serbest/yasak kıldığı bir şeyi insanlara helal ya da haram kılacak, Allah'ın hükmünü değiştirecek kimse yoktur. Kimsenin böyle bir hakkı yoktur.

ER-RABB OLAN ALLAH

Ömer AKDUMAN

Allah'ın Adıyla...

Cibril, Peygamber'e *(sav)* *"İman nedir?"* diye sordu. Peygamber bu soruyu *"İman; Allah'a, meleklerine, Kitaplarına, resûllerine, ahiret gününe, hayrı ve şerri ile kadere inanmandır."* şeklinde yanıtladı.

Daha önceki yazılarımızda Allah'a *(cc)* iman bahsine girmiştik. Demiştik ki Allah'a iman etmek konusunu Kur'ân-ı Kerim ve sahih sünnette incelediğimiz zaman karşımıza şu hususlar çıkar:

1. Allah'ın Güzel İsimleri ve Yüce sıfatları (Esma ve Sıfat)

2. Allah'ın İlahlığı (Uluhiyet)

3. Allah'ın Rabliği (Rububiyet)

İlk iki başlığı iki ayrı yazıda anlatmıştık. Bu yazımızda Allah'a *(cc)* imanın üçüncü kısmı olan *"Rububiyet/Rabblik"* konusunu ele alacağız inşallah.

c. Allah'ın Rabliği

Lügatte Rabb Kelimesi

Rabb kelimesinin kökü *"ra-be-be"* olarak kaydedilmiştir ve asıl anlamı terbiye etmek/yetiştirmektir. Bu da bir şeyi olgunluk seviyesine gelince-

ye kadar aşama aşama inşa etmek anlamına gelir. Islah etmektir. فَرَسٌ مَرْبُوبٌ, eğitilmiş/ıslah edilmiş at anlamındadır.

Rabb; malik/sahip, efendi, kayyım/yönetici, işleri tedbir eden/düzenleyen, eğiten/terbiye eden, nimet veren anlamlarındadır.[1]

Tüm bu anlamlar, yalnızca Allah *(cc)* için geçerlidir.

• Terbiye eden/Islah eden, Allah'tır:

"... Şayet üzerinizde Allah'ın lütfu ve rahmeti olmasaydı içinizden hiç kimse ebediyen arınamazdı. Fakat Allah, dilediğini temizleyip arındırır." [2]

Yaratan Allah'tır. Yaratıcının Allah olduğu konusunda akıl sahibi iki insan ihtilaf edecek değildir. Genel ve özel anlamda yaratan, önceden yarattığı gibi yaratmaya devam eden, insanların yaptıkları eylemleri dahi yaratan Allah'tır.

• Malik/Sahip olan, Allah'tır:

"De ki: 'Ey mülkün sahibi olan Allah'ım! Dilediğine mülk verir, dilediğinden mülkü alırsın. Dilediğini izzetli kılar, dilediğini zelil edersin. Hayır senin elindedir, şüphesiz ki sen, her şeye kadîrsin.' " [3]

• İşleri tedbir eden/düzenleyen, Allah'tır:

"... 'İşleri çekip çeviren/yöneten kimdir?', 'Allah'tır.' diyecekler. De ki: 'Öyleyse korkup sakınmaz mısınız?' " [4]

• Nimet veren, Allah'tır:

"Allah'ın nimetlerini saymaya kalksanız onu kuşatıp kapsayamazsınız..." [5]

Kur'ân ve Sünnette Rabb İsmi

Kur'ân-ı Kerim'de ve sahih sünnette *"Rabb"* isminin kullanıldığı çok fazla nas mevcuttur. Bu naslar okunduğu ve üzerinde durulduğu zaman konunun hakikati ve ehemmiyeti daha güzel anlaşılacaktır:

*"De ki: 'Size gökten ve yerden rızık veren kimdir? Kulakların ve gözlerin sahibi kimdir? Kimdir ölüden diriyi, diriden ölüyü çıkartan? İşleri çekip çeviren/yöneten kimdir?', 'Allah'tır.' diyecekler. De ki: 'Öyleyse korkup sakınmaz mısınız?' **İşte bu, sizin hak Rabbiniz olan Allah'tır."*** [6]

*"Şüphesiz ki **sizin Rabbiniz**, altı günde gökleri ve yeri yaratan, sonra arşa istiva eden Allah'tır. Gündüzü, ısrarla kovalayan geceyle örter. Güneş, Ay ve yıldızları emrine amade kılıp, boyun eğdirendir. Dikkat edin! Yaratmak da emretmek de Allah'a aittir. **Âlemlerin Rabbi olan Allah, ne yücedir**."* [7]

*"**İşte bu, Rabbiniz olan Allah'tır**. O'ndan başka (ibadeti hak eden) hiçbir ilah yoktur. Her şeyin yaratıcısıdır. (Öyleyse) yalnızca O'na kulluk edin. O, her şeyin üzerinde (gözetleyen, denetleyen ve işlerini yürüten) Vekil'dir."* [8]

"De ki: 'Şüphesiz ki benim namazım, kurbanım, hayatım ve ölümüm âlemlerin Rabbi olan Allah içindir.' " [9]

*"Şüphesiz **sizin Rabbiniz**, gökleri ve yeri altı günde yaratan, sonra arşa istiva eden, işleri yöneten/çekip çeviren Allah'tır. O'nun izni olmaksızın hiç kimse şefaat edemez. İşte, Rabbiniz olan Allah budur. (Öyleyse) O'na ibadet edin. Öğüt almaz mısınız?"* [10]

1. *Lisanu'l Arap; Müfredatu'l Kuran; Mekayısu'l Luğa, Rabb maddesi.*
2. *24/Nûr, 21*
3. *3/Âl-i İmran, 26*
4. *10/Yûnus, 31*
5. *16/Nahl, 18*
6. *10/Yûnus, 31-32*
7. *7/A'râf, 54*
8. *6/En'âm, 102*
9. *6/En'âm, 162*
10. *10/Yûnus, 3*

Allah Resûlü *(sav)* Tevbe Suresi'nin 31. ayetini şöyle açıklar:

"(...) Adiy, Medine'ye geldi. O, Tay kavminin lideriydi. Boynunda gümüş bir haçla Resûlullah'ın huzuruna girdi. Resûlullah, Tevbe Suresi'nin 31. ayetini okuyordu:

'Onlar Allah'ı bırakıp din bilginlerini, abidlerini ve Meryem oğlu Mesih'i ***rabler edindiler****. (Oysa) onlar* ***yalnızca bir olan ilaha ibadet etmekle emrolunmuşlardı****. O'ndan başka (ibadeti hak eden) hiçbir ilah yoktur. (Allah) onların şirk koştuklarından münezzehtir.'* [11]

Adiy, Peygamber'e 'Onlar, din adamlarına tapmadılar ki!' dedi. Resûlullah, 'Evet; fakat din adamları, onlara ***helali haram, haramı helal kıldılar****. Onlar da tabi oldular.* ***Bu, onların, din adamlarına ibadetidir.' buyurdu****."* [12]

Zikrettiğimiz ayet, hadis ve bunların dışında konuya dair diğer nasları inceleyen âlimler, üç hususu özel olarak beyan etmişlerdir:

1. Husus: Allah'ın *(cc)* *"Rabb"* olarak bilinmesi, daha doğru bir ifade ile birlenmesi/tevhid edilmesi şu cümlede özetlenmiştir: *"Rububiyet; Allah'ı, Allah'ın fiillerinde birlemektir."*

2. Husus: Allah'ın *(cc)* Rablik sıfatları ve kendisinde birlenmesi gereken fiilleri beş başlıkta toplanır:

a. Yaratma: Yaratan Allah'tır. Yaratıcının Allah *(cc)* olduğu konusunda akıl sahibi iki insan ihtilaf edecek değildir. Genel ve özel anlamda yaratan, önceden yarattığı gibi yaratmaya devam eden, insanların yaptıkları eylemleri dahi yaratan Allah'tır.

b. Rızık Verme: İnsanoğlunun, cinlerin ve yaratılmış tüm varlıkların maddi manevi tüm ihtiyaçlarını karşılayan; dilediğine rızkı genişletip yine dilediğine imtihan vesilesi olarak rızkı daraltan; bir zaman zengin kıldığını başka bir zaman fakir kılabilen ya da aksini yapmaya muktedir olan Allah'tır *(cc)*.

c. Kâinat Olaylarını Yönetme: Kâinatta gerçekleşen tüm olaylar/değişiklikler/düzenlemeler Allah'tandır *(cc)*. Yağmuru yağdıran; öldüren ve dirilten; güneşi, ayı, sair gezegenleri ve yıldızları bir yörüngede hareket ettiren; her şeyi ince bir hesap içerisinde yürüten Allah'tır.

d. Varlığın Sahibi Olma: Tüm mevcudatın, yani varlığın yegâne/tek/ortaksız sahibi Allah'tır *(cc)*. Onun dışında ona ortak olarak nispet edilenlerden münezzehtir/uzaktır. Hiçbir yaratılmış, hiçbir varlığın ebedî ve hakiki sahibi değilken her şeyin asıl sahibi ve her şeyin ebedî sahibi Allah'tır. Hakiki ve ebedî malik olduğu için de yaratılmışların hayatına hükmetmeye tek hak sahibi olan yine O'dur. Şefaatin tümü ona aittir. Şefaati O'ndan başkasına nispet edenler, apaçık yolun ortasında sapmış olan sapkınlardır.

e. Hükmetme/Kanun Koyma: Hayata dair düzenlemeler, yasaklar ve serbestlikler koymaya yetki sahibi olan yalnızca Allah'tır *(cc)*. O'nun izin vermediği, hakkında hükmünü kesin olarak belirttiği veya insanlara serbest/yasak kıldığı bir şeyi insanlara helal ya da haram kılacak, Allah'ın hükmünü değiştirecek kimse yoktur. Kimsenin böyle bir hakkı yoktur. İnsanların âlim, zalim ya da hâkim olmaları, böyle bir hakka sahip oldukları anlamına gelmez. Kendi vazifelerini bırakıp Allah'ın sınırlarına müdahale etme hakkını kendisinde gören hadsizler; inkâr ve tekfir edilmesi gereken tağutlardır. Bu konuyu yüce Rabbimiz, Bakara Suresi'nin 256. ayetinde izah etmiştir.

3. Husus: Allah *(cc)* için yukarıda zikredilen fiiller, sıfatlar ve zikredilmeyen bütün fiiller ve sıfatlar, Allah'ın ilah olarak birlenmesini gerektirir. Yani Rabb olan; yaratan, rızık veren, kâinat olaylarını yöneten, varlığın sahibi olan ve hükmeden/kanun koyan Allah ise kulluğun da yalnızca ona yapılması gerekir. Bu konuda şu ayeti beraberce okuyabiliriz:

"Şüphesiz ki Allah, benim Rabbim ve sizlerin Rabbidir. O'na ibadet edin. Bu (sizi davet ettiğim yol), sırat-ı mustakimdir/dosdoğru olan yoldur." [13]

11. *9/Tevbe, 31*
12. *Tirmizi, 3095; İbni Ebi Hatim, 10057-10058*
13. *3/Âl-i İmran, 51*

Cahiliye her zaman için kadına zulmetmekte, katı davranmakta, hakir düşürmekte ve küçümsemektedir. Kadını bundan ancak Allah'ın; bütün insanlığı düzene koymak, yeryüzünde adaleti yerleştirmek için indirmiş olduğu şeriatı kurtarabilir.

İNSİLÂH

Kübra ERDEM

Kur'ânî bir kavram olan *insilâh*[1], iç içe geçmiş iki şeyin birbirinden ayrılması, birinin diğerinin içinden çıkarak görünür olması demektir. Allah, haram ayların sonlanıp yeni bir ayın başlamasını/ortaya çıkmasını bu kelime ile ifade eder.[2] İç içe geçmiş gece ve gündüzün birbirinden sıyrılması da bu kelimeyle ifade edilmiştir.[3] Bundan daha dikkat çekici olanı ise Allah'ın lütfettiği kimlikten sıyrılan kişinin de Kur'ân'da bu kelimeyle anılmasıdır. Yüce Allah'ın *(cc)* kendisine ayetler vererek âlim kimliği kazandırdığı bir zat, dünyaya meylederek bu kimlikten sıyrılmış ve hevasına uyan yeni bir kimliğe razı olmuştur. Tüm bu süreç, insilâh kelimesiyle açıklanır:

"Onlara, ayetlerimizi verdiğimiz kişinin durumunu anlat. O, ayetlerimizden ***sıyrılmış****, (derken) şeytan onu kendisine uydurmuş ve (bütün bunların neticesinde) azgınlardan olmuştu. Şayet biz isteseydik onu (kendisine verdiğimiz ilim ve deliller sayesinde) yüceltirdik. Fakat o, dünyaya meyletti ve hevasına/arzusuna uydu."* [4]

---

1. *Arap lügatinde iç içe geçmiş iki şeyin birbirinden sıyrılması demektir. Kabuk değiştirmek, soyulmak, sıyrılmak anlamlarında kullanılır. (Bk. Ebu Hanzala Hoca, Esma-i Hüsna Dersleri, Allah'ın İlminin Tecellisi)*
2. *Bk. 9/Tevbe, 5*
3. *Bk. 36/Yâsîn, 37*
4. *7/A'râf, 175-176*

Hevanın kalbe galip gelmesi sonucunda Allah'ın (cc) seçip takdir ettiği kimliğe razı olmayanlar, şeytanların kıskacında bir insilâha/dönüşüme mahkûmdur. Kul, kabuğundan sıyrıldıkça fıtratındaki aidiyet duygusunu, nefsinin –*hakikatte şeytanın*- izinde başka bir tarafa yönlendirir. Modern insanın bugünkü dönüşümü de aynı cihetle gerçekleşmiştir. Öz kimliğiyle var olamayan toplum insanı, *kendini gerçekleştirmek* için cahiliyenin ona arz ettiği suni değerlere, fikir akımlarına rağbet göstermek zorundadır. Onun, mensubu olduğu düşünce de amaç edindiği ülkü de iradesi sonucu geliştirdiği bir seçim değil, toplumda tutunma ve varlık gösterme mücadelesinin teminatı mesabesindedir. İddiamız odur ki modern/cahilî bir insilâh olan **feminizm**, bu kaygının bir ürünüdür; İslam'ın kazandırdığı mevkiden koparılan kadınların, bugün kendisiyle vücut buldukları bir ses olarak yükselmiş ve bu sesin yankıları sokağımızdan, hatta evimizden dahi işitilir seviyeye ulaşmıştır.

İslam dışı yollara tevessül etmeyi, kartvizit arayışı ile açıklayacak olursak böyle bir arayışa sevk olunan kişinin, fikir ve ideoloji pazarlayıcılarının nasıl açık bir hedefi/müşterisi hâline geldiği de anlam kazanacaktır. Bu teşhis merhalesi, çözüm ortaya koymak bakımından hayatidir. Ama önce, yığınları sarıp kuşatan salgının nasıl sinsice ilerlediğini anlamak gerekir.

Feminizm Ülkemizde Nasıl Tutundu?

"Feminizm; en basit, en öz tanımıyla bireysel ve toplumsal hayatın ölçülerinde –hayatı sürdürmenin, varlığı algılamanın, olay ve olguları değerlendirmenin ölçüleri olarak- ilahi, vahyî, aşkın ve hatta geleneksel, yani kadim olan bütün değerleri bir tarafa bırakıp sadece ve sadece kadının kendi değerlerini, anlayışlarını, beklentilerini, tutumlarını ölçü hâline getirmesidir." [5]

Geçmişten günümüze cahiliyenin her tonunu müşahede eden kadınların iki aşırılıktan[6] diğerine sürüklenmesi uzun soluklu, acelesiz; fakat etkili bir manipülenin sonucunda gerçekleşti. Manipülasyon, erkeklerin kontrolündeki kadınların hedef tahtasına oturtulup muhatap kılınması için aradaki engelleyici unsurların –*geleneğin, ataerkil toplum yapısının, ahlaki-dinî değerlerin*- ortadan kaldırılmasını gerektiriyordu. Söz gelimi Avrupa'da sanayileşme süreciyle başlayan yozlaşma, özgürlük adı altında önce erkeklerin, akabinde kadınların ifsat edilmesine yol açmıştı. Türkiye'deki büyük çözülmenin ilk adımı da henüz eğitim sorunu diye bir şeyin varlığından bile habersiz olan doğu illerindeki kız babalarının *bilinçlendirilmesi* ile atıldı. *"Kız çocuklarına eğitim hakkı"*, sivil toplum kuruluşları ve sistemin yumuşak gücü olan medya eliyle âdeta sloganlaştırıldı.

"Aslında algı yönetimi ve manipülasyon tekniklerinin ardında yatan temel ilke gayet basittir: Eğer silah üretiyorsanız savaşa ihtiyacınız vardır, ilaç üretiyorsanız hastalığa. Eğer bilgi üretiyorsanız da cehalete...

Bütün bilinçlendirme kampanyaları ilk olarak, bize, bizim cehaletimizi anlatarak işe koyuluyor. "Baba beni okula gönder" mottosuyla afişe edilen kız çocuklarının manidar bakışları altında ezilip mahcubiyet hissetmemiz, devlet eliyle yürütülen bu kampanya ve projelerin ne denli başarılı olduğunun en bariz göstergesidir.

'Eğitim ve bilinçlendirme' algı yönetmenleri ve manipülatörlerin kullandığı önemli anahtar kavramlar arasındadır. Yeni bir tutum ve inanç yerleştirmenin ya da halka yeni davranışlar öğretmenin yolu 'eğitmekten' geçiyor. Bütün bilinçlendirme kampanyaları ilk olarak, bize, bizim cehaletimizi anlatarak işe koyuluyor." [7]

"Baba beni okula gönder" mottosuyla afişe edilen kız çocuklarının manidar bakışları altında ezilip mahcubiyet hissetmemiz, devlet eliyle yürütülen bu kampanya ve projelerin ne denli başarılı olduğunun

5. *Celaleddin Vatandaş, Denge Radyo, Gündem Özel*
6. *Normalin altındaki aşırılık olan "töre", "gelenek" ve "örf" tefriti, olması gerekenin üstündeki aşırılık olan "feminizm" ise ifratı temsil etmektedir.*
7. *Algı Yönetimi ve Manipülasyon, s. 49-50*

en bariz göstergesidir. Hakeza üniversiteli kızların 28 Şubat sürecinde maruz bırakıldığı zulmün, medya tarafından devamlı servis edilmesi de daha sonra gelecek serbestliğin halk nazarında bir kazanım ve zafer gibi algılanmasında etkili olmuştur. Sistem, başörtüsü yasağını uzun süre yürürlükte tutarak eğitim hakkı ile fazlasıyla uyuşturulmuş kızların devlet dairesinde, kamuda, okulda başörtülerini çıkarttırarak onları laik ve seküler yaşamın bireyi kılmadı. Böylesi bir yol içteki öfkeyi ve kini diri tutabilirdi. Zaten sayılı azınlık dışında buna yanaşan pek kimse olmamıştı. Bunun yerine sistem, *"eğitim imkânı"* ilizyonunu yedirerek bizzat başörtüleriyle onları laik ve seküler hayata entegre etti. Bugün meclis kürsülerinde, parlamentoda, TV programlarında kanaat önderliğine soyunan başı örtülü jenerasyonun siyak ve sibakına bakılırsa *"okul"* yoluyla nasıl eğitildikleri daha bir netlik kazanacaktır. *"Dindar nesil yetiştireceğiz!"* aldatmacasıyla özellikle dindar/muhafazakâr ailelerin çocuklarına yönelik oynanan oyunların, laik-demokrat düzenin devamını ve meşruiyetini sağlayacak oranda feminist, deist, laik ve seküler nesil ortaya çıkarması ise ayrıca düşündürücüdür. Gelinen noktada feminizm ve kadın hakları mavrasının, siyasilerin danışıklı dövüş arenasında oy devşirme aracı olarak kullanılması, istenilen sonucun hangi mahiyette olduğuna örnek teşkil etmektedir.

Alnı Secdeli Münselih[8]: Kadem

Okyanus ötesinden ülkemize imece usulü ilerleyen siyasetin hitap kitlesi genişleyince devlet, bu görevi Avrupa fonlu ve tam teşekküllü bir kurum olarak karşımıza çıkan *"Kadem"*e[9] tevdi etti. Kadem'in amaçları ve devlet temelli politikaları, onun savunucularının dilinde şöyle açığa çıkıyor:

"Kadem, Müslüman kadınlara ve muhafazakâr topluma bir imaj çiziyor, bu da güçlü kadın imajı; çalışan, kamusal alanda var olan, sözünü insanlara, kitlelere duyurabilen... Kadın meseleleriyle ilgili politikalarda bir söz ve bir ses olan, kendine yer edinmiş bir dernek."

Bu açıklama birçok açıdan trajikomik olduğu gibi esasen gerçeği de yansıtmamaktadır. Öncelikle güçlü kadın imajının çalışan kadın üzerinden yorumlanması ve değer görmesi, bu söylemi benimseyen muhafazakâr kitleler için oldukça paradoksal bir durumdur. Çünkü *"çalışmak"* eylemi haddi zatında erkeğe has bir istidat olduğundan, çalışmanın kadınlar için gücü temsil etmesi; feminizmin başından bu yana karşı çıktığı *"eril cinsiyet" rolünün* yüceltilip kadının fıtrî hasletlerinin, görev ve meziyetlerinin tahfif edildiği anlamına gelir ki göz ardı edilen kısım da burasıdır. Aslında eşitlikçi anlayışa göre kadına ve erkeğe ait ayrı roller yoktur; fakat bu da içimizden olan *yeşil feministlerin* inkâr edemeyecekleri kadar kati ayetlerin zıddına tekabül eder.

"Allah'ın bir kısmınızı diğer bir kısmınıza üstün kıldığı şeyleri temenni etmeyin. Erkeklere kazandıklarından bir pay, kadınlara da kazandıklarından bir pay vardır. Allah'tan fazlını isteyin. Şüphesiz ki Allah, her şeyi bilendir.

Allah'ın bir kısmını (erkekleri) diğer bir kısmına (kadınlara) üstün kılması ve mallarından harcamaları nedeniyle erkekler, kadınlar üzerinde idare edicidir. Saliha kadınlar, gönülden Allah'a itaat eden ve gaybta (kimsenin olmadığı yerlerde) Allah'ın koruduğu (iffet, mal gibi şeyleri) koruyan kimselerdir." [10]

Yine Kadem'in kadınlara tanıdığı geniş yelpazeli boşanma hakkı, süresiz nafaka, istihdam alanı gibi *ayrıcalıklar*; iddia edildiği üzere kadını güçlendirici ve özgürleştirici hamleler değil, bilakis kendini İslâm'a nispet eden feminist kadınların, Allah'ın *(cc)* yüklediği rollere düşman olmalarıyla sonuçlanan yasal düzenlemelerden ibarettir.

Sonuç olarak sadece AKP iktidarının ihdas ettiği neo-İslamcı, eğitimli ve *türedi* tiplerin değil; alt sınıfın da bakiyesindeki ilahi ve kültürel kodları, cahiliyenin altın tepside sunduğu ölçeklerle takas etmesi, kadınlara, istenen payeyi kazandırmak yerine asıl kimliğinden soyutlayıp alaşağı etmiştir.

"Kadını evde annelik görevi, yetişen neslin bakımı için kabul etmek ve onu bu göreve ayırmak, kadına karşı zulüm ve küçümseme değildir. Fakat kadını hamile kalıp çocuk doğurduğu ve başka bir şey yapmadığı için ayıplamaya başladığı zaman, cahiliyenin kendisi durumu bu noktaya getirmiştir.

8. *"İnsilâh" kelimesinin ismi faili soyulmuş, sıyrılmış, kabuk değiştirmiş olana denir.*

9. *Kadın ve Demokrasi Derneği'ne*

10. *4/Nîsa, 32-34*

Cahiliye her zaman için kadına zulmetmekte, katı davranmakta, hakir düşürmekte ve küçümsemektedir. Kadını bundan ancak Allah'ın; bütün insanlığı düzene koymak, yeryüzünde adaleti yerleştirmek için indirmiş olduğu şeriatı kurtarabilir:

'And olsun biz, Resûllerimizi apaçık delillerle gönderdik ve onlarla birlikte kitabı ve (adalet) ölçüsünü indirdik ki insanlar adaleti yerine getirsinler.' [11]

Tarih boyunca görülegelmiş bütün cahiliyeler kadını gerçek görevi dolayısıyla ayıplamış ve onu bu görevi dolayısıyla erkeğe karşı aşağılık duygusuna itmiştir. Oysa yüce Allah'ın indirmiş olduğu vahiy şöyle buyurmaktadır:

'Biz, insana ana-babasını tavsiye ettik. Anası onu nice sıkıntılara katlanarak (karnında) taşıdı. Onun (memeden) ayrılması da iki yıl içinde olmuştur. (Onun için biz, insana:)'Bana ve ana babana şükret, dönüş banadır.' (diye öğüt verdik.)' [12]

Burada tavsiye ana baba hakkında yapılmakla birlikte en büyük tekrim, onu 'nice sıkıntılara katlanarak' taşıyan anneyedir.

Adamın biri 'İnsanlar arasında benim iyi arkadaşlığıma en lâyık olan kimdir?' diye sorunca, Resûlûllah, ona: 'Annendir.' diye cevap verdi. Adam: 'Sonra kimdir?' diye sorunca yine: 'Annendir.' buyurdu. Adam yine: 'Sonra kimdir?' diye sorunca Resûlullah yine: 'Annendir.' cevabını verdi. Adam bir daha: 'Sonra kimdir?' deyince Peygamber: 'Sonra babandır.' diye cevap verdi.[13]

Bu hadis-i şerif, anneyi yüceltmekte ve annelik görevini üstün bir şeref olarak değerlendirme konusunda net ifadeler taşımaktadır.

Zevce olarak kadına gelince işte yüce Allah'ın bu konuda gösterdiği yol:

'Onlarla (zevcelerinizle) iyi geçinin, eğer onlardan hoşlanmazsanız bilin ki sizin hoşlanmadığınız bir şeyde Allah çok hayır takdir etmiş olabilir.' [14]

Kadını yalnızca görevine tahsis eden ilahi düzen, bundan dolayı kadını ayıplamamış ve küçük düşürmemiştir. Bilakis bu görevi dolayısıyla şereflendirmiş, bu görevi yaparken de onu daha bir tekrim etmiş ve şöyle seslenmiştir: Onun bu görevi yerine getirmesi, Allah'ın rızasını kazanmanın ve cennete ulaşmanın yoludur." [15]

Asıl Olana Rücu

Erkek olsun kadın olsun, İslam'ın, bireyi birey olarak var eden değerler dizilimi; insanı önceleyen başka hiçbir ideolojide karşılığı bulunmayan tabiatüstü bir disiplindir. Modernitenin ise sabiteleri yoktur. Ölçülerini heva belirler. Bu yüzden hevayı referans alan bütün zihniyetler, iradeyi devre dışı bırakan bir temellendirmeyle ölçeklenir. Değişime, kılavuza ve onaylanmaya muhtaçtır. Müslim olan kul ise varlığını başkalarına teyit ettirmeye ihtiyaç duymayan, inancında itminan sahibi kimsedir. Şu hâlde herkes için hür irade ancak vahyin ölçülerine teslim olmakla tecelli edecektir.

Aslından sıyrıldıkça değişen ve dönüşen yığınların ıslahı, yaratıldığı fıtrata; tevhid dinine ve onun toplumsal refaha taalluk eden ahkâmına rücu etmekle mümkündür. Çünkü sapmanın sebep olduğu tahribatın izlerini ne vaazcı sofi takımının kürsülerinde yükselen kof nasihatler ne de beşer akılların ve hevaların geliştirdiği *"güncellemeler"* silebilir.

Davamızın sonu âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd etmektir.

11. 57/Hadîd, 25
12. 31/Lokmân, 14
13. Buhari, Müslim
14. 4/Nîsa, 10
15. Çağdaş Fikir Akımları, s. 171-172

BÂTINÎLİĞİN İÇYÜZÜ

Bedirhan EREN

Gazâlî'ye göre Bâtınîler, gizli teşkilatları içinde istediklerini yapmakta; ancak dışarıya karşı takiyeyi ileri sürmektedir. Bâtınî olduğunu ifade eden kişi mürted sayılır, dinden çıkmıştır ve bu sebeple onun fıkhi hükmü kâfirden daha ağırdır ve katli vaciptir. Gazâlî'ye göre Bâtınîler her zaman takibata uğratılmalı, onlara eman verilmemeli, şiddetle cezalandırılmalı ve kendilerine hayat hakkı tanınmamalıdır.

Kitabın Künyesi

Kitabın Adı: Bâtınîliğin İçyüzü

Kitabın Yazarı: İmam Gazâlî

Türkçe Çeviri: Avni İlhan

Yayınevi: TDV Yayınları

Yayın Tarihi: 2019 (İlk Baskı TDV Yayınları, 1993)

Basım Yeri: Ankara

Sayfa Sayısı: 326

Cilt/Kâğıt: Karton Kapak/Kitap Kâğıdı

Ebat: 13x21

Yazara Dair

İmam Gazâlî.

Ebû Hamid Muhammed b. Muhammed.

Horasan bölgesinin, bugün İran sınırları içerisinde yer alan Tus şehrinde 1058 yılında dünyaya gelmiş; ilköğrenimini İmam Radeganî'nin medresesinde tamamlamasının ardından Cürcan şehrine giderek Ebu Nasr El-İsmailî'den dersler almıştır. Daha sonra yirmi sekiz yaşına kadar

Gazâlî'nin öğrenme merakı onun çok sayıda dinî ve fikrî akımları araştırmasına sebep oldu. Yaşadığı dönemde hakikati bulmak isteyen insanların dört kısma ayrıldığını ve her birinin hakikati kendi yolunda aradığını gördü. Bunlar; felsefeciler, kelamcılar, sufiler ve bâtınîler idi.

Nişabur Nizamiye Medresesi'nde eğitim görmüştür. Bu dönemde itikadi olarak Ebu'l Hasen Eş'arî'den, amelde ise İmam Şafiî'den etkilenmiştir. *"İmamu'l Harameyn"* lakaplı hocası Abdülmelik El-Cüveyni 1085 yılında vefat edince Gazâlî de Nişabur'dan ayrılarak Büyük Selçuklu Devleti'nin veziri Nizamülmülk'ün yanına gitmiş ve dönemin meşhur âlimlerinin de bulunduğu bir toplantıda verdiği cevaplarla diğer âlimlerden üstün olduğunu kanıtlayarak 1091 yılında Bağdat'taki Nizamiye Medresesi Baş Müderrisliği'ne tayin edilmiştir.

Burada kısa zamanda büyük bir saygınlık kazanan Gazâlî, zühd temelli sufiliğe yönelerek bu alanda yoğunlaştı. Bu ilgisinden ve hac arzusundan dolayı medresedeki görevini bırakarak 1095 yılında Bağdat'tan ayrılarak ve Şam'a yerleşti ve Şam'da iki yıl kaldıktan sonra 1097 yılında hacca gitti. Hac sonrası Şam üzerinden Tus'a geri döndü. Şam ve Tus'ta bulunduğu sürede uzlet yaşamını sürdürdü. 1106 yılında devrin sultanı Fahrülmülk'ün ricası üzerine Nişabur Nizamiye Medresesi'nde tekrar eğitim vermeye başladı. Bir süre sonra yeniden Tus'a dönerek yaptırdığı Tekke'de müritleriyle birlikte sufilik yaşamını devam ettirdi. İmam Gazâlî, 1111 yılında doğum yeri olan Tus şehrinde vefat etti.

İslam Âleminde Gazâlî Etkisi

Gazâlî'nin yaşadığı dönemde, İslam âleminde siyasi ve fikri büyük bir karmaşa hâkimdi. Abbasî halifelerinin Bağdat'taki gücünün zayıflamasına karşın Büyük Selçuklu Devleti'nin sınırları genişliyor ve nüfuzu artıyordu. Melikşah'ın veziri Nizamülmülk, savaş meydanlarında zaferler kazanıyor; ilim meclisleri ve medreseler açıyordu. Bu dönemde Mısır tahtında Şiî-Fatımî hanedanı hâkimiyeti varken Avrupa'da ise Endülüs Emevî Devleti gerilemekteydi. Haçlı Seferleri de Gazâlî döneminde başlamıştır. Antakya, o 40 yaşındayken Haçlılar tarafından kuşatılmış, bir sene sonra da Kudüs ele geçirilmiştir.

Gazâlî'nin öğrenme merakı onun çok sayıda dinî ve fikrî akımları araştırmasına sebep oldu. Yaşadığı dönemde hakikati bulmak isteyen insanların dört kısma ayrıldığını ve her birinin hakikati kendi yolunda aradığını gördü. Bunlar; felsefeciler, kelamcılar, sufiler ve bâtınîler idi.

Hepsinin görüşlerini inceleyerek kelam, felsefe ve Bâtınîlik akımlarını kitaplarında ayrıntılarıyla anlattı ve esasen zahidlerin yolu olan tasavvufa yönelerek hakikati bu yolda aradı. İmam Gazâlî'ye göre o dönemde İslam'ın birliğine olumsuz anlamda ve doğrudan etki edecek fikirler hızla yayılıyor; bir taraftan Yunan felsefesi ile İslam inancını yeniden yazmaya çalışan filozoflar, diğer yandan Kur'ân'ın apaçık ayetlerini karanlık ve gizemli tefsirlere konu yapan Rafızî kökenli Bâtınîler, İslam dinine ve Ehl-i Sünnet itikadının bütünlüğüne büyük zarar veriyordu.

Bâtınilik, Gazâlî'nin döneminde ortaya çıkıp güçlenmiş ve Büyük Selçuklu Devleti'nin veziri Nizamülmülk, tevhid ve sünnetin gizli düşmanları olan bu sapkınlar tarafından öldürülmüştür. Gazâlî bu dönemde Ehl-i Sünnet dışı sapkın grupların görüşlerine karşı reddiyeler yazarak mücadele etmiş, Mu'tezile ve Bâtınîliğe karşı altı ayrı eser yazmıştır. Bâtınîlerin -bütün görüşleri olmasa da zaman zaman çeşitli

Bâtınîlerin âdeta birer hayalet gibi oldukları ve kendilerini tanıyıp ifşa etmenin oldukça zor olduğu uyarısıyla başlar kitabına İmam Gazâlî. Bunun en önemli sebebini de Şiî-Bâtınî cereyana mensup kişilerin hayatlarının neredeyse tamamının takiye üzerine bina edilmesi olarak açıklar.

kolları ile- tasavvufu etkisi altına almasına bizzat tanıklık etmiş olması da *"Bâtınîliğin İçyüzü"* isimli bu eseri yazarken İmam Gazâlî'nin işini kolaylaştırmıştır.

Gazâlî'nin felsefeye karşı verdiği mücadele, kendisinin, İslam dünyasında felsefi düşüncenin gelişmesini önlediği yönünde günümüzde dahi devam eden yoğun suçlamalara maruz kalmasına sebep olmuştur. Yunan felsefesine karşı yazdığı reddiyeler sonucunda İbni Rüşd, İbni Tufeyl ve İbni Bacce gibi düşünürler felsefeyi ona karşı savunma ihtiyacı duymuştur. Gazâlî, felsefecilerle tartışmış ve sert eleştirilerini reddiyeler şeklinde yazarak Aristo, İbni Sina ve Farabi'nin üzerine yöneltmiştir. Bununla birlikte Ehl-i Sünnet görüşünü benimsediği ve diğer görüşlere karşı olduğu bütün kitaplarında açıkça görülmektedir.

Gazâlî'nin, irili ufaklı beş yüze yakın kitap yazdığına dair bilgiler mevcuttur. Mısırlı bilim adamı Abdurrahman Bedevi, yapmış olduğu araştırmalara göre Gazâlî'nin 457 adet kitap yazdığını belirtir; ancak Gazâlî'nin günümüze kadar ulaşan ve bilinen yetmiş beş eseri bulunmaktadır. Bu ayın tanıtım konusu olan kitap dışındaki diğer kitaplarından bazıları şunlardır:

- **İhya-u Ulumi'd Din:** Gazâlî'nin en çok bilinen ve en büyük eseridir. Bu kitapta fıkıh ve tasavvuf konuları ele alınmıştır. Dört kısımdan oluşur. Kitap, yazıldığından bu yana İslam dünyasında en çok okunan kitaplar arasındadır.

- **El Münkız mine'd Dalal:** Bu kitabında hakikate nasıl eriştiğini anlatmakta ve bazı fırkaları inceleyerek tenkit etmektedir.

- **El İktisad fi'l İtikad:** Kitap, itikad konularını içerir.

- **Kimya-i Saadet:** İman ve ahlaka ait konuları içerir. *"İhya-u Ulumi'd Din"* kitabının Farsça'ya kısa bir tercümesi niteliği taşır.

- **Bidayetü'l Hidaye:** Din ve ahlak bilgilerini öğreten bir kitaptır. Birinci kısımda zahirî ibadet ve ahlak, ikinci kısımda kalbin itaat ve isyanı konusunu ele alır. Daha sonra göz, kulak, dil, el, ayak ve sair uzuvların güzel kullanılmasından söz eder. Son bölümünde ise kalbin ikiyüzlülük ve kibir gibi kötülüklerden temizlenmesi konularını anlatır.

Her Devrin Zındık Taifesi Olan Bâtınîliğin Hiç Değişmeyen Yüzsüzlüğünün İfşası: Bâtınîliğin İçyüzü

İmam Gazâlî, *"Bâtınîliğin İçyüzü"* adlı eserini Abbasî halifesi el-Mustazhır'ın isteği üzerine Bâtınîliğin reddi maksadıyla yazmıştır. Gazâlî, bu eseri siyasi ve askerî yönden Selçukluların kıyasıya mücadelelerini ilmî cepheden desteklemek ve *"Abbâsî halifesinin gayrimeşru, Fâtimî halifesinin gerçek ve meşru halife olduğu"* yönündeki Şiî-Bâtınî propagandasını etkisiz hâle getirmek amacıyla kaleme almıştır. Eserde Bâtinilerin görüşleri on babta toplanmış ve İmam Gazâlî'nin bu görüşlere verdiği ilmî ve doyurucu cevaplar işlenmiştir.

Bâtınîlerin âdeta birer hayalet gibi oldukları ve kendilerini tanıyıp ifşa etmenin oldukça zor olduğu uyarısıyla başlar kitabına İmam Gazâlî. Bunun en önemli sebebini de Şiî-Bâtınî cereyana mensup kişilerin hayatlarının neredeyse tamamının takiye üzerine bina edilmesi olarak açıklar. Bâtınî propagandistlerin/davetçilerin özellikle Ehl-i Sünnet gençler

üzerine yoğunlaşmaları ve bu yöndeki uzun soluklu kurnazca taktiklerini deşifre eder. Efsaneleri, bitmek bilmeyen demagojileri, saf insanların duygularını harekete geçirmekteki profesyonellikleri, kurnazca taktikleri ve iyi organize olmuş çeteleriyle Ehl-i Sünnet beldelerde ifsada dayalı iktidar peşinde olan Şiî-Bâtınîlerin tarih boyunca hiç değişmeyen çirkin yüzlerinin hatları, daha da belirginleşiyor okuyucu için. En önemli ve bugün dahi Şiî dailerce uygulanan taktiklerin incelikleri hakkında oldukça aydınlatıcı bilgiler veriyor. Bunlardan bazılarını başlıklar hâlinde sıralamakta fayda var:

• **Tevil (Metotsuz Yorum):** Bâtınîlerde yorumun sınırı ve ölçüsü yoktur. Onlara göre Resûlullah *(sav)* ayetlerin zahirini, yani görünür anlamlarını ifade etmiştir; (Peygamber'in torunları olan) imamlar ise bu ayetlerin gerçek anlamlarına vâkıftır! Buna göre Kur'ân'ın gerçek anlamını bilenler, ondaki Bâtınî anlamlara vâkıf olan imamlardır.

• **Gulüvv (İmamlar hakkında aşırı inanç beslemeleri):** Bâtınî düşüncesine göre imam masumdur, günahsızdır. Peygamberin şeriatı üzerine gelir ve yedi nesilde bir devreder. Peygamber natıktır, konuşandır; imam ise samittir, susandır. İmam kendini gizlemiştir. Her natıkın bir samiti olduğundan dolayı her peygamberin de bir imamı bulunmaktadır. Musa'nın *(as)* imamı Hârun, Muhammed'in *(sav)* imamı ise Ali'dir *(ra)*. Bu, aynı zamanda Şia'nın temel itikad esaslarındandır.

• **Hulûl ve İttihad:** Bâtınî itikadın temel özelliklerinden birisi olup bütün fırkalarda müşterektir. Hulûl, Tanrı'nın bir bedene girmesi şeklinde sapkın bir inançtır. Bâtınî açıdan hulul, Tanrı'nın imamın bedenine girmesi ve kâinatı bu şekilde sevk ve idare etmesidir. İttihad ise iki şeyin birbirine girmesidir. Yani Tanrı'nın imamın bedenine girmesi ve imamın da Tanrı'nın varlığında erimesi, ulûhileşmesi, imamın tanrılaşmasıdır. Tasavvuftaki fenafillah kavramı da buradan gelir.

• **Tenasüh:** Bâtınîlerde ahiret inancı olmadığından kıyamet ve haşr gibi kavramlara da yer verilmemiştir. Bâtınî anlayışta ölümle birlikte ceset çürür ve toprağa karışarak tekrar döner. Ruh ise kişinin durumuna göre ya başka bir kişinin bedenine ya da bazı hayvanların bedenlerine girer. Türkiye'deki Alevilerin büyük çoğunluğunun inancı da bu yöndedir.

• **İbâhilik:** Her şeyi mübah sayma anlayışıdır. Bâtınîlere göre dinin bâtınına sahip olan kişiden, dinin zahirî yönü düşer. Bu bakımdan dinin görünürdeki ibadet ve taatlerine uymanın bir anlamı ve önemi bulunmamaktadır. Esasında bâtınî davetin özünde var olan anlayışlardan birisi de budur.

Dailerin propaganda faaliyetleri, bölgelerin durumuna ve Bâtınîliğe alınacak kişilerin konumlarına göre farklılıklar gösterse de yöntemleri genellikle aynı üslup içindedir. Dailerin kademeli olarak yürüttükleri çalışmalar şunlardır:

• **Rızk ve Teferrüs:** Dainin, bâtınî olacak kişi ile temasa geçmesi ve onu mezhebe alıştırmasıdır. Dainin zeki ve anlayış kapasitesinin yüksek olması, duygu ve düşüncelerinin tekemmül etmiş olması, Bâtınîliğe davet edilecek kişilerin seçiminde ihtiyatlı davranması ve kişinin fiziki yapısına baktığında derununu kavrayabilmesi; mezhebe çağrılan kişinin, inançlarına aykırı olarak söylenenleri gerçekten kabul edip etmediğini anlayabilecek olgunlukta ve yapıda olması gerekmektedir. Yine dainin; zahirî manaları, bâtınî manalara çevirmede usta ve kıvrak zekâya sahip olması, aranan özelliklerdendir. Bâtınî adayına getirilen telkinlerde Kur'ân ve sünnetten getirilenler aday tarafından yalanlanmazsa bu durumda adayın gönlündeki –yani anladığı- manayı çıkarmak ve sözü bidate uygun bir manada kullanmak gerekir. Rızk ve teferrüste herkesi aynı yola ve aynı tarzda çağırmamak gerekir. Öncelikle dainin yapması gereken şey şudur: Davet edeceği kişinin inancını araştırarak onun pozisyonuna göre şafiî ise şafiî gibi, hanefi ise hanefi gibi ve selefî ise selefî gibi bir yaklaşım sergilemektir.

• **Te'nis:** Davet edilen kişiyle ünsiyet ve dostluk kurmaktır. Bâtınî adayının severek yaptığı işlerde sürekli onun yanında olması, adayın sevdiği ve inandığı işlerde dainin onun göreceği tarzda ibadet yapması ve adayın gözünü boyaması demektir. İmam Gazâlî bu noktada dailerle ilgili olarak şunu da vurgulamaktadır: Dailere, mezhebe davet ettikleri kişilerin yanlarında gecelemeleri ve onlara güzel sesleri ile Kur'ân okumaları emri de verilmiştir. Bu tür davranışlar davet edilenin dostluğunu pekiştirmek ve onun gönlünün, kendi sözlerine meylini artırmak içindir.

• **Teşkik:** Dainin, davet ettiği kişinin inandığı konularda inancını sarsacak tarzda onu şüpheye düşürmesidir. Bu noktada dai, Kur'ân'ın müteşabih ayetlerinin sırlarını ve bunun hikmetlerini sormakla işe başlar ve dinin amel noktasındaki konularında ortaya attığı şüphelerle devam eder. Hayızlı kadının namazı kaza etmediği hâlde orucu neden kaza ettiği, cennetin kapısının sekizken cehenneminkinin neden yedi olduğu gibi sorularla kişinin zihnini bulandırmaya çalışır. Bu tarz şüphelendirme çabaları, davet edilen kişinin, nefsinden şüphe etmesine kadar sürer. Dai, şüpheye düşülen konularda adayın bu sırları bilip öğrenmesi için onda istek ve arzu uyandırır.

• **Ta'lik:** İçindeki şüphelerle boşluğa itilen aday, daiye yönelir ve ondan, içindeki sıkıntıları gidermesini ister. Dai ise onu rahatlatmaz ve meselelerin sanıldığı kadar basit olmadığını söyleyerek adayın gözünü korkutur, meseleyi iyice abartır. Acele etmemesini tembih ederek oyalama taktikleri izler. Sonunda adaya yemin verdirir. Öğrendiklerini saklayacağına ve aralarında bir sır olarak kalması gerektiğine dair inandığı en yüce değerler adına adaya yemin ettirir.

• **Rabt:** Mezhebe davet edilen adayın hiçbir durumda bozamayacağı, buna cesaret bile edemeyeceği ağır yeminlerle daiye bağlanmasıdır.

• **Tedlis:** Yeminle kendisine bağlanan adaya sırları vereceğini söyleyen dai, adayı kandırır ve sırların hepsini vermez. Kademeli (tedricî) olarak hareket etmeyi uygun görür. Öncelikle mezhebi hatırlatma yolunu izlemekten öteye geçmez. Tefekkür ve akıl yürütmenin güvenilir olmadığına dair adayı telkin etmeye başlar. Dailerin uzun süre aynı yerde bulunması sakıncalı görülmüş ve bu nedenle işlerini ihtiyatlı yapmaları istenmiştir. Dai; işlerini gizli yapmalı, kimliğini insanlara farklı şekillerde açıklamalı ve zaman zaman kılık kıyafetini de değiştirmelidir.

• **Telbis:** Adayın kafasını karıştırma sürecidir. Önce basit konular verilerek zamanla bunların bâtınî yönleri ve anlamları açıklanmaya çalışılır.

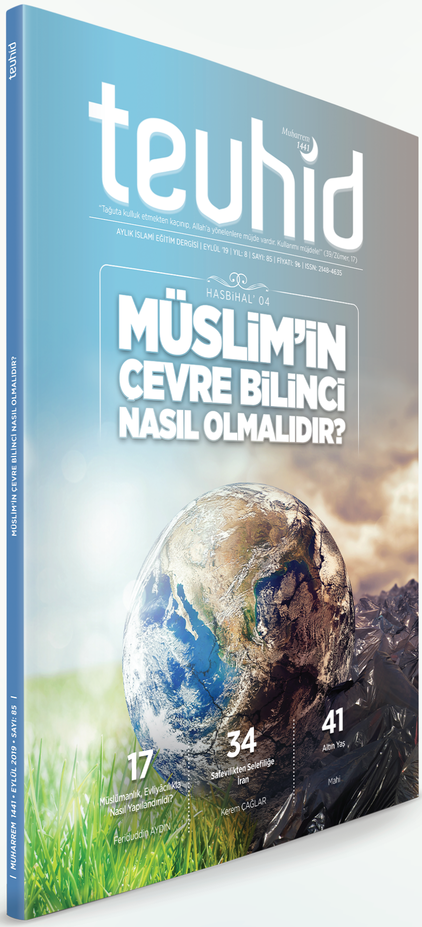
• **Hal' ve Selh:** Hal', mezhebe davet edilen kişinin dini sorumluluklardan kurtulması, selh ise adayın dininden çıkması/hal' edilmesidir. Bu açıdan hal' amel ile, selh de itikad ile ilgilidir. İnancı kalbinden sökülen aday, artık selh makamına ulaşmış olduğu için Bâtınîliğe kabul edilir. Selh, Bâtınîlerce en büyük rütbe olarak kabul edilmektedir.

İmam Gazâlî, kitabının birçok yerinde Bâtınîliğin, İslam dünyasında çeşitli maskeler altında ortaya çıktığına temas etmektedir. Gazâlî'ye göre Bâtınîler, gizli teşkilatları içinde istediklerini yapmakta; ancak dışarıya karşı takiyeyi ileri sürmektedir. Bâtınî olduğunu ifade eden kişi mürted sayılır, dinden çıkmıştır ve bu sebeple onun fıkhi hükmü kâfirden daha ağırdır ve katli vaciptir. Gazâlî'ye göre Bâtınîler her zaman takibata uğratılmalı, onlara eman verilmemeli, şiddetle cezalandırılmalı ve kendilerine hayat hakkı tanınmamalıdır.

HAYATIN İÇİNDEN
Çıktı!
Zeynep Bayancuk
HAYATIN İÇİNDEN
Zeynep Bayancuk
HAYATIN İÇİNDEN
teuhid
BASIM YAYIN
1. BASKI

“Tağuta kulluk etmekten kaçınıp Allah’a yönelenlere müjde vardır. Kullarımı Müjdele!”
(39/Zümer, 17)

tevhid

TEVHİD MEALİ UYGULAMASI

TEVHİD DERSLERİ

TEVHİD DERGİSİ

TEVHİD MEALİ

ISSN 2148-4635
9 772148 463504

ABONELİK İÇİN
info@tevhiddergisi.net
www.tevhiddergisi.org
+90 545 762 15 15